

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta sociálních věd

Institut mezinárodních studií

Diplomová práce

2022

Antonín Gottwald

UNIVERZITA KARLOVA

Fakulta sociálních věd

Institut mezinárodních studií

**Dezinformační média během mediální a politické kauzy
ruské sabotáže ve Vrběticích a jejich propojení s ruským
narativem, případ Parlamentních listů**

Diplomová práce

Autor práce: Antonín Gottwald

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Vedoucí práce: PhDr. Jan Šír, Ph.D.

Rok obhajoby: 2022

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne . .

Antonín Gottwald

Bibliografický záznam

GOTTWALD, Antonín. Dezinformační média během mediální a politické kauzy ruské sabotáže ve Vrběticích a jejich propojení s ruským narativem, případ Parlamentních listů. Praha, 2022. 83s. Diplomová práce (Mgr). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jan Šír, Ph.D.

Rozsah práce: 169 156 znaků

Abstrakt

Předložená diplomová práce zkoumá přítomnost prvků ruských strategických narativů ve zprávách platformy Parlamentní listy na případu mediální kauzy Vrbětice, která vznikla po oznámení vlády o zapojení ruských agentů do výbuchů skladů ve Vrběticích v dubnu 2021. Zvolenou metodou byla kvalitativní obsahová analýza zpráv, které vycházely v týdnu po oznámení informací o ruských agentech a jejich podílu na výbuších. Její výsledky byly zpracovány pomocí kvantitativní analýzy. Výzkumnou otázkou bylo, do jaké míry platforma Parlamentní listy šíří ruskou propagandu v případech, kdy se jedná o citlivé téma pro ruskou zahraniční politiku, a jakými praktikami tak činí. Práce také obsahuje popis použité metody a teoretické ukotvení zkoumané problematiky a používaných pojmů, jako jsou narativ, strategický narativ, ruské informační válčení apod.

Abstract

The presented thesis examines the presence of elements of Russian strategic narratives in the news of the Parlamentní listy platform on the case of the Vrbětice medial case, which arose after the government's announcement of the involvement of Russian agents in warehouse explosions in Vrbětice in April 2021. The chosen method was a qualitative content analysis of the news that came out in the week after the announcement of information about Russian agents and their involvement in the explosions. Its results were processed using quantitative analysis. The research question was to what extent the Parlamentní listy platform spreads Russian propaganda in cases that are sensitive topic for Russian foreign policy, and by what practices it does so. The thesis also contains a description of the used method and the theoretical embedding of the investigated issue and terms used, such as narrative, strategic narrative, Russian information warfare, etc.

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá problematikou dezinformačních médií během napjaté mezinárodní situace mezi Českou republikou a Ruskou federací, která nastala po zveřejnění zprávy české kontrarozvědky o podílu ruských agentů na výbuchu muničního skladu ve Vrbětících v roce 2014. Informace byla zveřejněna vládou České republiky v dubnu 2021 a ihned spustila vlnu reakcí ruské strany a médií, včetně těch, které se řadí mezi dezinformační. Tato média intenzivně reagovala na každý posun v této kauze a přicházela s novými narativy nebo kopírovala již existující. Náplní práce je analýza obsahu zpráv platformy Parlamentní listy v týdnu následujícím po tiskové konferenci vlády 17. dubna 2021, za cílem určení vzorců, podle kterých jsou tyto zprávy tvořeny. Zvláštní důraz je kladen na spojení s ruským „metanarativem“ jak jej popisuje Ben Nimmo, který je využíván a pružně adaptován pro většinu fenoménů, které jsou pro zahraniční politiku Ruské federace klíčové. Ten je doplněn několika aktuálnějšími strategickými narativy a specifickým strategickým komunikačním narativem, který byl vytvořen a aplikován pouze pro případ kauzy Vrbětice. Tyto okruhy jsou pro zjednodušení v této práci nazvány „ruským narativem“, jehož prvky jsou pomocí kvalitativní analýzy zjišťovány v textech Parlamentních listů ve vymezeném časovém období. Práce se zaměřuje na obsah i četnost zpráv, výsledkem tedy bude kvalitativní i kvantitativní analýza. Primárním záměrem práce je však analýza kvalitativní, která má za cíl zodpovědět otázku, jestli Parlamentní listy napomáhají šíření ruské propagandy či ne. Kvantitativní analýza bude provedena za účelem sečtení prvků „ruského narativu“ (jak jej definuji“), které se v článcích Parlamentních listů objeví, aby se usnadnila vizualizace celé problematiky.

Předmětem zkoumání této práce je tedy vybrané médium Parlamentní listy a obsah jejich zpráv, které se týkají výbuchu muničního skladu v moravských Vrbětících a které vycházely během dubna roku 2021. Zkoumán bude i strategický narativ, který je používán představiteli Ruské federace. Cílem práce bude metodou kvalitativní obsahové analýzy nalézt v článcích prvky, které buď „ruský narativ“ podporují, anebo mu naopak odporují. Za použití určených kritérií budou jednotlivé články zhodnoceny a bude jim přidělena multikategoriální hodnota, která určuje jejich vlastnosti ve vztahu k „ruskému narativu“.

Annotation

This thesis analyses the phenomenon of the disinformation media news during the time of international crises between Russian Federation and Czech Republic, which occurred after releasing the report of the Czech Intelligence agency about the sabotage of ammunition depot in Vrbětice in 2014. The report was released by the Czech government in April 2021 and immediately started a wave of reactions of Russia and various media, including the ones spreading disinformation. This media heavily reacted on every advance in this crisis and invented new narratives or used the ones that already existed elsewhere. The role of this thesis is to analyse the content of news of platform Parlamentní listy for the purpose of determination of patterns which are used to create them for the week following the press conference held on April 17th. In the research a special emphasis will be given to the connection between the general Russian narrative, as was described by Ben Nimmo, which is usually used and adapted in most of phenomenon, which are essential for Russian foreign politics. This metanarrative is amended with a few modern strategic narratives and the one specific narrative that was created and used specially for the case of Vrbětice. The thesis focuses on both the content and the frequency of the news, therefore the result is going to be qualitative and quantitative research. Higher frequency of the news in particular time period indicates reaction on an advance or external factor. Therefore the connections between these factors and content and frequency of news would be subject of research as well.

The subject of this thesis are the chosen disinformation media and content of their news, which are concerning the explosion of the ammunition depot in Moravian Vrbětice and were published in 2021. The general narrative that is used by Russian Federation will be also subject of the research. The objective of the thesis is to determine the patterns, which are used to create pro-Russian disinformation in this particular case and in other similar cases, and to find out the influences participating in this process.

Klíčová slova

Vrbětice, dezinformace, Parlamentní listy, Ruská federace, narativ

Keywords

Vrbětice, disinformation, Parlamentní listy, Russian Federation, narrative

Title

Disinformation media at the time of the political crisis of Russian sabotage at ammunition depot in Vrbětice and its connection with Russian narrative, case of Parlamentní listy

Obsah

Úvod	12
Cíl práce a metodologie.....	13
Analýza zdrojů	13
Struktura práce.....	13
Dosavadní výzkumný kontext zvoleného tématu	14
Parlamentní listy.....	14
Dezinformace a informační válčení	17
1. Volba média.....	18
Parlamentní listy jako „dezinformační médium“	22
2. Ruský narativ	23
Taktika 4 D.....	30
3. Obsahová analýza.....	32
3.1. Vymezení výzkumné metody	32
3. 2. Kódování.....	35
3. 2. 1. Kvantitativní analýza.....	35
3. 2. 2. Kvalitativní analýza	35
3. 2. Obsahová analýza zpráv Parlamentních listů.....	36
3. 3. Znázornění procesu kvalitativní obsahové analýzy	37
3. 3. 1. Otevřené kódování	38
3. 3. 2. Axiální kódování	38
3. 3. 3. Selektivní kódování.....	43
4. Výsledky obsahové analýzy	45
4. 1. - 17. dubna.....	45
4. 2. - 18. dubna.....	47
4. 3. - 19. dubna.....	54

4. 4. - 20. dubna.....	58
4. 5. - 21. dubna.....	65
4. 6. - 22. dubna.....	67
4. 7. - 23. dubna.....	71
Bonusové články.....	73
5. Spojitost s ruským narativem	74
5.1. Notoričtí přispěvatelé.....	74
5. 1. 1. Andor Šándor.....	74
5. 1. 2. Štěpán Kotrba	75
5. 1. 3. Václav Kalus starší	76
5. 2. Shrnutí výsledků analýzy	76
Závěr	79
Summary	81
Použitá literatura.....	82
Knižní zdroje	82
Články	83
Závěrečné vysokoškolské práce	84
Webové stránky.....	85

Úvod

Zveřejnění zprávy českých tajných služeb o účasti ruských agentů na výbuchu muničního skladu ve Vrběticích vyvolalo výjimečně silnou a dlouhotrvající reakci českých dezinformačních webů. Reakce byla tak intenzivní, že zastínila další témata, která silně rezonují na dezinformační scéně (migrační krize, Evropská unie, apod.). To potvrzuje, že témata vybíraná dezinformačními médii korespondují s tématy důležitými pro ruskou zahraniční politiku.

O něco starší kauza odstranění sochy maršála Koněva také hodně rezonovala v dezinformačních médiích, ale méně než kauza Vrbětice. Cílem této práce je za pomoci metody kvalitativní obsahové analýzy, jak ji popsal Martin Hájek, zjistit přítomnost prvků „ruského narativu“ v článcích, které vycházely na platformě Parlamentní listy následující týden po zveřejnění informace o podílu ruských agentů na výbuších skladů ve Vrběticích 17. dubna 2021. Termín „Ruský narativ“ je zjednodušený termín, který pro účely této práce označuje ruský strategický „metanarativ“, který sepsal Ben Nimmo pod vlivem výzkumů Petera Pomerantseva a Michaela Weisse, doplněný několika soudobějšími strategickými narativy a konkrétním strategickým komunikačním narativem, který byl vyvinut ruskými představiteli přímo na míru kauze Vrbětice.

Cílem práce je potvrdit či vyvrátit tvrzení, že témata důležitá pro ruskou zahraniční politiku a ruské informační válčení výjimečně silně rezonují v české dezinformační scéně a tím dokázat napojení na „ruský narativ“. Tvorba zpráv a výběr témat na dezinformačních platformách nejsou náhodné. Pomocí obsahové analýzy zpráv, které se týkají Vrbětic, je možné odhalit vzorce, podle kterých dezinformační zprávy vznikají a čím se jejich autoři inspiroují, jak „ruský narativ“ využívají a prosazují.

V porovnání s ostatními tématy a fenomény, které jsou opakovaně probírány českými dezinformačními weby, má kauza Vrbětice výjimečný význam. Oproti kauze odstranění sochy maršála Koněva, která byla více než politickou krizí spíše názorovým střetnutím a historickou diskuzí, šlo v tomto případě o akci se závažnými mezinárodními politickými důsledky. Kauza se navíc dočkala rozsáhlé medializace po celém světě. Díky důkladnému výzkumu informační strategie, kterou využívají místní názoroví spojenci Ruské federace v podobě médií, se bude možné v budoucnosti lépe bránit v podobných případech, kdy se nějaká strana bude intenzivně snažit ovlivnit veřejné mínění obyvatel v určité zemi nebo regionu.

Cíl práce a metodologie

Cílem práce je určit, do jaké míry je ruská propaganda šířena platformou Parlamentní listy. Jako nejčtenější dezinformační médium v České republice má dalekosáhlý význam a ovlivňuje značnou část společnosti. Výzkum je prováděn konkrétně na kauze kolem výbuchu muničního skladu v moravských Vrběticích, který podle české kontrarozvědky způsobili ruští agenti. Tato kauza svým významem a důsledky překonává všechny ostatní novodobé kauzy mezi Českou republikou a Ruskou federací, navíc je velice aktuální. Jde v ní o přímé obvinění Ruské federace z ilegální činnosti, tím pádem se dá očekávat aplikace ruského strategického narativu či narativů, které budou mít za cíl narušení zmíněného obvinění.

Metodou bude kvalitativní obsahová analýza obsahu zpráv platformy Parlamentní listy, které se týkají přímo či nepřímo kauzy Vrbětice a vznikaly od dubna roku 2021 po dobu jednoho týdne (17. dubna – 23. dubna 2021). Zprávy budou zkoumány zejména z kvalitativního hlediska, aby bylo možné v textu najít skryté významy, které podporují ruský narativ či ho vyvrací. Tyto významy budou podle zvolených kritérií podrobeny kvantitativní analýze, která nabídne zhodnocení jednotlivých článků na stupnici, která určuje jejich prospěšnost pro ruskou propagandu a spojení s ruským narativem.

Analýza zdrojů

Kauza Vrbětice je velice aktuální a z toho důvodu konkrétně o ní zatím nevznikly žádné knižní zdroje. Předložená diplomová práce vychází z knižních zdrojů, které se věnují obecnějším tématům, jako je informační válčení, narativ, strategický narativ, propaganda, vztahy mezi Českou republikou a Ruskem a dezinformační média. Také samozřejmě vycházím ze zdrojů, které se věnují metodologii a obsahové analýze.

Hlavním zdrojem dat pro předloženou práci jsou internetové archivy platformy Parlamentní listy, kde se nacházejí články z dubna 2021, které podrobují obsahové analýze.

Struktura práce

Práce je rozdělena do pěti hlavních kapitol, které jsou dále rozděleny na menší části kvůli přehlednosti. V první kapitole, která následuje po úvodu, bude vysvětlen výběr konkrétního média, které je analyzováno ve třetí kapitole. Druhá část se bude věnovat „ruskému narativu“. Těmito dvěma kapitolami je tvořena teoretická část práce.

Ve třetí části je představena na ukázkovém textu aplikovaná metoda kvalitativní obsahové analýzy. Čtvrtá část je nejdelší a nejdůležitější, jelikož v ní půjde o samotnou obsahovou analýzu zpráv dezinformačního média ve sledovaném období. Zjištění z kvalitativní obsahové analýzy jsou následně podrobena kvantitativní analýze, aby bylo možné z nich určit výsledky.

V páté– poslední části jsou propojeny poznatky z předchozích kapitol a shrnuty výsledky analýzy.

Dosavadní výzkumný kontext zvoleného tématu

Parlamentní listy

Jedná se o akademickou výseč týkající se proruských dezinformačních médií v České republice. Těmito tématy se zejména od roku 2014 zabývají výroční zprávy BIS a bylo také zpracováno několik závěrečných vysokoškolských prací, které se proruským médiím v ČR věnují. Většina z nich se Parlamentním listům okrajově věnuje, a odkazuje se zejména na výroční zprávy BIS.

V průběhu psaní této diplomové práce byla publikována bakalářská práce „Vliv soft power v rusko-ukrajinském konfliktu a její odraz v médiích Russia Today a Parlamentních listech“¹, kterou vytvořila kolegyně z Ústavu politologie na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy Adéla Matoušková. Tato práce má do značné míry podobné výzkumné otázky a ambice jako tato diplomová práce. A došli jsme se i podobných výsledků. Tuto bakalářskou práci jsem objevil až ve finální fázi psaní vlastní diplomové práce a nikterak mě neovlivnila, přestože se oba výzkumy mohou navzájem doplnit a podpořit. Obě práce se týkají stejného média Parlamentní listy. Kolegyně Matoušková se rozhodla pro výzkumnou metodu komparace článků Parlamentních listů s ruským médiem Russia Today, které bezpochyby funguje jako hlásná trouba kremelské propagandy. Subjektem jejího zkoumání je soft power vyvíjený z ruské strany v rusko-ukrajinském konfliktu na případu pojednávání těchto dvou médií o anexi Krymského poloostrova ruskou armádou na jaře roku 2014. Jedná se o komparaci obou diskurzů, které používají zmíněná média. Obsahová analýza v této práci jde více do hloubky a všímá si jednotlivých prvků ruských strategických narativů. Nepoužívá jako metodu komparaci. Obě práce tedy používají k dosažení výsledku jiné metody a postupy.

¹ MATOUŠKOVÁ, Adéla. Vliv soft power v rusko-ukrajinském konfliktu a její odraz v médiích. Případová studie Russia Today a Parlamentních listů. Praha, 2021. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav politologie. Vedoucí práce Slačálek, Ondřej.

Odborná literatura se konkrétně Parlamentním listům věnuje pouze okrajově. Občas se v některém titulu objeví zmínka o problematičnosti této platformy, ale důkladnou analýzu žádná literatura nenabízí. Parlamentním listům se věnují studie, které se zabývají dezinformačními médii, a některá akademická pojednání, která se je pokouší zařadit do některé z mediálních kategorií, jelikož se jedná o poměrně specifickou a zajímavou platformu, jak vyplývá i z výzkumu této práce. Např. pojednání finských akademiků z Helsinské univerzity „Fog of Falsehood Russian Strategy of Deception and the Conflict in Ukraine“, které používám v této práci jako zdroj, si Parlamentních listů všímá a zařazuje je do mediální kategorie tzv. mostu mezi seriózními a dezinformačními weby. Jde o kategorii médií, které vznikly po roce 2010 a tvrdí o sobě, že slouží jako prostor jiných než mainstreamových informací. Katri Pynnöniemi & András Rácz ovšem podotýkají, že tyto weby přijímají ruskou propagandu a prezentují ji jako alternativní pohled na věc.²

Je ještě několik titulů, v nichž je možné najít zmínku o Parlamentních listech, ovšem analýza tohoto média a jeho vztah k Ruské federaci v nich zpracován není.

Celou kapitolu věnuje Parlamentním listům ve své diplomové práci kolega Martin Janda z Filosofické fakulty Univerzity Karlovy. Ten se věnuje dezinformacím v České republice obecně. Jelikož jsou však Parlamentní listy dosahem největším dezinformačním médiem v České republice, věnuje se jim v kapitole zvlášť a analyzuje je z hlediska dezinformačních médií, zkoumá jeho strukturu a vlastnosti fungování platformy a pokouší se najít roli tohoto média na české dezinformační scéně. Vztah s ruským narativem není subjektem zkoumání. Jelikož se však jedna kapitola v této práci věnuje postavení Parlamentních listů jako dezinformačního média, využívám i této diplomové práce jako zdroje informací, jinak bychom se pravděpodobně obsahově překrývali.³

Karel Nejedlý ve své diplomové práci zmiňuje Parlamentní listy v tomto kontextu: „Stejně tak musíme pečlivě odlišovat běžné názorové weby, jako jsou např. Parlamentní listy, které se zejména vůči EU či NATO vyjadřují dlouhodobě kriticky, ale nemůžeme v žádném případě

² PYNNÖNIEMI, Katri & RÁCZ, András, Fog of Falsehood: Russian Strategy of Deception and the Conflict in Ukraine, The Finnish Institute of International Affairs, Grano Oy, 2016 ISBN (print) 978-951-769-485-8, ISBN (web) 978-951-769-486-5

³ JANDA, Martin. Information laundering: dezinformační weby v českém kontextu. Praha, 2018. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií - studia nových médií. Vedoucí práce Slussareff, Michaela.

automaticky předpokládat jejich organizované zapojení do tzv. „proruských dezinformačních struktur“ (viz zprávu BIS), přestože je jejich role v oblasti šíření dezinformací nezanedbatelná (Janda 2018)⁴

Diplomová práce kolegy Nejedlého výslovně uvádí, že není její ambicí zkoumat, je-li médium proruské či nikoli. Práce se věnuje obecnějšímu tématu, a navíc Parlamentní listy vysloveně jako dezinformační médium nepovažuje, přestože se mu v práci také věnuje.⁵

Diplomová práce kolegyně z Fakulty sociálních věd na Univerzitě Karlově Rachel Primasová se ve své diplomové práci věnuje z hlediska reflektování výroční zprávy BIS. Její poznatky jsou pro mou práci užitečné, proto ji v jedné z kapitol cituji, ovšem naše výzkumy se nepřekrývají.⁶

Další závěrečné práce se věnují Parlamentním listům v kvantitativní analýze a používají ji ke komparaci s ostatními médii.⁷

Parlamentní listy jako dezinformační médium jsou v akademickém prostředí dobře známé a existuje o nich mnoho informací. Ovšem, nejsou výzkumy, které by potvrdily nebo vyvracely vztah Parlamentních listů a ruského narativu a ruské informační strategie. Velice podobné téma si zvolila kolegyně Adéle Matoušková, ovšem jak jsem zmínil, výzkum probíhal rozdílným způsobem, a tudíž se práce mohou navzájem doplňovat či podpořit.⁸

Tento výčet dokazuje, že v dosavadním výzkumu je nezaplňené místo v podobě hloubkové obsahové kvalitativní analýzy textů na Parlamentních listech a zasazení tohoto obsahu do širšího kontextu. Z tohoto důvodu jsem přesvědčen, že je zvolené téma relevantní a může přinést nové a užitečné poznatky.

⁴ NEJEDLÝ, Karel. Prorusky orientovaná média v ČR a jejich publikum. Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií - studia nových médií. Vedoucí práce Šisler, Vít., str 24

⁵ NEJEDLÝ, Karel. Prorusky orientovaná média v ČR a jejich publikum. Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií - studia nových médií. Vedoucí práce Šisler, Vít.

⁶ PRIMASOVÁ, Rachel. Česká masmédiá a Bezpečnostní informační služba: mediální obraz výroční zprávy BIS. Praha, 2021. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra bezpečnostních studií. Vedoucí práce Ludvík, Jan.

⁷ VORÁČEK, Michal. Komparace českých a zahraničních dezinformačních webů. 2018. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra žurnalistiky. Vedoucí práce Hájek, Roman.

⁸ MATOUŠKOVÁ, Adéla. Vliv soft power v rusko-ukrajinském konfliktu a její odraz v médiích. Případová studie Russia Today a Parlamentních listů. Praha, 2021. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav politologie. Vedoucí práce Slačálek, Ondřej.

Dezinformace a informační válčení

O informačním válčení, dezinformacích a dezinformačních médiích vzniklo velké množství odborné literatury. Jde o velice závažné téma, které se dotýká většiny států v Evropě v podobě bezpečnostního rizika. Jednou z nejnovějších knih, která se věnuje ruskému informačnímu válčení, je *Russian Information Warfare: Assault on Democracies in the Cyber Wild West* od Bilyany Lilly.⁹ Velké množství literatury vzniklo v reakci na Euromajdan, anexi Krymského poloostrova a počátek separatistických snah a ruského vměšování na východní Ukrajině v roce 2014. Do této kategorie spadají také autoři, z jejichž výzkumů z velké části vycházím v definování „ruského narativu“ Ben Nimmo, Peter Pomerantsev a Michael Weiss.

Již klasickou příručkou týkající se informačního válčení jsou také díla Keira Gillese, který je v tematice ruského informačního válčení jedním z největších expertů.¹⁰¹¹

Ruskému informačnímu válčení v našem regionu Střední Evropy se věnuje text *Russian Information Warfare in Central and Eastern Europe: Strategies, Impact, Countermeasures* od českého autora Michala Bokšy.¹² Regionem střední Evropy a vlivu ruského informačního válčení na něj se také věnuje *The Kremlin playbook : understanding Russian influence in Central and Eastern Europe* od Heather A. Conley.¹³

Do nové literatury spadá také například kniha Timothyho Clarka a Roberta Johnsona *The world information war: western resilience, campaigning, and cognitive effects*.¹⁴

Je mnoho dalších textů, které se věnují ruskému informačnímu válčení. Tato oblast je již výborně zmapovaná, a neustále se jí věnuje velká pozornost. Ruské propagandě v českých médiích se také již věnovaly mnohé vysokoškolské závěrečné práce, např. „Ruská propaganda

⁹ LILLY, Bilyana. *Russian Information Warfare: Assault on Democracies in the Cyber Wild West*. La Vergne: Naval Institute Press, 2022, 1 online resource (312 pages). ISBN 9781682477472.

¹⁰ GILES, Keir. *Handbook of Russian Information Warfare*. Rome: NATO Defense College, 2016, ISBN: 978-88-96898-16-1

¹¹ GILES, Keir. *The Next Phase of Russian Information Warfare*. NATO Strategic Communications Centre of Excellence, 2015, <http://www.stratcomcoe.org/next-phase-russian-information-warfare-keir-giles> (accessed 20 June 2016).

¹² BOKŠA, Michal. *Russian Information Warfare in Central and Eastern Europe: Strategies, Impact, Countermeasures*. German Marshall Fund of the United States, 2019, Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/resrep21238>

¹³ CONLEY, Heather A. *The Kremlin playbook: understanding Russian influence in Central and Eastern Europe*. Washington, District of Columbia: Center for Strategic & International Studies, 2016 - 2016, 1 online resource (86 pages) : illustrations (some color). ISBN 1-4422-7959-1.

¹⁴ CLACK, Timothy a Robert JOHNSON. *The world information war: western resilience, campaigning, and cognitive effects*. London: Routledge, 2021, 1 online resource (xv, 299 pages) : illustrations. ISBN 1-003-04690-8.

v českých médiích“ od Miriam Faltové¹⁵ nebo „Propaganda v českých a ruských médiích: případ Krymské krize“ od Darje Stomatové¹⁶

Tato diplomová práce navazuje na zmíněnou a další literaturu a doplňuje jí o hloubkovou analýzu článků, které vycházejí v Parlamentních listech o velice citlivé otázce pro Ruskou federaci. Nabízí odpověď na otázku, je-li toto médium nápomocno v šíření ruské propagandy, a jakým způsobem tento proces probíhá.

1. Volba média

V České republice figuruje mnoho dezinformačních médií s různým dopadem. Některá jsou nízkorozpočtová a téměř bezvýznamná, jiná mají celorepublikový dosah a skalní příznivce, kteří na „své“ médium nedají dopustit a věří mu takřka bezmezně. Ve výroční zprávě Bezpečnostního centra Evropské hodnoty pro rok 2020 její autoři konstatují, že v roce 2020 v České republice působilo 52 aktivních proruských dezinformačních webů. Oproti předchozímu roku jde o nárůst 11 dezinformačních médií.¹⁷ Jedná se o výrazný nárůst, který indikuje trend stálého zvyšování počtu dezinformačních médií a jejich oblíbenosti mezi čtenáři. Některá média mají složitou profesionálně propracovanou strukturu, z této kategorie vynikají na české scéně speciálně Parlamentní listy, které paradoxně vlastní bývalý senátor (nestraní kandidující za Soukromníky, který se posléze vstoupil do senátorského klubu ODS) Ivo Valenta¹⁸. Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2020 o tomto médiu uvádí: „Parlamentní listy jsou nejvýraznější dezinformační platforma v českém informačním prostoru, která v žádném případě nesplňuje kritéria daná novinářským kodexem.“¹⁹ Přestože skrze toto médium vychází velká řada článků, které se dezinformacemi nazvat nedají, už v příliš mnoha případech bylo dokázáno, že informace předávané veřejnosti jeho redaktory jsou vysloveně nepravda, nebo že se s pravdou manipuluje způsobem typickým pro dezinformační média. Výběrem přispěvatelů a způsobem, jakým jsou informace předávány, si toto médium

¹⁵ FALTOVÁ, Miriam. Ruská propaganda v českých médiích. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, 2017.

¹⁶ STOMATOVÁ, Darja. Propaganda v českých a ruských médiích: případ Krymské krize. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, 2015.

¹⁷ Veronika Krátká Špalková a spol. Evropské hodnoty, Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2020 (2021)

¹⁸ Ivo Valenta, Webnode.cz [online], dostupné z: <https://www.ivalenta.cz/>

¹⁹ Veronika Krátká Špalková a spol. Evropské hodnoty, Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2020 (2021)

již před několika lety vysloužilo pozornost analytiků dezinformační scény a je právem označováno za dezinformační médium. Jako médium s největším dosahem a nejpropracovanější strukturou jsem se rozhodl analyzovat právě jeho zprávy.

Další média, která připadají v úvahu díky svému značnému dosahu, jsou například český Sputnik a Aeronet. O něco menší, ale stále značný dosah mají i další média jako např. AC24, Protiproud, Nová republika nebo Zvědavec. Třetí nejčtenější dezinformační web Aeronet se strukturou nedá se svými „kolegy“ srovnávat. Jeho jediným tvůrcem zpráv je donedávna neznámý člověk, který používal přezdívku „VK“, tedy „Vedoucí kolotoče“. V únoru roku 2020 se podařilo „VK“ vypátrat u jeho bydliště reportérce Respektu a jejímu kolegovi z Reportérů ČT. Jedná se o Marka Pešla, který žije v podstatě anonymně a kterého Aeronet živí.²⁰ I přes zjevně značně pochybnou až téměř neexistující mediální strukturu, která vyšla na povrch díky této reportáži, se zpráva Aeronetu stala tou nejsdílenější zprávou na sociální síti Facebook v České republice v roce 2021. Jde o zprávu z 6. února 2021 s názvem „Soňa Peková potvrdila, že někdo vyrábí umělé laboratorní kmeny SARS-Cov-X a vypouští je obrazně řečeno jako z jeskyně, kterou je potřeba najít a zavřít! Bioložka znovu potvrdila, že virus se nechová jako přírodní izolát a nejnovější mutace z Velké Británie“. ²¹ Tato skutečnost pouze dokládá, jak nesmírně vlivný v české prostředí je stále Aeronet.

Primárním zkoumaným subjektem této práce je internetová platforma Parlamentní listy jako nejvlivnější a nejkomplexnější z médií, která jsou označována jako dezinformační. Jak jsem se již zmínil, toto médium není typická platforma pro dezinformace.²² Profesionální provedení internetových stránek, kam se po pomalém začátku v roce 2009 toto médium přeneslo z tištěné podoby, nepřipomíná mnohdy amatérsky řešené a jednoduché internetové stránky jiných „alternativních“ informačních webů. Redakce Parlamentních listů je velice široká, má vlastní novinářský kodex, který je velice podobný kodexům médií, která nejsou kritizovaná pro svou neobjektivnost. ²³

²⁰ KUNDRA, Ondřej, SNOPOVÁ, Aneta. Tajný život jednoho pokladníka. *Respekt* [online], č. 10 [cit. 2020-03-01]. ISSN 1801-1446

Dostupný z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2020/10/tajny-zivot-jednoho-pokladnika>

²¹ ŠLERKA, Josef. Zprávy roku 2021 podle popularity na českém Facebooku. *investigace.cz*, [cit. 2021-12-27]

Dostupný z: <https://www.investigace.cz/zpravy-roku-2021/>

²² Katri Pynnöniemi & András Rácz, *Fog of Falsehood: Russian Strategy of Deception and the Conflict in Ukraine*, The Finnish Institute of International Affairs, Grano Oy, 2016 ISBN (print) 978-951-769-485-8, ISBN (web) 978-951-769-486-5

²³ OUR MEDIA a.s., Redakce Parlamentní listy, Etický kodex redakce ParlamentníListy.cz, 1. 1. 2018

Tento kodex by měl znamenat, že jsou redaktoři Parlamentních listů přísně vázáni novinářskou etikou. Realita ovšem mnohdy vypadá zcela jinak, než jak by ji určoval tento kodex. Ať už výběrem hostů, kteří zapadají do jednostranného přístupu na daný fenomén, nebo emočním zabarvením sdíleného textu se charakter informace předávané tímto médiem stává šitý na míru pro lidi vyhledávající „alternativní“, tedy antagonistický informační proud vůči tomu mainstreamovému, který u nás určují nejčtenější média. Cílová skupina Parlamentních listů, a jejich konzumenti, jsou v drtivé většině podporovatelé antisystémových stran. Podle průzkumu, který zveřejnily v listopadu 2016 Lidovky.cz, jsou Parlamentní listy dominantním prostředkem sdělování informací mezi sympatizanty Bloku proti islamizaci, Dělnické strany sociální spravedlnosti, hnutí Islám v ČR nechceme, strany Národní demokracie, Svoboda a přímá demokracie.²⁴ Tím, že se Parlamentní listy profilují jako protiproud médiím, která jsou sledována voliči tradičních stran, se samy odsuzují k zaujatosti sdělení. I díky tomu jsou terčem silné kritiky a jsou označovány za dezinformační médium. Parlamentní listy však od doby svého vzniku předcházely nařčením z neobjektivit zavedením poměrně originálního konceptu vytváření článků. Většinu článků, které vycházejí na stránkách tohoto média, netvoří samotní redaktoři, ale jde o příspěvky známých či méně známých osobností, většinou politiků či lidí ze showbyznysu. Je skutečně zážející, že u témat, která si žádají kompetentní a odborný pohled na věc, dostávají prostor k vyjadřování herci, zpěváci a další lidé, kteří jsou možná v některých oblastech života inspirativní, ve většině případech jsou vůči probírané tematice v pozici lajka.

Další strategií, která se ukázala být velice atraktivní pro čtenáře, je vybírání takových témat, která obsahují konflikt a emoce. Čím palčivější je tento konflikt, tím více pozornosti takové téma přitáhne a více zaujme, samozřejmě pouze omezené množství čtenářů, jelikož se jedná o strategii, kterou využívají zejména bulvární média. Na Parlamentních listech a v článcích pocházejících od jejich příspěvatelů a „hostů“ je tedy nezdárka kdy možné najít tvrdé obviňování mezi politiky, nadávky, výlevy frustrace, konspirační teorie, nabourávání důvěry ve stát nebo věrohodnost ostatních informačních zdrojů, než jsou samotné Parlamentní listy.²⁵

Dostupné z:

<https://www.parlamentnilisty.cz/vop/Eticky-kodex-redakce-ParlamentniListy-cz-534460>

²⁴ ZELENKA, Jakub, MÁLEK, Tomáš, ŠULEK, Marcel a KORČIŠ, Štěpán. Češi v zajetí sociálních bublin. *Lidovky.cz*, [online]. 2016 Dostupné z:

<https://www.lidovky.cz/bubliny.aspx>

²⁵ KUNDRA, Ondřej. Jak fungují Parlamentní listy: Most na druhý břeh. *Respekt* [online]. 19. 3. 2017

Dostupné z:

<https://www.respekt.cz/special/2017/dezinformace/most-na-druhy-breh>

Vyvolávání emocí, a to zpravidla těch negativních, jako jsou strach, vztek, nenávisť nebo frustrace, patří obecně mezi silné zbraně dezinformačních médií.²⁶ Parlamentní listy v tomto ohledu nejsou výjimkou.

Cílem této diplomové práce je zjistit, do jaké míry napomáhá zvolené médium (Parlamentní listy) proruské propagandě a jak moc je sdělení tohoto média zakomponováno do strategie Ruské federace podsouvání ruského vidění světa mezi obyvatele cílených zemí, mezi které Česká republika patří. Některá dezinformační média v České republice nemají jasného majitele, ani transparentní financování. Nejsou v nich ani uvedeni autoři článků, kontakty na komunikaci s autory jsou nefunkční. Je důvodné podezření, že některá z těchto médií jsou financována přímo ze zdrojů napojených na Ruskou federaci. V takovém případě by byla analýza těchto médií velice jednoduchá a měla by předvídatelný výsledek, a tedy takový, že tato média v podstatě kopírují strategické narativy, které jsou součástí ruské propagandy. Těmito médii, které přebírají ruské strategické narativy, jsou například weby, jejichž činnost byla znemožněna vládou Petra Fialy v reakci na invazi ruské armády na Ukrajinu. Zablokovány tyto servery byly právě proto, že šířily proruskou propagandu a schvalovaly agresivní chování putinovského Ruska. Mezi těmito osmi weby jsou Aeronet.cz, Protiproud.cz, Ceskobezcenzury.cz, Voxpopuliblog.cz, Prvnizpravy.cz, Czechfreepress.cz, Exanpro.cz a Skrytapravda.cz.²⁷

Parlamentní listy na tomto seznamu nejsou, jelikož se v kategorii jednoznačných podporovatelů ruského narativu nenacházejí. Přesto je pravděpodobné, že způsob, kterým toto médium sdílí informace, Ruské federaci dlouhodobě nahrává, ne však nutně záměrně, jako tomu může být u zmíněných zablokovaných webů, nýbrž proto, že vychází vstříc poptávce svých čtenářů. Obsahová analýza tohoto média na dobře viditelném a silně medializovaném případě výbuchu muničního skladu ve Vrběticích tudíž ukáže, jak nezávislé subjekty necíleně pomáhají a přispívají ruskému narativu a tím i proruské propagandě.

²⁶ DÖVELING, Katrin a Elly KONIJN. Routledge international handbook of emotions and media. Second edition. London: Routledge, 2022, 1 online resource (355 pages). ISBN 0-429-87958-X. Dostupné z: doi:10.4324/9780429465758, str. 67-82

²⁷ FORBES Česko. Český Aeronet končí. Doménové sdružení zablokovalo osm dezinformačních serverů. *Forbes* [online], 25. února 2022

Dostupné z:

<https://forbes.cz/konec-lzim-domenove-sdruzeni-cz-nic-zablokovalo-osm-ceskych-dezinformacnich-serveru/>

Parlamentní listy jako „dezinformační médium“

Výzkumnou otázkou této diplomové práce není zodpovědět otázku, jsou-li Parlamentní listy dezinformačním médiem, nebo ne. Protože však většina zdrojů, které se touto otázkou zabývají, dochází k závěru, že Parlamentní listy do této kategorie spadají, i já jsem se rozhodl tento termín ve své práci používat, jelikož je dle mého názoru nejpřesnější. Odkazuji se přitom například na Pravidelný přehled české dezinformační scény z dubna 2021, který o Parlamentních listech píše mimo jiné toto: „Ze zdrojů patří k nejnebezpečnějším Parlamentní listy, vzhledem k jejich vysoké čtenosti ve srovnání s ostatními dezinformačními weby a sebereprezentaci jakožto nezávislého a objektivního média.“²⁸

Web cestielfove.cz nabízí mimo jiné analýzu týkající se pouze otázky, zdali jsou Parlamentní listy dezinformačním médiem.²⁹

Parlamentní listy jsou také jedním z nejčastěji zmiňovaných médií ve Výroční zprávě o stavu české dezinformační scény, kterou vydává Bezpečnostní centrum Evropské hodnoty. Např. ve zprávě pro rok 2020 jsou Parlamentní listy zmíněny v 35 případech v různém kontextu. V této zprávě se o Parlamentních listech mluví jako o nejnavštěvovanějším dezinformačním médiu. Dále o této platformě uvádí: „Parlamentní listy jsou na seznamu dezinformačních webů ve skupině tzv. platforem. Jedná se o web, na který může přidávat své články prakticky kdokoli, kdo si vytvoří profil. Problematické je především to, že zde nedochází k editoriaální politice, tzn., nekontroluje se obsah publikovaných článků. Je tedy možné publikovat i dezinformace, manipulace či přímo lži. Podobně problematická je také skutečnost, že názory a komentáře nejsou dostatečně odlišené od jiných typů článků, což působí zmateně a vyvolává to dojem, že i něčí publikovaný názor je fundovaná informační zpráva založená na faktech.“³⁰

Nejzásadnějším ukazatelem v tomto ohledu je rozsudek Městského soudu v Praze v soudním procesu mezi žalovaným FORUM 24 a.s., a žalující skupinou OUR MEDIA a.s., jíž jsou Parlamentní listy součástí. Předmětem žaloby byl článek na webu Forum 24 s názvem „Problémem senátora Valenty není jen střet zájmů, ale ruská žumpa jménem Parlamentní

²⁸ Pravidelný přehled české dezinformační scény, duben 2021

Dostupné z: <https://cesti-elfove.cz/category/blog/> - měsíční přehledy

²⁹ Elfwebmaster, Analýza: Parlamentní listy jako dezinformační zdroj, 5. 5. 2021, dostupné z: <https://cesti-elfove.cz/analyza-parlamentni-listy-jako-dezinformacni-zdroj/>

³⁰ Veronika Krátká Špalková a spol. Evropské hodnoty, Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2020 (2021)

listy“. Soud rozhodl ve prospěch Fora 24 a Parlamentní listy byly během soudního řízení shledány jako médium šířící dezinformace a lži. Z výsledku soudu lze mimo jiné vybrat tuto citaci, která představuje praktiky Parlamentních listů:³¹ „Žalovaná předložila soudu též Analýzu manipulativních technik na vybraných českých serverech zpracovanou fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity. Z ní soud zjistil, že autoři z deseti nejčtenějších zpravodajských serverů vybrali pro svůj výzkum celkem čtyři, které jsou často zmiňovány jako portály dávající prostor prokremelsky orientované dezinformační kampani a aktivně pomáhají hájit politiku současného Ruska, to vše s cílem zjistit, zda a v jaké míře se na nich vyskytují propagandistické manipulativní techniky a zda jejich zpravodajství straní Rusku či výrazně kritizuje USA, EU či NATO. Jedním ze zkoumaných byl též server parlamentnilisty.cz. Za manipulativní techniky autoři označili svalování viny, fabulaci, nálepkování, apel na strach, názor autora ve zpravodajství, relativizaci, démonizaci, manipulativní video či obrázek. Tyto techniky objevili i u Parlamentních listů, nejčastěji u článků zabývajících se zahraniční politikou.“³²

Výsledek soudu je shrnut v tomto úryvku: „Bylo tedy prokázáno, že názor vyjádřený ve sporném článku, že Parlamentní listy lze řadit k webům, které „šíří lži, dezinformace, názory extremistů a estébáků“, má racionální základ, jímž jsou podloženy též navazující úvahy ve sporném článku obsažené o možném podílu šíření informací tohoto typu na „rozvratu české společnosti“.³³ Při používání pojmu dezinformační médium pro označení Parlamentních listů se odkazují na tento verdikt soudu.

2. Ruský narativ

Ruský narativ je zjednodušený termín. Narativů, které využívá Ruská federace za strategickými účely, je ve skutečnosti nespočet. V nejobecnějším významu je narativ cokoli, co je vyprávěno – jakákoli ústní nebo písemná prezentace. Narativ je svou podstatou velice podobný příběhu (jak už napovídá jeho název). Jde o způsob interpretace nějakého jevu, událostí, systému, nebo všeho najednou. Souvisí s postmoderními tendencemi o kritiku objektivního vědění a otvírá možnosti subjektivním představám o realitě. V užším pojetí se pojem narativ váže k tvorbě nějakého příběhu. Jeho definice však není jednotná.³⁴ Pojem, který je pro tematiku ruské

³¹ Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 21 Cm 7/2019-161

³² Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 21 Cm 7/2019-161

³³ Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 21 Cm 7/2019-161, str. 7

³⁴ POLKINGHORNE, Donald. Narrative knowing and the human sciences. Albany: State University of New York Press, 1988, xi, 232 s. ; 24 cm. ISBN 0-88706-622-4., str. 14

informační války klíčový, je strategický narativ. Tento termín značí jednotlivý příběh, ze kterých se skládá ruská propaganda. Alister Miskimmon definuje strategický narativ jako prostředek politických aktérů pro vytváření sdíleného vnímání minulosti, přítomnosti a budoucnosti mezinárodní politiky za účelem formování chování domácích a mezinárodních aktérů.³⁵

Z této mozaiky nespočetného množství jednotlivých strategických narativů je možné vysledovat společné jmenovatele a vytvořit obecnější konstrukt, který lze následně aplikovat ve většině jednotlivých situací. Tento konstrukt je možné nazvat metanarativem nebo hlavním narativem (the Grand narrative)³⁶. Jelikož je nemožné analyzované články v této práci porovnávat se všemi strategickými narativy, využívám již vytvořené rámce. Jedním z nich je výčet, který uvedl Ben Nimmo, a jemuž se věnuji níže.³⁷ Konstrukt, který je tvořen mnoha narativy, je také např. Russkiy mir, který sjednocuje představy režimních vůdců v Ruské federaci o postsovětském prostoru.³⁸ Pro účely této práce jsou relevantní mnohé existující strategické narativy, které jsou součástí metanarativu. Pouze pro účely kauzy Vrbětice ovšem vznikl nový specifický narativ, který byl následně užíván v komunikaci ruských představitelů s veřejností. Ten je do značné míry vystižen hned ve 3 z článků Parlamentních listů, které byly součástí analýzy.³⁹⁴⁰⁴¹ Tento konkrétní narativ je sice z velké části pouze aplikací metanarativu jak ho sestavil Ben Nimmo⁴², ne však absolutně, a jelikož byl však vytvořen přímo za účelem formování představ o kauze Vrbětice, je na něj během analýzy brán zřetel. Pojem „ruský narativ“, který používám v názvu diplomové práce, je tedy velmi zjednodušený. Ve skutečnosti kvalitativní analýza hledá a nachází v člancích Parlamentních listů prvky ruského

³⁵ MISKIMMON, Alister, Ben O'LOUGHLIN a Laura ROSELLE. Strategic Narratives: a response. *Critical studies on security* [online]. Routledge, 2015, 3(3), 341-344 [cit. 2022-07-29]. ISSN 2162-4887. Dostupné z: doi:10.1080/21624887.2015.1103023, str. 341

³⁶ KARPCHUK, Nataliia. THE RUSSIAN FEDERATION PROPAGANDA NARRATIVES. *Torun International Studies* [online]. 2021, 1(14), 19-30 [cit. 2022-07-29]. ISSN 2391-4920. Dostupné z: doi:10.12775/TIS.2021.002

³⁷ NIMMO, Ben. "Anatomy of an info-war: How Russia's propaganda machine works, and how to counter it," CEPolicy.org, 15 May 2015, Dostupné z: <http://www.cepolicy.org/publications/anatomy-info-war-how-russias-propagandamachine-works-and-how-counter-it>

³⁸ VAVŽHONEK, Mikhal, Nelly BEKUS a Mirella KORZENIEWSKA-WISZNIEWSKA. *Orthodoxy versus post-communism?: Belarus, Serbia, Ukraine and the Russkiy Mir*. Newcastle upon Tyne, England: Cambridge Scholars Publishing, 2016 - 2016, 1 online resource (340 pages). ISBN 1-4438-3155-7., str. 37

³⁹ Je tu reakce z Ruska : Absurdní. Praha asi ukazuje solidaritu s Atlantikem . Těžký úder vztahům

⁴⁰ Ruské ministerstvo zahraničí: Sloužíte USA a v nesmyslech je ještě překonáváte

⁴¹ Matláci Češi . Vrbětice? Jejich chyba . Rusko právě tvrdě zaútočilo

⁴² NIMMO, Ben. "Anatomy of an info-war: How Russia's propaganda machine works, and how to counter it," CEPolicy.org, 15 May 2015, Dostupné z: <http://www.cepolicy.org/publications/anatomy-info-war-how-russias-propagandamachine-works-and-how-counter-it>

propagandistického metanarativu, jak jej uvádí Ben Nimmo⁴³. Vzhledem k tomu, že tento „metanarativ“ byl sepsán již v roce 2015, musel být „aktualizován“ několika modernějšími strategickými narativy⁴⁴, stále je však velmi platný. Společně s tímto aktualizovaným „metanarativem“ a specifickým strategickým komunikačním narativem, který používají ruští představitelé pouze ve vztahu ke kauze Vrbětice, se analýza věnuje i typickým znakům ruské propagandy, které mají za cíl snížit důvěry obyvatel ve stát, média a informace obecně. Do toho spadá podpora konspiračních teorií, útok na média apod.

Jako vedlejší subjekt analýzy byla sledována i přítomnost prvků komunikační strategie 4D. Jde však pouze o vedlejší nástroj, který mi pomáhal během analýzy jako indikátor přítomnosti ruského narativu. Komunikační strategie 4D je totiž používaná k prosazování ruských strategických narativů. Nejsou součástí výsledného hodnocení. Primárním subjektem této diplomové práce je „ruský narativ“, jak jsem ho popsal výše.

Západní civilizace tak, jak je chápána ve většině případů, tedy Spojené státy americké, Kanada, státy Evropské unie, ostatní rozvinuté evropské státy a blízcí spojenci těchto struktur, řeší mnoho vnitrostátních i mezinárodních problémů, o kterých v těchto státech mnohdy probíhá demokratická diskuze, ale které jsou často dlouhodobého charakteru. Uvedu zde pouze několik z těch dlouho trvajících nevyřešených nedostatků, které zvyšují nespokojenost obyvatel. Jde například o migrační krizi, nerovnost jednotlivých skupin obyvatel, korupci ve státní správě, ideologický souboj progresivismu s konzervativismem a z toho pramenící nejistotu určité skupiny obyvatel, která se cítí, že nemá zastání, debatu o genderu, a mnohé další problémy, jejichž řešení je velmi problematické. Všechny jsou využívány ruskými strategickými propagandistickými narativy.⁴⁵

Všech těchto problémů, které sužují západní civilizaci, může využít Rusko a rétoricky se stavět do role státu, který by mohl být vzorem pro nespokojené občany. Nejlépe pochopitelným příkladem je dlouhodobá rétorika Ruska, která vykresluje Rusko jako ochránce

⁴³ NIMMO, Ben. "Anatomy of an info-war: How Russia's propaganda machine works, and how to counter it," CEPolicy.org, 15 May 2015, Dostupné z: <http://www.cepolicy.org/publications/anatomy-info-war-how-russias-propagandamachine-works-and-how-counter-it>

⁴⁴ KARPCHUK, Nataliia. THE RUSSIAN FEDERATION PROPAGANDA NARRATIVES. *Torun International Studies* [online]. 2021, 1(14), 19-30 [cit. 2022-07-29]. ISSN 2391-4920. Dostupné z: doi:10.12775/TIS.2021.002

⁴⁵ KARPCHUK, Nataliia. THE RUSSIAN FEDERATION PROPAGANDA NARRATIVES. *Torun International Studies* [online]. 2021, 1(14), 19-30 [cit. 2022-07-29]. ISSN 2391-4920. Dostupné z: doi:10.12775/TIS.2021.002

konzervativismu, ať už to může znamenat cokoliv.⁴⁶ Tato rétorika zesměšňuje a hanobí všechny snahy a myšlenky liberálních aktivistů na Západě. Tím, že se tomuto narativu vystaví vhodná skupina lidí, kteří jsou konzervativního smýšlení, působí Ruská federace lákavě a „stále normální“. V takovém případě jsou přehlíženy nebo bagatelizovány všechny nedostatky Ruské federace a je tím úspěšně odvedena pozornost od jiných problémů. Kritika ostatních namísto vyhlásování vlastních kladů je typickou strategií ruské propagandy. Je to logickým důsledkem rozdílu mezi úrovní života např. v Evropské unii, která je jedním z hlavních cílů útoků ruské propagandy, a Ruskou federací.⁴⁷

Ruské vidění světa, které je nabízeno různým cílovým skupinám za hranicemi, je jakási pružná komplexní alternativa představy života v západní civilizaci, která vykresluje Ruskou federaci jako vůdčí stát té „správné“ normální cesty. V této alternativě se Rusko představuje jako oběť neustálých snah o sabotáž ze strany západních států, jimž se hrdinně brání. Jedním z prvků z této představy vyplývajícího narativu je rétorika, že jakýkoli zjevný akt agrese Ruské federace, je pouze obranným aktem (i preventivním) proti snahám narušit ruskou suverenitu.⁴⁸

Autoři, kteří se fenoménu dezinformací věnují, jsou na Ukrajině narozený a ve Spojeném království působící akademik Peter Pomerantsev, a Michael Weiss, renomovaný americký novinář a analytik dění v Rusku.⁴⁹ Společně shrnuli a přehledně sepsali taktiku Ruské federace pro využití informace jako zbraně. Speciálně se zaměřují na vliv ruských dezinformací na Ukrajinu, která je od roku 2014 a událostí souhrnně označovaných jako Euromajdan soustavně vystavena negativním vlivům ze strany Ruska. Invaze na Ukrajinu, která eskalovala v únoru

⁴⁶ KEATING, Vincent Charles a Katarzyna KACZMARSKA. Conservative soft power: liberal soft power bias and the 'hidden' attraction of Russia. *Journal of international relations and development* [online]. London: Palgrave Macmillan UK, 2017, 22(1), 1-27 [cit. 2022-07-30]. ISSN 1408-6980. Dostupné z: doi:10.1057/s41268-017-0100-6

⁴⁷ KARPCHUK, Nataliia. THE RUSSIAN FEDERATION PROPAGANDA NARRATIVES. *Torun International Studies* [online]. 2021, 1(14), 19-30 [cit. 2022-07-29]. ISSN 2391-4920. Dostupné z: doi:10.12775/TIS.2021.002, str. 23

⁴⁸ NIMMO, Ben. "Anatomy of an info-war: How Russia's propaganda machine works, and how to counter it," *CEPolicy.org*, 15 May 2015, Dostupné z: <http://www.cepolicy.org/publications/anatomy-info-war-how-russias-propagandamachine-works-and-how-counter-it>, 2015-05-19

⁴⁹ Pomerantsev, P., Weiss, M. & Institute Of Modern Russia, P. (2014) *The menace of unreality: how the Kremlin weaponizes information, culture and money*. New York, NY: Institute of Modern Russia. [Web.] Retrieved from the Library of Congress, <https://lccn.loc.gov/2015433465>.

2022, je vyvrcholením těchto soustavných snah o narušení politické situace na Ukrajině, o ní však zmínění autoři v době, kdy o těchto vlivech pojednávali, samozřejmě nevěděli.

V moderním způsobu válčení stojí využití informací (Weaponization of information) na podobné úrovni důležitosti jako využití vojenské síly (hard power). Rusku se podařilo za pomoci sítě sympatizantů, placených „agentů“, novinářů, komentátorů a internetových trollů⁵⁰ organizovaně působících v diskuzích vytvořit alternativní realitu a z pravdy udělat relativní pojem, se kterým je možné všemožně manipulovat. Výsledkem a cílem těchto snah je narušení důvěry obyvatel cílené země ve sdílené informace a ve vládu.⁵¹ Jakmile vláda ztrácí důvěru, je tím výrazně narušena schopnost státu vykonávat svou vnitřní politiku (tzv. capacity of state). Vysněným výsledkem je rozdělení a znesváření společnosti na dva nesmiřitelné tábory, jelikož nejednotný stát je nejzranitelnější a nejslabší. Navíc jsou poměrně snadno ovlivnitelné, čehož se dá využít např. při vyhlášení referenda o vystoupení z některé ze západních transnacionálních struktur. Důležitou událostí, která tento fenomén dokládá, je vystoupení Spojeného království z Evropské unie. V procesech, které vedly k vyvolání a výsledku referenda o „Brexitu“, se pravděpodobně angažovala Ruská federace podporou politických sil, které o vystoupení usilovaly, a informační podporou tohoto názorového proudu ve veřejném prostoru, prostřednictvím „spřátelených médií“, na internetu a sociálních sítích. Existuje k tomu však pouze důvodné podezření, jelikož vyšetřování tohoto vlivu je překvapivě laxní a stále nebylo dokončeno (vztaženo k březnu 2022).⁵²

Nejzákladnější pilíře a tvůrci ruského narativu jsou ti nejvíce viditelní představitelé – prezident Vladimir Putin, ministr zahraničí Sergej Lavrov, generální tajemník Bezpečnostní rady Ruské federace Nikolaj Patrušev, ministr obrany Sergej Šojgu, náčelník generálního štábu ozbrojených sil Ruské federace Valerij Gerasimov a další významní představitelé režimu.⁵³ Většinou je možné se setkat pouze s fragmenty narativu, ale zároveň je pro jeho efektivitu

⁵⁰ GILES, Keir. Handbook of Russian Information Warfare. Rome: NATO Defense College, 2016, ISBN: 978-88-96898-16-1

⁵¹ CLACK, Timothy a Robert JOHNSON. The world information war: western resilience, campaigning, and cognitive effects. London: Routledge, 2021, 1 online resource (xv, 299 pages) : illustrations. ISBN 1-003-04690-8., str. 153

⁵² ELLEHUUS, Rachel. Did Russia Influence Brexit? *Center for Strategic and International Studies*. July 21, 2020. Dostupné z: <https://www.csis.org/blogs/brexit-bits-bobs-and-blogs/did-russia-influence-brexit>

⁵³ NIMMO, Ben. “Anatomy of an info-war: How Russia’s propaganda machine works, and how to counter it,” CEPolicy.org, 15 May 2015, Dostupné z: <http://www.cepolicy.org/publications/anatomy-info-war-how-russias-propagandamachine-works-and-how-counter-it>, str. 1-2

důležité, aby si adresáti (cílové skupiny) byli schopni vytvořit celkový obrázek světa a řádu, který v něm funguje tak, jak si představují tvůrci narativu. Téměř celý ucelený narativ představil např. v jednom ze svých rozhovorů pro ITAR-TASS (ruská státní zpravodajská agentura) v roce 2014 Sergej Lavrov.⁵⁴ Z tohoto a dalších prohlášení se dá sestavit celistvý světónázor, který vystupuje jako alternativní realita vůči realitě. Pomerantsev a Weiss tento narativ zjednodušeně vymezují takto:

„Spojené státy vždy využívaly NATO a státy Evropy k dosažení vytyčených cílů své zahraniční politiky. Po rozpadu Sovětského svazu se Spojené státy chovaly jako vítězný agresor, a pokusily se vytvořit svět, ve kterém budou ony samy vystupovat jako neochvějný rozhodce moci.

Jako součást tohoto cíle podporovaly Spojené státy separatisty na Kavkaze ve snaze rozdělit Rusko a jeho spojence. Ve snaze obklíčit Rusko přijalo do NATO státy střední a východní Evropy, čímž porušily slib, který daly prezidentu Gorbačovovi.

Když přišel k moci Vladimir Putin, rozhodl se vzepřít světové dominanci USA, a tím pádem se stal hlavní překážkou pro USA v dosažení jejich cíle. Proto se Spojené státy snaží ho zničit osobního útoky, a pokouší se kontrolovat Ruskou federaci tím, že rozmístí raketové systémy ve střední a východní Evropě a tím, že donutí bývalé státy východního bloku ke členství v NATO. V tomto procesu jsou Spojené státy podporované Evropskou unií, která se prostřednictvím svého programu Východního partnerství snaží vymanit státy ze Společenství nezávislých států (CIS) z vlivové sféry Ruské federace. EU je v tomto směru hnána díky vlivu jejich nových členů ze střední a východní Evropy, kteří jsou hysteričtí Rusofobové.

NATO a EU chtěli donutit Ukrajinu se obrátit na západ. Tím jí dali na výběr pouze ze dvou možností – stát se plnohodnotným členem NATO a Evropské unie, nebo zůstat pod vlivem Ruska. Když prezident Janukovyč odmítl jejich nátlak, neonacisti v Kyjevě uspořádali násilný puč a spustili ofenzivu vůči ruským mluvícím obyvatelům východní Ukrajiny. Zároveň s tímto procesem mělo NATO v plánu přesunout své lodě ke Krymskému poloostrovu. V tu chvíli Rusku nezbývalo nic jiného, než zakročit a ochránit své krajany. Rusky mluvící obyvatelé zároveň povstali vůči útlaku na východní Ukrajině v obraně svého jazyka a svých životů.“⁵⁵

⁵⁴ Interview of the Russian Foreign Minister Sergey Lavrov to ITAR-TASS, *The Embassy of the Russian Federation to the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland*. September 10, 2014, 11.09.2014

Dostupné z: <https://www.rusemb.org.uk/article/364>

⁵⁵ NIMMO, Ben. “Anatomy of an info-war: How Russia’s propaganda machine

Jak podotýkají autoři tohoto shrnutí, jelikož se jedná o tak obecný narativ, dá se aplikovat v podstatě v jakékoli situaci a za jakýchkoliv podmínek. Po přijetí okolností takových, jak je uvádí tento narativ, se Ruská federace prakticky nemůže dopustit žádné agrese, jelikož se vždy nachází v čistě defenzivní pozici.⁵⁶ V tomto „metanarativu“ Ruská federace vystupuje jako rovnocenný a jediný soupeř Spojených států, které usilují o světovou nadvládu. Tím se opomíjejí mnozí ostatní důležití aktéři mezinárodní scény a rétorika se tím navrací do bipolárního světa studené války. Z drtivé většiny pohledů a statistik se přitom Ruská federace vůbec nemůže rovnat Spojeným státům, a dokonce už ani dalším velmocem, jako je např. Čína. Rétorika, která staví Rusko na stejnou úroveň jako USA, je tedy velice výhodná pro Ruskou federaci. Lidé, kteří se narodili ve východním bloku nebo v SSSR, byli vzděláni a prožili většinu života v bipolárním světě, jsou náchylní tomuto pro ně tradičnímu rozdělení na východ/západ stále věřit a v některých ohledech Ruskou federaci přeceňovat.⁵⁷

Není překvapením, že tento „hlavní narativ“ je velice jednoduchý, úderný a snadno pochopitelný pro každého. V dnešním složitém světě plném informací, ve kterých je mnohdy složité se orientovat dokonce i pro velice vzdělané a kriticky smýšlející jedince, dává šanci chápat svět a jevy, které v něm probíhají, v celém rozsahu, což je velice atraktivní pro lidi, kteří mají velký problém se zorientovat, analyzovat a třídit informace. Tento narativ navíc vzbuzuje emoce. Lidé mají tendenci nadřžovat outsiderům, přičemž v tomto narativu je jednoznačně heroickým outsiderem Vladimir Putin. V době, kdy nastal historicky milník ve vztazích mezi RF a Ukrajinou v podobě převzetí moci na Ukrajině proevropskou vládou po sérii masových demonstrací, které vyústily ve svrhnutí proruského prezidenta Viktora Janukovyče, neexistoval jednotný narativ, který by sloužil jako protipól a jednotná obrana západních států proti ruskému narativu. Víceméně existovaly pouze snahy vyvracet ruské dezinformace, což v dlouhodobém kontextu a postupující snaze ruské propagandy narušit důvěru obyvatel ve vlastní představitele a média nebylo příliš účinné. Doposud se vyvinul „západní narativ“, ve

works, and how to counter it,” CEPolicy.org, 15 May 2015, Dostupné z: <http://www.cepolicy.org/publications/anatomy-info-war-how-russias-propagandamachine-works-and-how-counter-it>, str. 3 - 4

⁵⁶ CLACK, Timothy a Robert JOHNSON. The world information war: western resilience, campaigning, and cognitive effects. London: Routledge, 2021, 1 online resource (xv, 299 pages) : illustrations. ISBN 1-003-04690-8., str 149 - 152

⁵⁷ CONLEY, Heather A. The Kremlin playbook: understanding Russian influence in Central and Eastern Europe. Washington, District of Columbia: Center for Strategic & International Studies, 2016 - 2016, 1 online resource (86 pages) : illustrations (some color). ISBN 1-4422-7959-1., str. IX - X

kterém Rusko vystupuje jako ekonomicky téměř zoufalý, zkorumpovaný a v minulém století stále ustrnulý zaostalý stát, pro který je důležitější národní hrdost a sobecké choutky jeho vůdce Putina, než dobro samotného národa.⁵⁸

Základní problém ale přetrvává. Zatímco hlavní narativ a sdělení Ruské federace jsou jednoduché a emocionálně zabarvené, sdělení západu jsou intelektuální a překomplikovaná.⁵⁹ Není tedy náhoda, že se zásadně liší cílová skupina obou narativů, existuje-li nějaký jednotný západní narativ. Západ se totiž nedá ani v nejmenším považovat za jednotného aktéra, který by byl schopen vydávat vlastní prohlášení. Nejdůležitější úlohu nejvíce viditelného člena západního společenství hrají USA, ale i ty mohou mluvit pouze za sebe. Informační role Severoatlantické aliance je velice omezená, podobně je tomu s Evropskou unií a ostatními transnacionálními společenstvími. Dílčí roli hrají jednotliví státníci členských států, a média, která nemají koordinovaný postup. Jednotný narativ, který vytvořila Ruská federace, je tedy velice obtížné napodobit na západě.

Taktika 4 D

Taktiku ruských dezinformátorů a šířitelů narativu nazval Ben Nimmo přístup 4 D (4 D Approach). Čtyři slova, která vystihují taktiku Ruské federace na vlastní obhajobu v informačním prostoru, jsou: *dismiss* (odbyť, zamítnout, vyvrátit), *distort* (překroutit), *distract* (rozptýlit, odvrátit pozornost) a *dismay* (vystrašit, vyděsit).⁶⁰

Dismiss (vyvrátit)

Prvotní reakcí na kritické vyjádření nebo komentář je jeho okamžité odmítnutí nebo snaha o jeho vyvrácení, bagatelizaci. Součástí této taktiky je napadnutí toho, kdo tuto kritiku nebo nepříjemný komentář přinesl. Takto mohou být popírány i ty nejzákladnější a nejzjevnější informace, např. tvrzení nejvyšších představitelů Ruské federace, že válka na Ukrajině

⁵⁸ GILES, Keir. Handbook of Russian Information Warfare. Rome: NATO Defense College, 2016, ISBN: 978-88-96898-16-1, str. 57 - 61

⁵⁹ NIMMO, Ben. "Anatomy of an info-war: How Russia's propaganda machine works, and how to counter it," CEPolicy.org, 15 May 2015, Dostupné z: <http://www.cepolicy.org/publications/anatomy-info-war-how-russias-propagandamachine-works-and-how-counter-it>

⁶⁰ NIMMO, Ben. "Anatomy of an info-war: How Russia's propaganda machine works, and how to counter it," CEPolicy.org, 15 May 2015, Dostupné z: <http://www.cepolicy.org/publications/anatomy-info-war-how-russias-propagandamachine-works-and-how-counter-it>

neprobíhá, ale že jde pouze o speciální vojenskou operaci nebo vojenské cvičení.⁶¹ Diskreditace mluvčího, tedy informujícího aktéra, může vypadat například tak, že se na jeho námitky odvětí, že je zaujatý, např. z toho důvodu, že je rusofob, nebo že je placený Spojenými státy. Často jsou součástí této snahy osobní útoky či zesměšňování autora komentáře.

Distort (překroutit)

Zdaleka ne všechny události, které se odehrají, jsou tak v rozporu s ruským narativem, aby bylo třeba je přímo vyvracet či popírat. Naopak, ověřitelné informace jsou jediným způsobem, jak udržet narativ naživu, třebaže se potvrdí jenom část z nich. Příkladem může být např. informování po Evropě v době, kdy byly ruské jednotky již připraveny na hranicích s Ukrajinou. NATO v obavách před nevyzpytatelností ruského vedení začalo přesouvat jednotky do členských států aliance, které byly nejbližšími sousedy Ukrajiny, aby se předešlo situaci, kdy budou státy NATO nechráněny v případě, že pár set kilometrů od nich budou pochodovat ruská invazní vojska. Ruská propaganda tyto přesuny okamžitě použila, aby legitimizovala své akce na Ukrajině a použila je jako příčinu svých akcí. Korelace událostí však byla opačná, než tvrdí ruská propaganda, která však používá reálné přesuny vojáků NATO po Evropě.

Distract (odvést pozornost)

Odvádění pozornosti od tématu je velice užitečný nástroj (zejména internetových trollů), který v podstatě znemožní diskuzi. Často se používá v reakci na kritiku, kdy se porovnávají dva zcela neporovnatelné fenomény – jeden z nich ten kritizovaný, s nějakým, který má na svědomí kritizující strana. V dobách studené války Sovětský svaz na jakoukoli kritiku týkající otázky lidských práv odpovídal, že Spojené státy zase na druhé straně utlačují svou černošskou menšinu, v případě moderního Španělska se zase ihned převede téma na otázku katalánského separatismu. V případě, že kritizujícím bude Francie, bude téma okamžitě převedeno na pacifikaci protestů hnutí tzv. Žlutých vest. Jsou to opakující se scénáře, které jsou využívány velice často. Mnohdy je téma odvedeno na tematiku, která s původním tématem naprosto nesouvisí, obvykle je ale pozornost převedena na kritizující stranu.⁶²

⁶¹ Новая газета (Novaja Gazeta). Мы будем стремиться к демилитаризации и денацификации»: Путин объявил о начале спецоперации в Украине, 24. února 2022, dostupné z: <https://web.archive.org/web/20220224070946/https://novayagazeta.ru/articles/2022/02/24/my-budem-stremitsia-k-demilitarizatsii-i-denatsifikatsii-ukrainy-putin-obiavil-o-nachale-spetsoperatsii-v-ukraine-news>

⁶² NIMMO, Ben. "Anatomy of an info-war: How Russia's propaganda machine works, and how to counter it," CEPolicy.org, 15 May 2015, Dostupné z:

Dismay (vyděsit)

Jak jsem již uvedl výše součástí narativu je, že Ruská federace v čele s Putinem brání Spojeným státům ve světové dominanci. Vystupuje zde jako heroický zachránce celého světa. Součástí strategie strašení obvykle je tvrzení, že pokud Rusko nebude úspěšné ve své snaze, čekají svět katastrofické scénáře. S takovou strategií jsme se mohli setkat např. během války v Sýrii a následném komplexním konfliktu s Islámským státem. Zatímco Ruská federace své působení ospravedlňovala tvrzením, že jeho účast je nezbytná pro potlačení islamizmu před jeho šířením do celého světa, Evropa pojmala silnější a silnější podezření, že Ruská federace svými akcemi napomáhá sílení uprchlické krize, komplikuje situaci a podporuje diktátorský režim Bašára Asada.⁶³

3. Obsahová analýza

3.1. Vymezení výzkumné metody

Metodologická metoda sociálněvědní analýzy textů nepozoruje pouze texty jako takové, ale obzvláště se soustředí na to, co je psáno, obrazně řečeno, „mezi řádky“, jaký je historický a návaznostní kontext, a jaké významné dopady má text z pohledu sociálních studií. Cílem zkoumání je také účel, za kterým byl text vytvořen, a jaké má tedy mít důsledky. Martin Hájek ve svém pojednání o metodách sociálně vědní analýzy textů vymezuje tuto metodu takto: „Cílem tedy není objevit vlastnosti, které texty mají, nebo významy, které texty mohou nebo by měly vytvářet. V tomto ohledu se sociálněvědní analýza textů liší od analýzy lingvistické nebo literárně kritické. Jazykovědci se zajímají hlavně o to, jaké mají (mluvené i psané) texty jako projevy jazykového jednání vlastnosti a jakou funkci má jazykové jednání v komplexní struktuře lidské komunikace. Sociální vědy mají širší horizont. Snaží se poznat, jak texty umožňují porozumět sociálnímu dění a účinně do něj intervenovat (resp. bránit některým lidem v porozumění či zbavovat je schopnosti zasahovat do dění). Disciplinární rozdíl se

<http://www.cepolicy.org/publications/anatomy-info-war-how-russias-propagandamachine-works-and-how-counter-it>

⁶³ NIMMO, Ben. "Anatomy of an info-war: How Russia's propaganda machine works, and how to counter it," CEPolicy.org, 15 May 2015, Dostupné z:

<http://www.cepolicy.org/publications/anatomy-info-war-how-russias-propagandamachine-works-and-how-counter-it>

názorně projevuje v diskurzivní analýze, která je společná jak pro lingvisty, tak pro sociology nebo politology, ale každá disciplína jí rozumí jinak a používá ji k zodpovězení docela jiných výzkumných otázek. Podobně je tomu s literární vědou, jejíž zaměření bývá směrem dovnitř literárního pole, zatímco společenskovední analýzy „vytahují“ texty z jejich literárního pole, aby je interpretačně vtlačily do soukolí společenského dění.“⁶⁴

Samotná obsahová analýza, jež je dominantní výzkumnou metodou používanou v této diplomové práci, je velice oblíbená a často využívaná. Její klasická definice, která je mezi akademiky uznávaná, zní „obsahová analýza je významná technika k objektivnímu, systematickému a kvantitativnímu popisu zjevného obsahu komunikace.“⁶⁵

Tato klasická definice je však v moderních sociálních vědách nedostačující, jelikož se prokázalo, že „sdělení nelze jednoduše oddělit nejen od komunikačního média, ale ani od účastníků komunikace“⁶⁶. Z této teze vycházím při analýze obsahu zpráv v této diplomové práci. Slovo obsah je v podstatě v tomto případě lehce zavádějící, jelikož ve skutečnosti jde o analýzu komunikace, což je však tak široký pojem, že samotná analýza musí být zaměřena na konkrétnější subjekt. To je důvod, proč se stále zůstává u klasického pojmu „obsahová analýza“, přestože není zcela výstižný. Mnozí autoři, kteří chtějí tomuto problému se zavádějícím označením předcházet, označují tuto metodu jako textovou analýzu. V případě této diplomové práce, kde zkoumaným materiálem je výhradně psaný text, by tento termín byl také použitelný.⁶⁷

Autoři, kteří se analýzou alternativ komunikace zabývali, však postupem času přikládali větší význam kontextu, který každý text či jiný způsob komunikace provází. Od klasického kódového modelu komunikace, se přecházelo k tzv. inferenčnímu modelu, jehož podstatou je vedle samotného kódování (tzv. manifestní složka komunikace, předmět samotného kódování - adresující vymyslí myšlenku, zakóduje ji např. použitím nějakého světového jazyka, načež je adresát zachytí, např. přeložením z jazyka dekóduje, a přijme) i důraz na tzv.

⁶⁴ HÁJEK, Martin. Člověk a stroj, vybrané metody sociálněvědní analýzy textů, Praha 2014, nakladatelství SLON, ISBN 978-80-7419-161-9, str. 21

⁶⁵ BERELSON, Bernard, Content analysis in communication research,, New York 1952, Hafner, ISBN-10. 0028412109

⁶⁶ HÁJEK, Martin. Člověk a stroj, vybrané metody sociálněvědní analýzy textů, Praha 2014, nakladatelství SLON, ISBN 978-80-7419-161-9, str. 57

⁶⁷ HÁJEK, Martin. Člověk a stroj, vybrané metody sociálněvědní analýzy textů, Praha 2014, nakladatelství SLON, ISBN 978-80-7419-161-9, str. 57

implicitní/konotovanou složku textu. Tato složka zahrnuje, že příjemce informace ji přijme nějakým specifickým způsobem, tedy si dotyčnou informaci v podstatě upraví. Ten, kdo informaci vyslal, na druhé straně předpokládá, že dotyčnou informaci vysílá také specifickým způsobem, který sám o sobě sděluje nějaké další informace nebo původní informaci doplňuje. Také předpokládá, že příjemce informace ji přijme nějakým specifickým způsobem, přičemž tento předpoklad nemusí být přesně naplněn. Tento model komunikace tedy pracuje s předpokladem a usuzováním a daleko více odpovídá tomu, jak je metoda analýzy obsahu reálně využívána.⁶⁸

Obsah je v tomto případě spoluurčován kontextem. Jinými slovy, je proměnlivý s tím, kdo a jak s textem zachází a jak ho vnímá a používá. Cílem obsahové analýzy tedy není objevit nějaký skrytý objektivní správný význam textu, ačkoli to může evokovat název této metody, ale „systematicky vytvářet obsah textu“.⁶⁹

Moderní definice, která daleko více odpovídá reálnému a nejlepšímu využití obsahové analýzy a bere v úvahu implicitní model komunikace, zní takto: „Obsahová analýza je výzkumná technika pro vytváření replikovatelných a validních úsudků (interferences) z textů (nebo jiných smysluplných věcí) na kontexty jejich užití/kontexty vytváření jejich obsahů.“^{70 71} Z tohoto hlediska je metoda obsahové analýzy použita v této diplomové práci.

Takto použitá obsahová analýza tedy vlastně zkoumá význam textu. Ne však význam, který je přímo zahrnut v textu, ale význam skutečný. Toho se dosáhne přetvořením původního textu do analytického textu, který ztělesňuje obsahy dotyčného původního textu. Klíčovým procesem ve vytváření textu, který shrnuje obsahy analyzovaného textu, je kódování. Kódování se dá v tomto případě zjednodušeně vystihnout jako přepisování nebo spíše zaznamenávání důležitých aspektů analyzovaného textu za použití jazykových termínů, které jsou tomu určeny.⁷²

⁶⁸ HÁJEK, Martin. Člověk a stroj, vybrané metody sociálněvědní analýzy textů, Praha 2014, nakladatelství SLON, ISBN 978-80-7419-161-9, str. 55 - 62

⁶⁹ HÁJEK, Martin. Člověk a stroj, vybrané metody sociálněvědní analýzy textů, Praha 2014, nakladatelství SLON, ISBN 978-80-7419-161-9, str. 61

⁷⁰ KRIPPENDORF, K. Content Analysis: An Introduction to Its Methodology. (2nd ed.) Thousand Oaks 2004, CA: Sage Publications, <https://doi.org/10.1177/1094428108324513>

⁷¹ HÁJEK, Martin. Člověk a stroj, vybrané metody sociálněvědní analýzy textů, Praha 2014, nakladatelství SLON, ISBN 978-80-7419-161-9, str. 61

⁷² HÁJEK, Martin. Člověk a stroj, vybrané metody sociálněvědní analýzy textů, Praha 2014, nakladatelství SLON, ISBN 978-80-7419-161-9, str. 63

3. 2. Kódování

3. 2. 1. Kvantitativní analýza

Kvantitativní obsahová analýza, která bude v této práci také použita, ale za jinými účely než kvalitativní, se provádí za využití na sobě vázaných měřítek, které si sestaví analyzátor. Jde v podstatě o relativně jednoduchý proces, během něhož se získávají data pro statistické zpracování. V této alternativě kódy představují většinou úryvky textů s podobnými významy, které se poté sečtou a tím naznačí nějaké změny v čase. V této práci se snažím pojmout kvantitativní analýzu stejným nebo podobným způsobem, jako to činí kolegové ve srovnatelně zaměřených analýzách, aby byl výzkum reliabilní.

Během kvalitativní analýzy jsem vytvořil vyšší počet kódů, které mají úlohu vystopovat jednotlivé aspekty sdělení, kterých může být velmi mnoho, obzvláště, je-li subjektem tak velké množství mediálních článků jako v předložené diplomové práci. V kvantitativní obsahové analýze se využívají jednodušší kódy, které se v závěru výzkumu sčítají a tím vznikají relevantní statistické údaje.

Během kvalitativní obsahové analýzy jsem vstřebával i některé vedlejší údaje, které byly nápomocné pro pochopení systému práce redakce Parlamentních listů. Tyto údaje byly předmětem zejména kvantitativní analýzy. Šlo například o počet článků od stálých, nebo naopak externích členů redakce, délka textu, počet publikovaných článků za den apod. Tyto údaje pomáhají pochopit princip, podle kterého nakládá redakce PL s „ruským narativem“.

3. 2. 2. Kvalitativní analýza

Kniha sepsaná autory Anselmem Straussem a Barneyem Glaserem „The Discovery of Grounded Theory: strategies for qualitative research“ vznikla za účelem legitimizace a empirizace kvalitativní analýzy, aby byla vědeckou obcí pokládána za rovnocennou výzkumnou metodu kvantitativní analýzy. Cílem kvalitativního výzkumu by podle této uznávané literatury měla být tzv. zakotvená teorie (Grounded Theory), ale ta je zároveň i souborem pravidel, jak jí dosáhnout. Systematizuje a formuje výzkum tím způsobem, aby na jeho konto nemohl být autor obviněn z nedostatku preciznosti a vědeckého přístupu. Cílem této teorie je pozvednout výzkum o krok dál, než aby jeho výsledným produktem byl pouze popis a zobecnění fenoménu.

Výsledkem výzkumu má být právě ta dotyčná „Grounded theory“. ⁷³ Obsahová analýza v této práci je prováděna podle těchto podmínek a hlavního principu této teorie, a to na „vyvíjení teorie z dat a její těsná vazba na empirická data.“⁷⁴

3. 2. Obsahová analýza zpráv Parlamentních listů

Zprávy ohledně výbuchu muničního skladu ve Vrběticích se začaly zhusta objevovat hned v prvních dnech po zveřejnění informace o podílu ruských agentů v tomto procesu vládou Andreje Babiše 17. dubna 2021.

Zprávy na Parlamentních listech jsou ve většině případů kombinací vloženého sdělení nějakým přispěvatelem a spojující editační práce redaktora, který text zformuje do finální podoby. Informace, které jsou vybírány a zpracovávány redaktory, však nemusí nutně vzniknout přímo pro Parlamentní listy (jako v případě, že nějaký politik napíše pro PL celý článek), ale může vzniknout samostatně. V případě, že si např. známá osobnost vede svůj osobní veřejný blog, na kterém sdílí své myšlenky a názory, může být použit materiál sdílený skrze tuto platformu a zveřejněn na Parlamentních listech. Te je případ jednoho z prvních článků o Vrběticích, které na PL vyšly. Byly v něm reprodukovány myšlenkové pochody Ondřeje Hejmy, jak je zveřejnil ve svém pravidelném videoblogu. Onen díl jeho blogu má přes 35 minut, ale text článku, který o něm vyšel v Parlamentních listech, má pouze 2 stránky A4. Tím je zřejmé, že výběr informací, které se dostanou do finálního článku, je klíčový a je zcela podmíněn redaktorem, a že se nedá na článek pohlížet jako na dvě kategorie – informace od přispěvatele a spojující editační výplň redaktora. Článek musí být chápán jako celek, jelikož i přesto, že se redaktor snaží působit pouze jako zprostředkovatel a nemít v článku vlastně velkou roli, má výhradní vliv na výběr pasáží, titulku a podtitulku, citací a obecně informací, které se do krátkého článku dostanou (všechny články, které vycházejí na Parlamentních listech, jsou velmi krátké), a navíc i vklady redaktorů jsou často velmi tendenční a názorově nebo emočně zbarvené. Mnohdy interpretuje redaktor svým způsobem názory přispěvatele, např. v tomto konkrétním článku se můžeme dočíst: „Představa, že Evropou se toulají dva agenti, kteří jako James Bond umí všechno a dělají všechno, mu přišla přitažená za vlasy“.⁷⁵ Toto je interpretace redaktora, který

⁷³ GLASER, Barney G., STRAUSS, Anselm L., The Discovery of Grounded Theory: strategies for qualitative research, 1967, Aldine Transaction, New Brunswick, ISBN 0-202-30260-1

⁷⁴ HÁJEK, Martin. Člověk a stroj, vybrané metody sociálněvědní analýzy textů, Praha 2014, nakladatelství SLON, ISBN 978-80-7419-161-9, str. 63

⁷⁵ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 93 - 97

se rozhodl ji podat tímto konkrétním způsobem, který zesměšňuje a paroduje verzi, se kterou přišla vláda ČR a tajné služby. Výběr příspěvatelů nebo materiálů z jiných zdrojů jsou tedy sice velice důležitým faktorem pro vyváženost a objektivitu zpráv, ale ve výsledku je to redaktor, kdo dává článku výslednou podobu a může extrémně ovlivnit, jakým způsobem bude vyznívat a na jakou „citlivou strunu zahraje“. Z tohoto důvodu nebudu články v Parlamentních listech dělit do více kategorií jako např. „reprodukce informací odjinud“ a „přímý příspěvek příspěvatele“ nebo „článek redakce“. Články na Parlamentních listech jsou publikovány a schvalovány přesně tím způsobem, jak je zamýšleno a redakce má výsadní podíl na výběru příspěvatelů i výsledné podobě článků, proto k nim budu přistupovat stejným způsobem. Články jsem pouze rozdělval podle data, kdy vyšly, kvůli výsledkům kvantitativního výzkumu. U publikovaných článků také hrálo roli, který člen redakce, respektive jak vysoko postavený člen redakce, byl jejich autorem.

Shrnu zde ještě finálně svůj způsob výzkumu. Obsahovou analýzu provádím postupem budování „zakotvené teorie“ (Grounded theory), o které jsem se již zmínil, a tedy trojím typem kódování.

1. otevřené kódování, které má za cíl rozfragmentovat jednotlivé obsahy textu a těm, které jsou relevantní pro výzkum přidělit kód, sestavit z nich kategorie, a najít vztahy mezi nimi.
2. axiální kódování, jehož účelem je najít strukturu odborného vysvětlení jevu hledáním vazeb mezi kategoriemi za pomoci tzv. paradigmatického modelu.⁷⁶
3. selektivní kódování, které propojuje kategorie do jednoho útvaru a tím vytváří teorii určitého fenoménu díky nalezení jedné centrální pointy.

3. 3. Znázornění procesu kvalitativní obsahové analýzy

Zde svůj postup názorně předvedu na již zmíněném článku, který reflektuje myšlenkové pochody Ondřeje Hejmy z epizody jeho videoblogu s názvem *Vrbětice: „Takový nadšení po roce 89.“ Zklamáný Ondřej Hejma o Západu. Proroctví.*⁷⁷

⁷⁶ STRAUSS, Anselm L., CORBIN, Juliet. Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie, Albert Boskovic, 1999, str. 72-74

⁷⁷ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 93 - 97

3. 3. 1. Otevřené kódování

V rámci otevřeného kódování jsem si zvýraznil a kódem označil všechny fragmenty textu, které mi pro můj výzkum připadaly relevantní. Například citaci „šaráda pokračuje“ jsem označil kódem „Zesměšnění/znevážení tématu – dismiss“, jelikož přestože v jednom významu používá Ondřej Hejma označení šaráda jako připodobnění Studené války (tedy něco jako šachová partie nebo machinace dvou nepřátelených stran), v kontextu článku vyznívá toto slovo více ve svém slovníkovém významu, a tedy jako humorné, směšné představení nebo hra se slovy. Tím je ve své podstatě značně shozen význam události výbuchu skladu ve Vrběticích tak, jak ji podala česká vláda a tajné služby ČR. O této samotné události ale článek vůbec nepojednává, přestože titulky článku začíná „Vrbětice:“ Namísto toho se téma brzy stočí k politice západu vůči Rusku a k stěžejnímu tvrzení, že studená válka pokračuje. Sice se tedy článek na oko tváří, že pojednává o problematice výbuchu muničních skladů ve Vrběticích, ve skutečnosti pozornost odvrací někam jinam. Působí tedy jako odvrácení pozornosti – tedy distract, jeden ze 4 hlavních aspektů ruské propagandy.⁷⁸ Komunikační strategie 4D mi během analýzy pomáhaly jako jeden z indikátorů přítomnosti „ruského narativu“. To jsem ale předběhl, nejprve bylo potřeba dokončit otevřené kódování, aby skryté obsahy mohly vyjít najevo. Zvolil jsem 25 úseků textu, které jsou relevantní pro téma práce, a označil jsem je kódy. Z nich jsem vytvořil 2 kategorie a 3 subkategorie, které jsou takto v tom pořadí, jak frekventovaně a důrazně byly zastoupeny v textu: kategorie 1. *zesměšnění tématu*, 2. *Studená válka pokračuje a ČR je pouze pěšák, západ se snaží jít proti RF a kauza je toho součástí*, a subkategorie 3. *polemika účelovosti kauzy*, 4. *kritika západu/chvála Ruska* a 5. *cynismus/bezmoc/odkázanost na jiné*.

3. 3. 2. Axiální kódování

Po rozdělení do kategorií jsem se pokusil v rámci axiálního kódování systematicky kladenými otázkami a hledáním odpovědí na ně v datech porozumět vztahům mezi kategoriemi.

3. 3. 2. 1. – Kategorie „Zesměšnění tématu“

Podle paradigmatického modelu v zakotvené teorii jsem postupně podrobil každou kategorii prozkoumání. Zůstaňme u nejhojněji se vyskytující kategorie „zesměšnění tématu“. První fáze

⁷⁸ NIMMO, Ben. “Anatomy of an info-war: How Russia’s propaganda machine works, and how to counter it,” CEPolicy.org, 15 May 2015, Dostupné z: <http://www.cepolicy.org/publications/anatomy-info-war-how-russias-propaganda-machine-works-and-how-counter-it>

prozkoumávání byl hledání *příčinných podmínek*, tedy „co vede autora – Ondřeje Hejmy/redaktora k tomu, aby se pokoušel téma zesměšnit?“. Odpověď ze strany Ondřeje Hejmy by zněla, že je skutečně cynický a nevěří tedy tajným službám, ani vládě ČR. Odpověď pro motivaci autora, proč vybral do článku tolik plnovýznamových výroků, které byly jasně v kategorii „zesměšnění tématu“ by byla jiná, jelikož jeho osobně neznáme. Autor u tohoto článku dokonce není ani uvedený. Odpovědí tedy je pravděpodobně, že tuto formu vyžaduje redakce a je to tím pádem podporované schéma zpravodajství. Dalším krokem v analýze kategorie je určení *kontextu*. Tím je bezesporu rozjitřená atmosféra, kterou vyvolala čerstvá mediální kauza ohledně výbuchu ve Vrběticích, která se dostala do povědomí takřka každého v České republice. Kontextem je také víceméně bipolární rozdělení veřejného mínění velké části obyvatel, které stále věří, že je třeba stát buď na straně západu, nebo východu, jelikož v tomto modelu byli vychováni. Podle nejrůznějších průzkumů je v České republice část obyvatel, kteří Rusko favorizují a podporují ho oproti všem ostatním zemím na světě, přestože obzvlášť po ruské invazi na Ukrajinu v únoru 2022 se nálady v české společnosti změnily a Ruskou federaci bezvýhradně podporuje už pouze asi 4% obyvatel.⁷⁹

Dalším krokem jsou odpovědi na otázky spojené s *intervenujícími podmínkami*. Intervenující podmínkou je výsměšná rétorika a volení slovníku příspěvatelem, který se tímto prostředkem jednoznačně pokouší přispět bagatelizaci kauzy a oficiální verze.

Klíčovým krokem je nalezení *strategického jednání a interakce*. Za tím účelem je ideální otázka „za jakým účelem komunikuje se svými diváky Ondřej Hejma/redaktor tímto způsobem?“ V případě Ondřeje Hejmy je pravděpodobné, že svá vyjádření staví na svém přesvědčení a nesnaží se rozhodně s někým manipulovat nebo cíleně ovlivnit. Důležitější otázka je, za jakým účelem redaktor interaguje tímto způsobem s divákem prostřednictvím svého článku. Parlamentní listy jsou mediální business určený k zisku, tím pádem jsou závislé na svých čtenářích a finanční podpoře od nich. Jde o médium, které své finance získává dobrovolnými příspěvky od čtenářů nebo z předplatného. Musí mít tedy silnou skupinu „svých“ diváků, kteří budou loajální a budou navštěvovat Parlamentní listy kvůli specifikům, které zde najdou. Přímočaré zesměšnění tématu, se kterým přišly tajné služby a vláda České republiky je jasnou

⁷⁹ STEM. Analytická zpráva pro veřejnost z výzkumu STEM trendy
Ruská agrese proti Ukrajině: Analýza nálad české veřejnosti - Veřejná část analýzy, 19. dubna 2022
Dostupné z: https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2022/04/STEM_Ruska_agrese_proti_Ukrajině_analyza_nalad_ceske_veřejnosti_VER.pdf

známkou antisystémovosti, kterou se vyznačuje i značná část čtenářů této platformy. Odpovědí na otázku ohledně strategického jednání a interakce tedy je „záměrná antisystémovost a snaha vymezit se vůči ostatním médiím z velkým publikem“.

Poslední úsekem prozkoumávání této kategorie je analýza *následků*. Strategie této kategorie je záměrná antisystémovost a snaha vymezit se vůči ostatním médiím s velkým publikem. Tato strategie ve výsledku vyvolává nedůvěru čtenáře vůči prohlášení vlády ČR a tajných služeb a médií, kteří tento oficiální diskurz přebírají. Následkem této kategorie je tedy nedůvěra a skepticismus v oficiální představitele a ostatní média.

3. 3. 2. 2. – Kategorie „Studená válka pokračuje a ČR je pouze pěšák, západ se snaží jít proti RF a kauza je toho součástí“

Stejném výzkumu jsem podrobil i ostatní kategorie a pokusil se najít mezi nimi pojítka, ze kterých bych byl schopen vytvořit zakotvenou teorii. Vzhledem k tomu, že článek je poměrně repetitivní, a ze zmíněné epizody Hejmovy blogu je z něj vybráno velice omezené množství informací, které mají poměrně jednoduše pochopitelný význam jako celek, se relativně snadno začala rýsovat hlavní kategorie, se kterou souvisely ty ostatní. Abych nastínil proces, kterým probíhala analýza všech ostatních článků, které jsou relevantní pro mou práci, zde pokračuje proces analýzy druhou kategorií.

Druhá nejfrekventovanější kategorie dostala název „Studená válka pokračuje/politika konfrontace s Ruskem. *Příčinné podmínky* pro jev opakujících se kódů, které tvrdily, že studená válka pokračuje, nikdy neskončila, nebo že se nic nezměnilo oproti „starým časům“ bipolárního světa, a tedy odpověď na otázku „proč autor toto sdělení/tuto kategorii učinil v článku tak důležitou?“ jsem vyhodnotil, že autor/redaktor se snaží nabídnout toto stručné jednověté a jednoduché tvrzení jako vysvětlení situace v Evropě i ve světě, zkrátka je to jeho pokus o obsáhnutí celé problematiky v jedné větě, aby měl čtenář pocit, že mu článek nabídl vhled do situace a pochopení světa. Určité skupiny lidí vyhledávají jednoduchá řešení, a na ně je cílené toto jednoduché vyjádření snažící se rozšifrovat fungování velké části světa. Podobnou strategii využívá ruská propaganda, která také nabízí jednoduchá vysvětlení a popis situace tak, aby byla přijatelná a pochopitelná pro každého. Důležitou součástí ruského narativu je také tvrzení, že studená válka nějakým způsobem pokračuje, a že rozdělení světa stále spočívá v bipolárním rozdělení na Spojené státy a jeho spojence a na druhé straně Ruskou federaci a její spojence. To jsem ale předběhl. Prostor pro porovnávání obsahů článků

a ruského narativu je vyhrazen v následující kapitole, kde se na celou problematiku nahlíží v široké souvislosti všech analyzovaných článků, a ne pouze z pohledu jednoho.

Kontext této kategorie je mezinárodní situace, která se reflektuje do povědomí běžných občanů zjednodušeně jako napětí mezi Ruskou federací a zeměmi západu, které se zintenzivnilo v posledních osmi letech interakcí s Ukrajinou a několika kauzami v českém prostředí. Jako kontext je nutné brát i atmosféra ve společnosti vyvolaná centrální kauzou této diplomové práce – mediální kauzou ohledně Vrbětic.

Mezi *Intervenující podmínky* jsem zařadil vzdělávání, vyrůstání a dospívání významné části čtenářů Parlamentních listů v bipolárním světě rozděleném na východ a zápas. Tato skutečnost zajišťuje, že je pro ně tato rétorika vlastní, dobře ji chápou a dokáží si ji představit.

Jako faktor *Strategického jednání a interakce* jsem se snažil určit odpověď na otázku „proč autor zvolil tuto formulaci a několikrát ji v takto krátkém článku zopakoval? Proč tímto způsobem komunikuje se svými čtenáři?“ Odpovědí je, že se tímto způsobem autor snaží nabídnout rozuzlení složité situace pro čtenáře, kteří jej ve svém oblíbeném médiu přišli vyhledávat. Je tím vysvětlena příčina kauzy Vrbětic a i mezinárodní situace, což nabízí čtenáři příjemný pocit, že pochopil něco složitého a něco se dozvěděl.

Následky výroků, které spadají do této kategorie a mají společný význam, jsem identifikoval jako odvrácení pozornosti od samotné kauzy, na kterou se měl článek podle titulku koncentrovat, a její redukce do jedné malé události, jednoho pohybu na šachovnici, která se nachází mezi dvěma velkými mocnostmi, přičemž v této hře Česká republika nemá žádný vliv, je pouze tažená a ovládaná jednou nebo druhou mocností, v této chvíli západem, který využívá tuto kauzu pro své účely. Ve zkratce jsou tedy následky odvrácení pozornosti („distort“) a pocit bezmoci a že s námi někdo manipuluje, což vyvolává pocit cynismu, bezmoci a frustrace.

3. 3. 2. 3. Subkategorie „Polemika účelovosti kauzy“

Příčinné podmínky pro objevování tohoto jevu jsou snahy autora/redaktora poukázat, že celá věc může být jinak, než jak je podala vláda a tajné služby ČR, a tím pádem i většina médií. Snaha ukázat další alternativu.

Kontext – Součástí kauzy jsou jisté okolnosti, které je samozřejmě potřeba vysvětlit, např. sedmiletá prodleva mezi výbuchem skladu ve Vrběticích a zveřejněním zprávy tajných služeb o této události, přičemž vysvětlení, že vyšetřování bylo složité a nárokovalo si tolik času, určité

části lidem připadá nedostatečné a neuvěřitelné. Jistá část veřejnosti má již narušenou důvěru ve vládu ČR a v tajné služby, za což můžou určité dlouhodobé tendence a snahy např. Miloše Zemana.

Intervenující podmínky – Skutečnost, že čtenáři Parlamentních listů jsou z velké části sympatizanti antisystémových stran, a jako takoví mají velice nízkou důvěru v oficiální informace, představitele státu a velká média

Strategické jednání a interakce – Redaktor záměrně nabízí alternativu, že oficiální informace, o kterých vláda ČR, tajné služby, většina politických představitelů i většina médií tvrdí, že jsou pravda, pravda být nemusí. Tím pádem je takový čtenář, který chce znát „skutečnou pravdu“ odkázán pouze na toto dotyčné médium

Následky – Pokles důvěry ve stát a jeho představitele, v tajné služby a vládu ČR, zvýšení pocitu frustrace ze skutečnosti, že nám téměř všichni lžou.

3. 3. 2. 4. Subkategorie „Kritika západu/chvála Ruska“

Příčinné podmínky – Proč autor do článku o výbuchu ve Vrběticích propašoval debatu mezi východem a západem? Autor/redaktor těmito argumenty podporuje rétoriku pokračování studené války, která se v článku objevila hned na začátku a převzala vedoucí úlohu. Těmito argumenty polemizuje, na kterou stranu bychom se měli jako Česká republika přidat.

Kontextem je táhlá debata v (nejen) české společnosti o prospěšnosti členství v západních strukturách a náklonnosti k západu. Část společnosti v této okolnosti spatřuje největší současný problém a riziko ztráty svobody. Dále například nákaza koronavirem a proces vývoje vakcíny a její nakupování a shánění Českou republikou. Autor v článku i zmiňuje, že západní spojenci nedodali přátelskou pomoc a tím pádem i vakcínu, a že ruská vakcína je lepší než ty západní, které navíc nebylo možné sehnat. Další intervenující podmínkou jsou různé vlivy „západu“ a Ruské federace v České republice.

Intervenující podmínky – používání fakticky nepodložených údajů. Příspěvatel šíří informace v podstatě výhradně na intuitivním základu.

Strategické jednání a interakce spočívá ve snaze autora nabídnout svým čtenářům, kteří jsou specifičtí, jiný/alternativní pohled na věc, než nabízí ostatní média, které favorizují spojenectví a kulturní blízkost se západními zeměmi.

Následky, které vyplývají z neurčitého a nepravdivého chválení Ruské federace a její vakcíny, které se nahodile objevuje v článku, a na druhé straně kritika západu jako celku (což dává smysl pouze za přijetí představy, že svět je stále bipolární a Rusko v něm vystupuje jako rovnocenný soupeř USA), jsou opět odvrácení pozornosti od tématu Vrbětic (distract) a navázání na rétoriku západ vs. Východ, která je tímto podpořena. Zvyšování nedůvěry vůči západu a naopak favorizování Ruské federace

3. 3. 2. 5. Subkategorie „Cynismus, zoufalství, odkázanost na jiné“

Příčinné podmínky jevu, který ztělesňuje poslední subkategorie, jsem našel ve skutečnosti, že redaktor tuto rétoriku, která je emočně negativně zabarvená, používá k podtržení linie o válce východu proti západu a minimální roli, kterou v tomto klání hraje Česká republika.

Kontext této subkategorie jsou geopolitické realie, např. poloha a velikost České republiky, společně s národní historií, ve které je český národ často ovládán nebo kontrolován nějakou jinou velmocí nebo národem (Rakouská monarchie, Sovětský svaz, nacistické Německo). Také křivdy z historie, které si český národ v sobě přechovává (mnichovská dohoda).

Intervenující podmínkou je emoční zabarvenost rétoriky, kterou přispěvatel používá a naplno ji projevuje v této subkategorii a předává tím negativní emoce na čtenáře.

Strategické jednání a interakce spočívá ve snaze redaktora vyjít vstříc poptávce svých čtenářů konspirační teorií, že jsme ovládáni někým jiným, a že ten někdo je nyní nějaký neurčitý „západ“, který řídí i naši vládu a tajné služby.

Následky – Narůstání pocitu bezmoci a tím pádem i frustrace z toho, že jsme ovládáni a že nemůžeme nikomu věřit. Pokles důvěry v západ a ve státní instituce.

3. 3. 3. Selektivní kódování

Nyní, když jsou prozkoumány kategorie, je nutné ze vzniklé struktury vytvořit jeden celek, který bude ztělesňovat zakotvenou teorii (grounded theory). Nejprve proces obnáší nalézt vztahy mezi kategoriemi a subkategoriemi. Typicky se jedna nebo 2 kategorie nachází v nadřazené pozici vůči ostatním, jejichž cílem je například tuto kategorii doplnit, podpořit, vysvětlit, nebo naopak rozporovat apod. V případě, že jsou hlavní kategorie 2, je nutné mezi sebou důkladně porovnat tyto 2 kategorie kódů v textu a odpovědět si na otázky jako např. „Která kategorie má zásadnější sdělení?“, „Která kategorie je více prosazovaná redakcí PL?“. To znamená znovu nahlédnout do analýzy textu a najít v ní odpověď na otázku, jaké mělo být

sdělení článku. K tomu často napoví znění titulku článku, podnadpisu a úvodu, jelikož tyto části textu vybírá a tvoří výhradně redakce, a nemůže se tak odkazovat na svého přispěvatele a distancovat se od jeho slov. Skryté významy odhalí axiální kódování, které tomuto procesu předcházelo. V neposlední řadě je také důležité se tázat „Jak moc je tato kategorie důležitá pro téma této diplomové práce?“, jelikož malé množství článků se tematicky odchýlilo od sledovaného subjektu diplomové práce (tj. kauza Vrbětice a její vazby na RF), přestože se jím původně měly zabývat.

Hledání souvislostí a vazeb mezi kategoriemi, které vzešly z ukázkového textu, tedy článku, který přináší názory z vlogu Ondřeje Hejmy, jsem vypracoval v této podobě:

Centrální kategorií tohoto textu je bezpochyby kategorie 2) „Studená válka pokračuje a ČR je pouze pěšák, západ se snaží jít proti RF a kauza je toho součástí“, která je zásadním sdělením článku a objevuje se v textu nejvíce frekventovaně. Vysvětluje vznik kauzy jako jednoho aktu České republiky v boji velmocí, ve kterém se „západ“ snaží rozdrtit Ruskou federaci. Na to logicky navazuje kategorie 3) „Polemika o účelovosti kauzy (3)“, která se snaží základní kategorii potvrdit. Absurdita této šarády velmocí a manipulace vlády s občany, tedy kategorie 1) „Zesměšnění/znevážení tématu – dismiss – kauza je součástí šarády“ a kritika moderního západu, který navíc s novou administrativou Joea Bidena pokračuje ve studené válce a pokouší se zničit Rusko, které není vůbec tak špatné, jak se o něm tvrdí (Kategorie 4: „Kritika západu/chvála Ruska“), vyvolává v přispěvatelovi pocit zoufalství (Kategorie 5 Cynismus, zoufalství, odkázanost na jiné), který tímto textem přenáší na čtenáře.

Grounded theory, která vznikla k textu, jenž jsem použil jako vzorový, vypadá takto:

„Zkažený západ a nová administrativa Joea Bidena vede tažení proti Ruské federaci (RF) a znovu tím pokračuje ve Studené válce. Součástí tohoto boje velmocí je i kauza Vrbětice, která je účelově vytvořena s cílem poškodit RF. Rusko přitom vůbec není tak špatné a naopak je v důležitých aspektech lepší než západ. Česká republika je v této šarádě pouze ubohým pěšákem, což je politováníhodné a frustrující, protože za sebe nemůžeme rozhodovat sami a jsme pouze zmítaní zprava doleva.“

Tento ryzí extrakt, který obsahuje pouze ničím nezaobalené a mnohdy původně skryté významy, je výsledkem procesu analýzy textu. S jeho pomocí a s pomocí zpětného náhledu do axiálního kódování jsem byl schopen každému článku přidělit číselnou hodnotu podle kritérií,

kteřá jsem si stanovil. Ta určují, do jaké míry odpovídá obsah jednotlivých částí textu (kategorí) ruskému narativu, a do jaké míry se zde projevuje taktika 4D v případě, že se tato taktika jedná obvinění Ruské federace ze způsobení výbuchů skladů ve Vrbětících, potažmo hrozícího konfliktu s Ruskou federací v případě taktiky *dismay* (zastařit).

4. Výsledky obsahové analýzy

Způsobem popsaným v předešlé kapitole jsem zanalyzoval všech 46 článků, které byly publikovány na Parlamentních listech v týdnu následujícím po 17. dubnu, kdy byla na tiskové konferenci vlády České republiky zveřejněna informace o zapojení ruských agentů do výbuchu ve Vrbětících. Poznámky s výzkumem ke všem těmto textům je možné nalézt v příloze č. 1_Obsahová analýza, na kterou odkazuji v této kapitole u každého článku zvlášť. Z výsledků nejen, že bylo možné numericky ohodnotit texty, ale při takovém množství článků bylo možné vysledovat i opakující se narativy a shodné kategorie, které dávají dohromady jakýsi rámeček. Opakující se narativy a kategorie se stejným či podobným významem jsem následně podrobil kvantitativní analýze, která má za cíl určit ty nejvíce frekventované.

4. 1. - 17. dubna

Tisková konference vlády České republiky, která si získala pozornost občanů razantním způsobem přerušení večerních zpráv na České televizi, se odehrála 17. dubna krátce po 7. hodině večerní. Přinesla informace o „důvodném podezření o zapojení ruských agentů“ do výbuchů skladů ve Vrbětících.

První článek, který vyšel na Parlamentních listech, byl publikován již v 19:59 téhož dne. Jeho autorem je zástupce šéfredaktora Jakub Vosáhlo a titulek zní „Dramatické vystoupení Babiše s Hamáčkem: Ruští agenti a výbuch muničáku. Vyhoštujeme 18 lidí z ambasády“.⁸⁰ Tento článek má téměř čistě informativní hodnotu a přináší všechny informace k nové kauze, které byly momentálně k dispozici. Autor v něm zdůrazňuje závažnost situace a přináší dostupné okolnosti, ale již v tomto článku se objevují známky pochybností ohledně zveřejněných informací a dysfemismu na adresu vlády, která s obviněním vystoupila. Redaktor byl schopen pro tuto příležitost získat během necelé hodiny vyjádření na Parlamentních listech oblíbeného

⁸⁰ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 9 - 14

kontroverzního komentátora Štěpána Kotrby, které se týká oficiální verze právě sdělené vládou ČR, které zní „To je tak blbé, že tomu může věřit snad jenom Langšádlová“. Článek sice nevyznívá vysloveně ve prospěch Ruské federace (ukazatele 4D naznačují pouze průměrnou hodnotu 0,5 na škále od 0 do 2) a hlavní kategorie z axiálního kódování nenaznačují podporu ruského narativu, co ovšem indikuje podporu ruského narativu, jsou subkategorie, tedy méně frekventované útržky textu, jako např. zmíněné vyjádření Štěpána Kotrby. Tento článek má unikátní status, jelikož na jeho tvorbu byl velice omezený čas a jako první článek, který vyšel na Parlamentních listech, měl vyslat „ty správné signály“.

V ten samý den na Parlamentních listech vyšly ještě další 3 články, které mají všechny společného autora. Tím je podle seznamu kontaktů na stránkách Parlamentních listů⁸¹ „externí spolupracovník“ Radek Kotas. Jde v podstatě pouze o sběr dostupných informací k nové kauze, která se ihned jeví jako velmi kontroverzní a atraktivní pro čtenáře. První článek vyšel 21:53, druhý 22:46 a třetí 23:58. Při této frekvenci publikování článků je tedy jasné, že tento „externí spolupracovník“, který se zřejmě nacházel v této době „v práci“, neměl příliš prostoru a času na důkladnou analýzu tématu, nebo na jakousi promyšlenou manipulaci se čtenáři, měl-li to v úmyslu. Ani tyto články nenaplňují ve větší míře „ruský narativ“. Výjimkou je v podstatě přepis ruského narativu v podobě oficiálního vyjádření Ruské federace.⁸² Ten je však do jisté míry vyvážen jiným článkem „Reakce na kauzu „ruští agenti ve vybuchlém muničáku“: Lež dnes přišla o jednu nohu. Ale ona už je beztak na vozíku“⁸³, který přináší protiruská vyjádření politiků z pravicové opozice, jimiž reagují na zveřejněné informace. Podobné znění má i další článek z tohoto dne „Rusko je nepřítel, teroristický stát, zní z internetu. Drahoš, Pavel a další. a podpora od americké ambasády“⁸⁴

Celkově články z tohoto dne vyznívají poměrně neutrálně. Obzvláště první článek od zástupce šéfredaktora Jakuba Vosáhla však položil základy k pochybnostem, které zatím nebyl čas specifikovat a popsat. Ovšem již další den v brzkých ranních hodinách vychází analýza případu, která vynáší všechny „pochybnosti“ na povrch.

⁸¹ Kontakty - PARLAMENTNILISTY.CZ, OUR MEDIA a.s.. 2009-2022, dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/redakce/redakce/>

⁸² Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 19 - 22

⁸³ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 15 - 18

⁸⁴ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 23 - 27

4. 2. - 18. dubna

Den po tiskové konferenci bylo na Parlamentních listech publikováno 11 článků, které se týkaly kauzy Vrbětice. Po 20. dubnu je to nejpłodnější den, co se týče produktivity publikování článků na toto téma. V těchto dnech pozornost směřovaná kauze Vrbětice eskalovala.

První z nich byl zveřejněn již v 7:38 ráno. Šlo o relativně dlouhý text od „externí spolupracovnice“ Parlamentních listů Natálie Brožovské (nab) s názvem „Šok. Akce pod falešnou vlajkou? Jako razie u Nečase, když šlo o Temelín ... Už se rozjždějí otázky a spekulace“. Jedná se o jeden z nejvíce proruských textů, které jsem pro účely této diplomové práce analyzoval. Všechny sledované faktory, které dohromady naplňují podstatu napomáhání ruskému narativu byly v tomto textu všudypřítomné. Text naplňoval i všechny náležitosti 4D strategie a bylo mu přiděleno maximální hodnocení.⁸⁵ První článek, na kterém mohla redakce Parlamentních listů pracovat déle než pár hodin, vznikl v podobě nanejvýš proruského textu. Články z prvního dne měly speciální postavení, musely rychle reagovat. Význam tohoto článku spočívá v možnosti redakce tento text náležitě připravit a jako takový ho vyslat jako zahájení debaty. Z tohoto důvodu tomuto článku přisuzuji zvláštní hodnotu a v celkovém hodnocení tuto okolnost zohledňuji.

Ovšem už v 9:16 totožná autorka Natálie Brožovská publikuje další článek, který přináší slova Bohuslava Sobotky. Jeho titulek je „Rusové a Vrbětice: Bohuslav Sobotka hovoří o „státním terorismu“. Šlo prý o jeho vládu, v Moskvě se nelíbila“.⁸⁶ Jde o poměrně krátký text, který kromě slov B. Sobotky přináší i útržek výroku senátora Pavla Fischera a bývalého velvyslance Petra Koláře. V článku se objeví i obvinění prezidenta Zemana (na PL má velice pozitivní hodnocení 3,67 na škále od -3 do 5) z přijímání instrukcí z Moskvy. Tyto dva články ukazují trend, který se objevuje ve zpravodajství Parlamentních listů po celou délku výzkumu.

Pokud jde o narativ, který hraje ve prospěch Ruské federace, či naopak narativ, jehož součástí jsou výroky namířené proti Ruské federaci, zdá se být na první pohled zpravodajství poměrně vyvážené. Jednoduchý výpočet kolik článků naplňuje proruský narativ a kolik jich má opačnou funkci, by toho o zaujatosti platformy příliš nenapověděl. Trend, o kterém jsem se zmínil, spočívá v tom, že redakce publikuje často relativně dlouhý text, jehož autorem je většinou

⁸⁵ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 28 - 35

⁸⁶ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 36 - 40

stálý člen redakce. Tyto dlouhé a propracované texty až na několik málo výjimek favorizují ruský narativ. Jejich součástí nebývá kritické zhodnocení ze strany redakce a jako přispěvatelé těchto textů slouží zpravidla respektovaní a na Parlamentních listech prověřeni komentátoři či lidé s kladným hodnocením na profilech, které jsou založené na webových stránkách.

Oproti tomu články, které přinášejí názory z druhé strany názorového spektra, tedy typicky výroky členů politických stran, které jsou mimo jiné Parlamentními listy označovány jako strany z pravicové opozice, jsou výrazně kratší texty, v nichž se často objeví větší množství různých politiků, kteří všichni zastávají podobný názor, který však často není dostatečně podložen argumenty a působí tedy jako „výkřik do tmy“, nebo hysterický křik. Politici ze stran pravicové opozice (ODS, TOP09, STAN, Piráti a KDU-ČSL) jsou zpravidla na Parlamentních listech velice nepopulární a jejich nedostatečně podložené názory pravděpodobně nepůsobí na čtenáře důvěryhodně. V kombinaci se vstupy redakce, které v některých případech ovlivňují důvěryhodnost přispěvatele, takový článek může působit opačným způsobem, než by původně zamýšleli přispěvatelé, jejichž názory jsou v nich zveřejněny. Nutno podotknout, že v tomto směru se redakce Parlamentních listů nedopouští příliš závažných, respektive na první pohled viditelných, přešlapů. Články, které vyznívají proruský, jsou však zpravidla delší, propracovanější a bez kritického zhodnocení názorů, které se v nich objevují.⁸⁷

Tento trend potvrzuje i článek, který vyšel hned vzápětí. Jeho autorkou je opět Natálie Brožovská a byl publikován pouhých 44 minut po předešlém článku od totožné autorky. Jeho titulek zní „Miroslava Němcová dedukuje: Ještě větší spiknutí Rusů kolem Vrbětic. BIS na mušce. Zapojen prezident Zeman“⁸⁸. Opět se jedná o krátký text, který přináší názory politika z jedné z opozičních stran, tentokrát senátorky za ODS Miroslavy Němcové, která je opět na Parlamentních listech značně neoblíbena, jak dokazuje její profil, který na žebříčku popularity vykazuje hodnocení -1,57 na škále od -3 do 5.⁸⁹ V něm autorka interpretuje mimo jiné obvinění prezidenta ČR Miloše Zemana z plánované vlastizrady. Prezident Zeman je na Parlamentních listech velmi populární. Jeho hodnocení je dokonce jedno z nejvyšších na profilech PL (3,66 na škále od -3 do 5)⁹⁰. Jeho nařčení tedy pochopitelně nebude čtenáři Parlamentních listů, pro

⁸⁷ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 1 - 6

⁸⁸ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 40 - 43

⁸⁹ Profily, Miroslava Němcová. OUR MEDIA a.s.. 2009-2022, dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/profily/Miroslava-Nemcova-212>

⁹⁰ Profily, Miloš Zeman. OUR MEDIA a.s.. 2009-2022, dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/profily/Ing-Milos-Zeman-1195>

něž jsou texty určeny, přijato s důvěrou a podporou. V obsahové analýze tohoto článku se také projeví vlivy redakce, které názory příspěvatelky Němcové do jisté míry delegitimovaly. Redaktorka v textu lehce naznačí, že jde v podstatě o domněnky senátorky Němcové. Ostatně, již titulek, kterému v této analýze náleží velký význam, začíná „Miroslava Němcová dedukuje“, načež následuje razantní obvinění. V tomto spojení může toto tvrzení působit až hystericky, což je jev, který jsem pozoroval během analýzy v mnohých článcích, které se věnují názorům zejména politikům z pravicové opozice.

Slovo „Dedukuje“ v titulku staví názory autorky do teoretické či až konspirační roviny. Redaktorka v tomto textu také označí kauzu Vrbětice za „hru“, což nikterak nesouvisí s původními názory příspěvatelky Němcové. Ukazuje se tím tedy záměr redakce naznačit, že kauza je manipulativní. Těžko si představit, že v momentě, kdy agenti cizí země ve vaší domovské zemi spáchají bombový útok, při kterém zemřou dva lidé a vznikne škoda, je na místě kauzu kolem zveřejnění informací o této události označit za „hru“. Redaktorka tímto vstupem do textu tedy naznačuje, že se zveřejněným informacím nedá věřit a že si s lidmi někdo „hraje“, tedy, že je s nimi manipulováno. Miroslava Němcová ovšem svými názory zastává opačný postoj a jednoznačně podporuje oficiální verzi, kterou zveřejnila vláda, a která ji převzala od BIS.

Redaktorka tedy dává čtenářům k dispozici článek, který ve snaze o názorovou vyrovnanost zpravodajství má očividně zastávat postoj, který podporuje verzi BIS a obviňuje Ruskou federaci. Jde však pouze o krátký text, který přináší názory velice nepopulárního politika, které jsou navíc redakcí vykresleny jako dedukce, tedy domněnky. V textu je navíc důležitý vstup (kauza jako „hra“), který v podstatě významově stojí proti tvrzení příspěvatelky Němcové. Z toho důvodu jsem tento článek ohodnotil veskrze neutrálním hodnocením.

Následující článek s názvem „Putovní dvojice ruských agentů? Tu spáchají výbuch, tu útok novičokem? Generál Šándor jen kroutil hlavou“⁹¹ byl opět krátký text, který přinášel názory z debaty v televizi CNN Prima z pořadu CNN Prima News, kde byl hostem generál ve výslužbě a bezpečnostní analytik Andor Šándor a bývalý náčelník Generálního štábu Jiří Šedivý. Text jako takový je vyvážený. Jsou v něm předloženy názory obou oponentů, přičemž citace Šándora se objevují téměř dvakrát více. Generál Šándor prezentuje své pochybnosti ohledně

⁹¹ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 43 - 47

verze BIS, zároveň však přiznává, že Ruská federace je bezpečnostním rizikem a měla být vyřazena z tendru o dostavbě Dukovan. Jiří Šedivý se oficiální verze a tajných služeb ČR v debatě zastával. Obsah textu tedy není nijak názorově nevyvážený, pouze se jeden z přispěvatelů vyjádřil, že nedůvěřuje oficiální verzi vlády. Ovšem v případě, že je přítomen názor oponenta, není toto tvrzení nikterak hanobící vyváženost žurnalistiky. Co je ovšem zarážející, je titulek článku, který pouze odsuzuje oficiální verzi. V člověku, který si článek nepřečte a pouze zhlédne názvy článků, má tento titulek jednoznačné sdělení – „verze o dvou ruských agentech je nesmysl“, což výrazně podporuje nevinu Ruské federace ve vztahu k obvinění z bombového útoku ve Vrběticích. Proruské vyznění textu je o to závaznější, jelikož je cíleně zapříčiněno vstupem redakce, což je ukazatel klíčový pro výsledky této diplomové práce. Z tohoto důvodu tento článek získal mírně proruské hodnocení, přestože jeho obsah je v podstatě neutrální.

Text, který následně vyšel na PL, má opět na svědomí externí spolupracovnice Natálie Brožovská (nab). Jedná se o její třetí článek z téhož dne, což při vší úctě k redaktorce dokládá i žalostný rozsah této zprávy. Titulek zní „Hamáček informuje spojence. Chce Vrbětice řešit i na Radě EU“⁹². Text je tak krátký, že se z něj nedozvíme v podstatě nic nového, kromě toho, co uvádí titulek článku. Nalezneme v něm krátký výčet těch nejméně populárních politiků z tehdejší pravicové opozice, kteří používají pro útok ve Vrběticích silné pojmy jako „terorismus“ a obviňují Ruskou federaci. V článku je zmíněna i Hamáčková plánovaná cesta do Moskvy. Článek je tak kraťoučký a stručný, že jsem jej zařadil do analýzy pouze z důvodu, že se vysloveně týká kauzy Vrbětice. Jde však pouze o nezaujaté shrnutí některých dosavadních poznatků. Jediné sdělení, které je nějakým způsobem významné, je v posledních dvou odstavcích, ve kterých se píše o tom, že vláda měla informace dříve, než přiznala, čímž se naznačuje malá lež z její strany. Článek má neutrální hodnocení a malý význam. Důvod vzniku tohoto článku mohl být jakýsi denní limit publikovaných článků od jednoho externího spolupracovníka. O den dříve vydal totožný počet článků také externí spolupracovník Radek Kotas.

Natálii Brožovskou následně vystřídala v tvorbě textů regionální redaktorka Vanda Efnerová, která do konce dne publikovala taktéž 3 články. Všechno to jsou krátké texty maximálně na

⁹² Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 47 - 49

jednu stránku. Prvním z nich s názvem „Vyhostit Miloše Zemana. Vysublimuje. Umělci Hrušínský, Hřebejk a Mádl komentují Vrbětice“⁹³, má pouze půl stránky a je vysloveně zaměřen proti Ruské federaci a jejímu působení v České republice. Jedná se v podstatě pouze o dvě citace umělců zmíněných v titulku, kteří kritizují Miloše Zemana za jeho vztahy s Ruskou federací a ruské akce a prosazování zájmů v ČR. Vyzývají také vládu ČR k tvrdším opatřením. Neobsahuje žádné vstupy redakce, které by mohly manipulovat se čtenářem. Hodnocení článku ho vykresluje jako článek, který nejvíce narušuje ruský narativ z celé této analýzy. Jedná se ovšem zároveň o nejkratší text, což potvrzuje další trend, který se ukázal během analýzy. Dlouhé články jsou až na výjimky zaměřené proruský. Ty krátké, jako například tento, obsahují často i výrazně protiruská vyjádření, která až na pár výjimek nejsou rozvedena a jedná se tedy o zvláště působící výkřiky.

Zde naruším chronologické pořadí, kterým jsem se doteď při prezentaci svého výzkumu řídil, a zhodnotím nejprve zbylé dva články od stejné redaktorky Vandy Efnerové, přestože před nimi vyšly dva jiné od jiných členů redakce články. Prvním z nich je text s titulkem „Biskup Holub: Vrbětice? Jsem v šoku. Svatý Václave, oroduj za nás“⁹⁴. Jde o vůbec nejkratší článek, který má bez úvodu pouze 91 slov a nemá v podstatě žádný smysluplný význam, kromě zdůraznění závažnosti situace funkcionářem katolické církve. Získal neutrální hodnocení a minimální význam pro analýzu.

Třetí článek z tohoto dne s názvem *Rusko? „Kerého blba toto môže napadnúť333.“ Lidé z Vrbětic zaskočili Novu. Pak přituhlo* spadá do kategorie „lidé z venkova“, která se na Parlamentních listech jednou za čas objeví. Nejspíš, aby čtenáři z venkovských oblastí měli pocit, že jejich hlas je vyslyšen. Shrnutí článku zní: Útoky na sklady ve Vrběticích měly zlé následky, ale místní lidé stejně nevěří, že by na vině byli ruští agenti. Mají dokonce „radikální názory“, že verze BIS je nesmysl. Proti je předseda ODS Petr Fiala, který zdůrazňuje závažnost teroristického útoku ruských agentů a vyzývá proto k ostré reakci vůči RF. Prezidentovo čekání Fiala odsuzuje. Článek má na desetistupňovém hodnocení podporu „ruského narativu“ střední hodnocení.

⁹³ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 50 - 52

⁹⁴ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 63

Čtvrtý článek („Láska: Zavřít ambasádu Ruska v Praze. Útočí přes ni na Německo“)⁹⁵ je opět velmi krátký, jde o text zhruba na půl stránky rozměru A4. Skládá se v podstatě pouze s citací senátora Václava Lásky, bez vstupů redakce. Titulek pouze shrnuje text. Václav Láska je senátorem z opoziční strany (Strana Zelených/Senátor 21, podpora KDU-ČSL). Přestože přímo nespadá do škatulky „pravicová opozice“, jako jiní politici, pro účely této práce je možné jej do této kategorie zařadit, jelikož se také jedná o nepopulárního politika na Parlamentních listech (hodnocení -0,84 na škále od -3 do 5)⁹⁶ a splňuje mnohé další náležitosti. Text v podstatě naplňuje obsah sdělení titulku článku. Jde o naprosto jasné přijetí oficiální verze a na jejím základě podniknout proti Ruské federaci tvrdá opatření. Článek dostal hodnocení jako odporující ruskému narativu a ruské propagandě. Opět je subjektem pouze velice krátký text a příspěvatelem nepopulární politik.

Zbývající dva texty z 18. dubna 2021 nabízejí jednu velmi dlouhou analýzu příspěvatele Lukáše Vizingra „To nebylo jen tak. Výzva Američanů. Analytik Visingr: Česko a mocnosti po Vrběticích“⁹⁷ a krátký text, který tlumočí vyjádření ruského ministerstva zahraničí („Ruské ministerstvo zahraničí: Sloužíte USA a v nesmyslech je ještě překonáváte“).⁹⁸

Autorkou dlouhého textu je regionální redaktorka Zuzana Koulová, která je mimo jiné také autorkou článku s komentářem Andora Šándora odmítajícím důkazy v kauze otravě S. Skripala.⁹⁹ Jde o přímý rozhovor redaktorky s bezpečnostním analytikem Lukášem Visingrem.¹⁰⁰ Tento formát nabízí redaktorovi možnosti vybrat téma, kterým se bude rozhovor zabývat.

Analytik Visingr mluví velice odměřeně a nedopouští se žádných lží či dezinformací. Všechny neověřené údaje předkládá pouze jako možné varianty a své domněnky. To je příklad „výzvy Američanů“, která byla předložena v titulku jako hotová věc. Visingr takto nekompromisně v textu sděluje pouze tu informaci, že v mezinárodním kontextu dochází k boji velmocí, který

⁹⁵ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 64 - 66

⁹⁶ Profily, Mgr. Václav Láska. OUR MEDIA a.s.. 2009-2022,dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/profily/Mgr-Vaclav-Laska-60840/detail>

⁹⁷ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 53 - 60

⁹⁸ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 61 - 62

⁹⁹ KOULOVÁ, Zuzana. Já tomu prostě nevěřím. Andor Šándor k vývoji v kauze Skripal: To si to nacvičovali na klíce v hotelu? Britové nevyvázejí popelnice? *Parlamentní listy*. 10.9.2018, OUR MEDIA a.s.. 2009-2022,dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Ja-tomu-proste-neverim-Andor-Sandor-k-vyvoji-v-kauze-Skripal-To-si-to-nacvičovali-na-klíce-v-hotelu-Britove-nevyvazeji-popelnice-550804>

¹⁰⁰ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 53 - 60

nás pravděpodobně ovlivňuje. Tento boj je navíc stále intenzivnější a musíme na něj být připraveni. Z analýzy rozhovoru bylo zřejmé, že si redaktorka všimla určité části vyjádření Visingra, na které navázala otázkou „Sám jste řekl, že je třeba uklidnit emoce a zároveň vnímat kontext. Je vyhoštění osmnácti ruských agentů – prakticky okamžité po oznámení informací – logickým krokem, nebo příliš rychlým závěrem?“ Analytik Visingr na to reaguje, že kroky vlády byly připravovány a promyšleny jistě nějakou dobu před zveřejněním informací a odmítá tím pobídnutí redaktorky ke kritice vyhoštění ruských diplomatů. Jiné vstupy, které by naznačovaly snahu autorky o směřování rozhovoru, nejsou k nalezení. Otázky jsou velice krátké a je jich velmi málo. Text je z drtivé většiny tvořen přímou řečí přispěvatele. Důležitým faktorem, o kterém jsem se již zmínil, je podoba titulku článku, jehož obsah bulvárním způsobem vybírá variantu, kterou nabídl Visingr jako pouze jako možné vysvětlení načasování zveřejnění informací vládou ČR. Jedná se o mírnou manipulaci, která však může být zapříčiněna spíše touhou po atraktivitě titulku, než snahou o prosazení ruského narativu, že iniciátorem kauzy jsou Američané. I to je však možné. Přispěvatel se neobával pro Ruskou federaci citlivých témat, jako je například účast jejích vojáků v bojích na východě Ukrajiny od roku 2014. Nedá se o něm tvrdit, že by přebíral obsah ruské propagandy. Článek dostal velice mírné hodnocení ve prospěch ruského narativu, zejména kvůli znění titulku a zmíněné otázce redaktorky, jelikož to byly jediné faktory, které mohla ovlivnit, a zejména titulek napomáhá ruskému narativu, který používá jako reakci na kauzu Vrbětice.

Vyjádření ruského ministerstva zahraničí¹⁰¹ je očekávaným opisem ruského narativu aplikovaného na obvinění v kauze Vrbětice. Jedná se pouze o krátký text, což bylo doposud běžné spíše u článků, které přinášely obsah, který ruský narativ vyvracel. Vrcholně neuctivý, výhrušný a nepřátelský obsah, ve kterém Česká republika vystupuje pouze jako nohsled Spojených států, a který naplňuje všechny náležitosti 4D strategie, přinesl tento článek naprosto nezaujatě a nekriticky. Tento článek dostal maximální hodnocení ve prospěch ruského narativu i 4D strategie.

Zde narážíme na typickou obrannou strategii Parlamentních listů. Redakce přináší nekriticky názory druhého aktéra, za které poté v podstatě může odmítnout zodpovědnost. Přitom například slova v úvodu článku „Ruské ministerstvo zahraničí se ohradilo proti informacím

¹⁰¹ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 61 - 62

českých tajných služeb, že za výbuchem skladů zbraní ve Vrběticích stojí dva ruští agenti. Rusové tvrdí, že je to nesmysl, a to dokonce nesmysl tak velký, že překonává i nesmysly přicházející ze Spojených států, kterým dnes podle ruského ministerstva zahraničí Česko slouží.“ Jsou dílem redakce, nikoli přesný přepis vyjádření ruského ministerstva. Stejně tak titulek, který směle přináší urážlivou ruskou propagandu, je dílem redakce.¹⁰²

4. 3. - 19. dubna

Třetí sledovaný den nabídl článků 5. První z nich, na poměry Parlamentních listů velmi dlouhý text, byl publikován již ve 4:46 ráno. Jeho autorem je sám ředitel redakce Jaroslav Polanský, jeden z nejméně postavených osob v tomto médiu. Nese název „Vrbětice: 5 000 samopalů se tam ztratilo, slyšel Štěpán Kotrba. I jiné věci“¹⁰³ a přináší komentář jednoho z nejžádanějších přispěvatelů na Parlamentních listech v této kauze Štěpána Kotrby. Analytik Kotrba poměrně nevybíravým způsobem tvrdí, že vláda a prezident jsou vydírání, a tedy ovládnuti Spojenými státy, že důkazy tajných služeb v této kauze jsou nevěrohodné a oficiální verze je lživá, a že Ruská federace není viníkem bombového útoku jednoduše proto, že se jí to nevyplatí. Dále se opírá do vlády, v jejímž postupu vidí mnoho chyb a snahu nekalými praktikami a manipulacemi prohršky, kterých se dopustila v oblasti nelegálního prodeje zbraní. Mnohé údaje, ze kterých Štěpán Kotrba vychází, jsou jakési jeho zdroje, které blíže nespecifikuje. Na nich staví své teorie, které jsou nekriticky předkládány čtenáři jako fakta.

Jedná se o rozhovor, přičemž se zdá, že tazající i odpovídající jsou zcela na stejné vlně a jejich „spolupráce“ hladce funguje. Jako příklad uvádím hned první otázku, která rozhovor odstartovala, a následnou odpověď Štěpána Kotrby. Otázka redaktora Polanského:

„V kauze údajného zapojení ruských agentů do výbuchu skladu ve Vrběticích zatím oficiálně víme, že existuje „důvodné podezření“, že tomu tak bylo. Z Respektu víme, že agenti měli být do skladu objednáni, ale přímý důkaz, že tomu tak bylo, nemáme. Premiér Babiš říká, že dokument BIS bude chtít nechat odtajnit. Jak jste z toho „moudrý“?“

Odpověď Štěpána Kotrby: „Protože vím, jak moc nikdy generál Koudelka lhal prezidentovi ve věci výroby novičoků v Československu i Česku, považuji současnou reakci prezidenta Zemana, premiéra Babiše i ministra vnitra Hamáčka za značně unáhlenou až diletantskou a nejspíš

¹⁰² Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 60 - 61

¹⁰³ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 69 - 76

vynucenou politickým vydíráním. Situace si nevynucovala mimořádnou tiskovku předsedy vlády. Dovedu si představit rozezlené loutkovodiče čerstvě odvolaného ministra zahraničí Petříčka, že se jim Petříčkova prohra a náhlý obrat české zahraniční politiky včetně plánované cesty Hamáčka do Moskvy pranic nelíbily.¹⁰⁴ Důkladný rozbor textu je možné najít v příloze diplomové práce. Nepodložené informace, manipulativní přístup redaktora, agresivní rétorika přispěvatele, který je během této kauzy opakovaně přispěvatelem na Parlamentních listech, to vše mluví jednoznačně ve prospěch Ruské federace. Článek si pochopitelně vysloužil téměř maximální možné hodnocení ve smyslu prospěšnosti ruskému narativu.

Tento text je zajímavý z několika dalších důvodů, kromě toho, že je tak proruský, až je kontroverzní. Pozornost na sebe tímto textem poutá sám ředitel redakce Jaroslav Polanský. Ten během vymezeného časového úseku publikoval další dva texty. Všechny tři jeho články patří k těm, které naplňují podstatu ruského narativu jako málokterý jiný text této analýzy. Patří k těm nejvíce proruským. Dalším trendem, který u tohoto článku mohu zmínit, je tedy vztah mezi hierarchickým postavením v redakci Parlamentních listů, a zaměřením článků směrem k favorizování Ruské federace. Jaroslav Polanský je zodpovědný za texty vycházející na platformě PL, a veškeré jeho texty jsou jednoznačně proruské. On sám vytváří a schvaluje přístup redakce k důležitým tématům, přičemž jeho texty naznačují, že redakce favorizuje narativ, který odmítá oficiální verzi BIS a vlády, která viní z útoku Ruskou federaci. Obecně se dá říci, že lidé, kteří jsou v sekci Kontakty na webových stránkách Parlamentních listů uvedeni jako externí spolupracovníci, se až na výjimky nepouštějí do větších projektů, přičemž zde stále platí jev, o kterém jsem se již zmínil – že delší a propracovanější články vycházející na Parlamentních listech mají tendenci podporovat ruský narativ.

Osobě Štěpána Kotrby se věnuji v samostatné kapitole, podobně jako Andoru Šándorovi, který je také často využíván redaktory Parlamentních listů.

Značně proruské hodnocení si vysloužil i následující článek („Levná d*ška, naše vláda.“ Vrbětice: Slavný vědec odkryl důvody¹⁰⁵), který publikoval redaktor Karel Šebesta. Text přináší komentář matematika Luboše Motla a je velice kritický – zejména vůči vládě ČR, nové administrativě Joea Bidena v USA a s tím spojenou liberální levicí – politický směr, který se

¹⁰⁴ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 69

¹⁰⁵ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 77 - 80

v různé míře prosazuje v zemích západní Evropy a ve Spojených státech. Kritika progresivní levice je na Parlamentních listech velice populární součástí narativu a objevuje se velice často. I v článcích, které jsem analyzoval pro účely této diplomové práce, a které s progresivní politikou zdánlivě nemohou souviset, se tento jev několikrát objevuje.

Příspěvatel ke kritice používá značně nepřátelskou rétoriku a silné výrazy zejména k vládě ČR, jak už naznačuje sám titulek. Klíčovou myšlenkou článku je zaprodanost vlády ČR vůči ztřeštěné americké vládě, která ji odhodlaná vyvolat konflikt s Ruskou federací, k čemuž jí naše vláda krátkozrace pomáhá. Věnuje se oficiální verzi BIS, kterou přímo neodmítá, ale zpochybňuje jednotlivé okolnosti a hovoří o ní v nadsázce a ruské agenty přirovnává ke smyšlenému agentu 007 Jamesi Bondovi. Kritizuje také vyřazení Rosatomu z tendru na dostavbu Dukovan, jelikož se podle něj jedná o nejkvalitnějšího kandidáta. Vedle vlivu „západu“ v prosazování nenáviděného myšlenkového směru progresivní levice vidí příspěvatel Luboš Motl neblahý vliv „západu“ také v moderním vzdělávání, jehož výsledkem jsou ignorantští a těžko se orientující jedinci.

Vstup redaktora spočívá v titulku článku a dále například v připomenutí agendy Parlamentních listů, které se staví proti mainstreamovým médiím a slouží jako alternativa:

„Motl tyto události vnímá v kontextu s tématem, o kterém hovořil prezident Klaus, totiž že lidé vnímají informace a události čím dál povrchněji a tento trend podporují nekvalitní média a i jiné síly.“¹⁰⁶ Bývalý prezident Klaus je také kritikem progresivní levice a jeho prohlášení často téměř do písmene odpovídají ruskému narativu, jak ostatně napovídá již následující článek¹⁰⁷, který jeho názory reprodukuje. Zmínění jeho názorů i v tomto článku je posílením jeho názorové linie.

Autorkou zmíněného textu s názory Václava Klause staršího je Markéta Vančová, jejíž popis práce v redakce je popsán jako monitoring, aréna, obce. Je to jeden z nejkratších textů této analýzy. Nemá ani polovinu stránky rozměru A4 a jde o přímou citaci Václava Klause st. Bez vstupů redaktorky, která je převzata z internetových stránek Institutu Václava Klause. Redaktorka má na svědomí pouze titulek článku, který je absolutně neutrální.

¹⁰⁶ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 77 - 80

¹⁰⁷ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 81 - 83

Samotný text téměř ve všem odpovídá náležitostem ruského narativu. Bývalý prezident považuje kauzu za vrcholnou lživou manipulaci vlády s občany, podobně jako tomu bylo s vymyšlenou pandemií koronaviru. Jde podle něj o stejnou manipulaci s občany, jakou používal komunistický režim v nejtvrďší fázi stalinismu, což v něm vyvolává bezmocný vztek. Vinu za to kladu nové administrativě Joea Bidena v USA. Oficiální verze je podle jeho názoru nepřesvědčivá a nedá se jí věřit. Tento krátký text je v podstatě koncentrovaná dávka ruského narativu a tomu odpovídá i hodnocení článku. Václav Klaus se v analýze objevuje hned dvakrát, a druhý článek je v podstatě delší verze tohoto krátkého textu. Zastává v něm stejné názory a používá i stejnou rétoriku, jejímž důsledkem je vyvolání vzteku a pocitu bezmoci ve čtenáři.¹⁰⁸

Václav Klaus st. je na Parlamentních listech mírně populární s hodnocením 0,98¹⁰⁹, ovšem prvky jeho rétoriky jsou na této platformě opakovaně k vidění.

Po třech značně proruských textech byly 19. 4. publikovány ještě dva texty, které se nesou v opačném gardu. Prvním z nich článek s titulkem „Vrbětice a Rusko? „Mohlo jít o mnohem vyšší hru mocností, než si myslíme,“ míní Pavel Sehnal¹¹⁰, jehož autorem je 1. zástupce šéfredaktora Radim Panenka. Příspěvatelem je inženýr Pavel Sehnal, který je předsedou politického hnutí Aliance pro budoucnost. Žádný jiný příspěvatelem, jejichž názory se objevily v této analýze, není na profilech Parlamentních listů tak nepopulární jako tento politik. Má hodnocení -2,78¹¹¹. Dá se tedy předpokládat, že jeho názory budou čtenáři Parlamentních listů přijaty s nedůvěrou. Text varuje před bojem mocností, který se zintenzivňuje, a který může probíhat i na našem území, kde tedy Rusové pravděpodobně způsobili daleko více škody, než jen během vrbětického výbuchu. O jiných případech se však veřejnost nedozvídá. Vzhledem k tomu, že je tedy kauza součástí boje mocností, je i její načasování účelové a naplánované. Není jasné proč, ale může jít o cílené vyřazení Rosatomu z tendru na dostavbu Dukovan, čímž by se zamezilo šíření ruského energetického vlivu ve střední Evropě. Vztah textu k ruskému narativu a k strategii 4D je hodnocen téměř neutrálně. Zmínění účelovosti kauzy za příčinou poškození ruských zájmů, ve které hraje roli „západ“ (nejspíše Spojené státy), mají odpovídající

¹⁰⁸ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 209 - 210

¹⁰⁹ Profily, Prof. Ing. Václav Klaus, CSc. OUR MEDIA a.s.. 2009-2022,dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/profily/Prof-Ing-Vaclav-Klaus-CSc-1>

¹¹⁰ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 84 - 88

¹¹¹ Profily, Ing. Pavel Sehnal. OUR MEDIA a.s.. 2009-2022,dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/profily/Ing-Pavel-Sehnal-121187>

kategorie ve vztahu k ruskému narativu vyšší hodnocení. Celkově je text neutrální, s některými prvky ruského narativu.

Poslední článek dne 19. dubna publikovala regionální redaktorka Vanda Efnerová. Svá slova pro něj poskytnul velvyslanec v USA Hynek Kmoníček.¹¹² Ten v tomto textu hájí postoj prezidenta, který byl za své čekání částí veřejnosti kritizován. Vyjadřuje se poměrně smířlivě a zdrženlivě a o Spojených státech, které jsou jeho hlavní kompetencí, se vyjadřuje ve smyslu, že podniká kroky na vylepšení vztahů s Ruskou federací, což je v rozporu s mnohými jinými články z této analýzy, které tvrdí, že nová administrativa je odhodlaná vést proti Ruské federaci nepřátelskou politiku a podnikat akce, které škodí ruským zájmům. Velvyslanec se pokouší zvolenou rétorikou o uklidnění emocí, zároveň však varuje, že je nutné vylepšit vztahy s Ruskou federací na úrovni mocností, jelikož hrozí vpád na Ukrajinu. Článek je absolutně neutrální. Dne 19. 4. tedy z pěti publikovaných článků byly 3 výrazně proruské, naplňující ruský narativ i strategii 4D.

4. 4. - 20. dubna

20. dubna byl nejproduktivnějším dnem, co se týče tvorby článků týkajících se vrbětické kauzy. Bylo publikováno celkem 11 článků.

Prvním z nich je středně dlouhý text, který vychází z video deníku Ondřeje Hejmy.¹¹³ Analýza tohoto textu byla vybrána jako ukázkový příklad a je zahrnuta v této diplomové práci. Kauza Vrbětice je v něm zesměšňována a podávána pouze jako jeden tah na šachovnici velmocí, ve kterém je Česká republika v čele s vládou Andreje Babiše pouze loutkou, se kterou je smýkáno zprava doleva bez nároku na názor. Je v něm otevřeně kritizován „západ“ jako celek, a stavěn do protikladu „Rusku“, o kterém zaznívají pouze superlativy, které čtenářům měly zůstat skryty. Opět se zde setkáváme se známým narativem kritizujícím moderní „západ“ a novou administrativu Joea Bidena, která je iniciátorem celé kauzy Vrbětice. Od viny ruských agentů je tak dokonale odvrácena pozornost. Redaktor slovy přispěvatele Hejmy předává pocity cynismu a zoufalství z beznadějnosti situace, ve které je Česká republika zcela bezmocná. Tento text si vysloužil maximálně proruské hodnocení hned v několika ohledech. Strategie 4D

¹¹² Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 89 - 92

¹¹³ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 93 - 97

v něm není zcela naplněna (např. text nepřináší účel strategického bodu „dismay“), ovšem jinak kopíruje téměř přesně ruská narativ.

I druhý text hovoří výrazně ve prospěch Ruské federace („Nic nemáte a zde je důkaz . Explukovník rozstřelil BIS Vrbětice“)¹¹⁴. Tentokrát jde o razantní odmítnutí oficiální verze za použití tvrdé a agresivní rétoriky. Základní myšlenka textu spočívá v tom, že vláda a tajné služby nemají důkazy, lžou a manipulují s lidmi za pomoci uměle vytvořené kauzy. Přitom se vláda dopouští mnoha chyb, které poukazují na její nepoctivost a nekompetentnost. Premiér Andrej Babiš a tajné služby ČR jsou záměrně zvoleným způsobem rétoriky zesměšňováni a vykreslováni jako manipulátoři a amatéři. Svá tvrzení sám přispěvatel nemůže žádným způsobem doložit, a ani se o to nepokouší. Předkládá tedy své domněnky jako v podstatě hotovou věc, čemuž redaktor buď nečinně přihlíží, anebo mu přizvukuje. Tento článek je poměrně unikátní v množství textu, kterým redaktor pouze parafrázuje původní znění přispěvatelových slov. Přímé citace, které se objevují v mnohých jiných článcích, které podřívají oficiální verzi a odmítají obvinění vůči Ruské federaci, se zde objevují pouze v menšině. Většina textu je sestavena redaktorem, který tímto způsobem reprodukuje názory přispěvatele.

Taktika Parlamentních listů, která využívá cizích přispěvatelů jako alibi, v tomto textu absentuje. Výběr dotyčného přispěvatele by sám o sobě mohl být považován jako účelový, jelikož Jiří Wagner se od svého odchodu z řad vojenského zpravodajství v roce 2014 pravidelně vyslovuje ve prospěch Ruské federace. Jeho portál exanpro.cz, ze kterého pochází původní text parafrázovaný redaktorem Parlamentních listů, byl společně s dezinformačními weby zablokovan po ruské invazi na Ukrajinu v únoru roku 2022, aby nešířil ruskou propagandu¹¹⁵. Osobě Jiřího Wagnera se věnují mnohá seriózní česká média, která ho označují za šířitele prokemelských zpráv a obhajovatele ruského režimu.¹¹⁶ ¹¹⁷ Článek získal až na výjimku

¹¹⁴ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 98 - 103

¹¹⁵ Webové stránky vlády České republiky, Poskytnuté informace na žádost v roce 2012 - 2020
11. 3. 2022 13:03, Informace týkající se poskytnutí materiálů, dostupné z:
<https://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=194972&tmplid=50>

¹¹⁶ Seznam zprávy, Vojtěch Blažek, Bývalý rozvědčík založil web, který obhajuje Rusko. Teď byl zablokovan, 8. 3. 2022
<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-byvaly-rozvedcik-zalozil-web-ktery-obhajuje-rusko-ted-byl-zablokovan-191943>

¹¹⁷ Hlídací Pes, Bývalý plukovník Vojenského zpravodajství založil vlastní agenturu, nechce Česko v NATO ani v EU. Robert Břešťan 13. prosince 2017

v kategorii „dismay“ hodnocení jako maximálně proruský a naplňující „ruský narativ“. Na jeho sdílení se aktivně podílela redakce v plné míře a významové směřování textu se projevilo již v titulku. Autorem obou těchto výrazně proruských textů je stálý člen redakce Karel Šebesta.

Následuje velice krátký text, který přináší stručné útržkovité vyjádření Miroslava Kalouska.¹¹⁸Jeho autorem je externí spolupracovník Miloš Polák. Na rozdíl od předchozích dlouhých textů, které jednoznačně v kauze favorizovaly Ruskou federaci, a jejichž autorem byl stálý redaktor Šebesta, je tento text jednoznačně podporující vinu ruských agentů jen velmi stručný a jeho autorem je níže postavený člen redakce. V textu nazvaném „Kalousek: Zločinec Babiš! Že Vrbětice nebyl teroristický útok?“ podle profilu na Parlamentních listech nebývale nepopulární pravicový politik z TOP09¹¹⁹ kritizuje tehdejšího premiéra Babiše za to, že v kauze zmírnil rétoriku a označoval výbuch ve Vrběticích pouze jako „útok na zboží“. Opět se tedy objevuje jev, kdy nepopulární politik z řad pravicové opozice ve velmi krátkém článku agresivní rétorikou označuje útok ve Vrběticích jako teroristický čin. Článek je hodnocen téměř neutrálně, mírně popírající ruský narativ. Bylo přihlédnuto i k faktu, že přispěvatel je značně neoblíben.

Ze stejné kategorie je i následující článek. Opět se jedná o krátký text, ve kterém je přispěvatelem neoblíbený politik. Nese název „Jourová k Vrběticím: Jsem zklamaná. Čekala jsem, že si Česko řekne o společný postup EU“¹²⁰. Tentokrát přináší výroky místopředsedkyně Evropské komise Věry Jourová. Na Parlamentních listech má zcela stejné hodnocení jako Miroslav Kalousek, tedy -2,12.¹²¹ Dalším společným jmenovatelem je i autor článku, kterým je opět externí spolupracovník Miloš Polák (mp). Redaktor v tomto článku několikrát zmiňuje, že se týká pouze o osobní postoje a názory Věry Jourové, např. co se týká víry v pravdivost oficiální verze. Redaktor také zdůrazňuje, že Evropská unie postrádá jednotný postoj vůči Ruské federaci, a že o něm musí teprve jednat. Článek je hodnocen neutrálně.

<https://hlidacipes.org/byvaly-plukovnik-vojenskeho-zpravodajstvi-zalozil-vlastni-agenturu-nechce-cesko-nato-eu/>

¹¹⁸ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 104 - 106

¹¹⁹ Profily, Ing. Miroslav Kalousek. OUR MEDIA a.s.. 2009-2022,dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/profily/Ing-Miroslav-Kalousek-170>

¹²⁰ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 107 - 109

¹²¹ Profily, Mgr. Věra Jourová. OUR MEDIA a.s.. 2009-2022,dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/profily/Mgr-et-Mgr-Vera-Jourova-32351>

Podobným způsobem působí i další text publikovaný 20. dubna. Jeho autorkou je sice tentokrát jiný člen redakce (Markéta Vančová - monitoring, aréna, obce), ale má mnoho společného se dvěma předchozími články. Přináší názory doktora Pavla Žáčka, poslance za ODS.¹²² Opět se tedy jedná o nepopulárního politika¹²³, který opět hovoří v neprospěch Ruské federace. Tentokrát text nenesou známky žádných vstupů redakce. Poslanec Žáček je zde uveden se svými kompetencemi v bezpečnostním výboru jako znalec problematiky a z pozice poslance, který byl seznámen s tajnými informacemi BIS, na rozdíl od veřejnosti. Jednoznačně podporuje a potvrzuje verzi BIS. Redakce tyto informace nijak neshazuje, ani jinak neovlivňuje. I titulky článku zní přesvědčivě a hovoří proti Ruské federaci v kauze Vrbětice. Článek je hodnocen jako popírající ruský narativ.

Šestý článek z téhož dne je také zaměřen podobným způsobem a vysloužil si hodnocení, které ho stanoví jako odporující ruskému narativu. Opět jde o velmi krátký text (zhruba půl strany rozměru A4), jeho autorem je opět externí spolupracovník Miloš Polák. Titulek zní „Expert: Němci, snad vám Vrbětice otevrou oči a ukončíte Nord Stream 2“¹²⁴. Tímto expertem je britský novinář Edward Lucas, který se na Parlamentních listech objevuje opakovaně. Jeho výroky nikdy nejevily známky toho, že by jejich cílem bylo chválit ruský režim nebo šířit jeho propagandu.

Základní myšlenkou článku je, že cílem ruských agentů bylo zničit zbraně, které byly určeny pro ukrajinskou armádu. Ta je měla následně použít proti Rusům a proruským separatistům na východě Ukrajiny. Smrt dvou lidí a materiální škoda tak vznikly jako vedlejší produkt akce. Vyzývá také k razantnější reakci vůči Ruské federaci od našich spojenců a zmiňuje citlivé téma Nord Stream 2. Výroky jsou prezentovány nezaujatě a bez vstupů redakce. Příspěvatel je navíc hned v titulku představen jako „expert“, což jeho názorům přidává na váze.

Opačný gard zaujímá následující text, který přináší další vyjádření ruské strany. Razantní vyjádření mluvčí ruského ministerstva zahraničí Zacharovové začíná již v titulku: „Matláci Češi. Vrbětice? Jejich chyba. Rusko právě tvrdě zaútočilo“.¹²⁵ Autorem je externí spolupracovník Jakub Makarovič (jedná se o jeho jediný článek v této analýze). Jeho titulek skutečně odpovídá

¹²² Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 110 - 111

¹²³ Profily, PhDr. Pavel Žáček PhD. OUR MEDIA a.s.. 2009-2022, dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/profily/PhDr-Pavel-Zacek-Ph-D-121046>

¹²⁴ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 112 - 114

¹²⁵ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 115 - 118

obsahu středně dlouhého textu (cca 1 a půl stránky A4), který přináší oficiální pohled ruské strany na kauzu Vrbětice. Není překvapením, že v něm nalezneme důkladně zastoupené všechny body strategie 4D. Nutno přiznat, že kromě „dismay“. Text nepůsobí výhružně, jeho cílem je spíše diskreditovat českou stranu v čele s vládou a vyvrátit jejich tvrzení, ze kterých vycházejí obvinění vůči Ruské federaci. Pointou článku je nedbalost české vlády a českých institucí, které se měly starat o správu zbraní uložených ve skladech ve Vrběticích.

Text pochopitelně také zmiňuje výraznou roli USA jako iniciátora kauzy, která je určena, aby poškodila Ruskou federaci, která prý vynakládá nemalé úsilí se před těmito snahami bránit. Jedná se o jednu ze základních součástí ruského narativu. Výroky jsou předneseny zesměšňující a shazující rétorikou a mnoho z nich nemá oporu v realitě nebo v obhajitelných faktech.

Např. tvrzení „Bylo také zjištěno, že byly porušeny všechny bezpečnostní normy.“, je samozřejmě lež (distort). Autor tyto živé výroky předkládá nezaujatě a nekriticky, stejně jako jakýkoli jiný text. Článek získal maximálně proruské hodnocení. Pouze ukazatel dismay nevykazoval maximální hodnotu.

Po sérii článků, které svým obsahem odporují ruskému narativu a strategii 4D, nastartoval text s výroky ruského ministerstva zahraničí sérii velmi proruských článků, kterých s tímto zmíněným textem bylo publikováno do konce dne celkem pět.

Dalším z nich je text, který shromažďuje informace ze sociálních sítí z internetu. Jeho autorem je stálý člen redakce Karel Šebesta.¹²⁶ Pointou článku je, že venkovští obyvatelé (ač autor mluvil pouze s jednotlivci) si přejí deeskalaci konfliktu, který vznikl na základě mizerně důkazy podpořeného obvinění. Opozice chce vyvolat konflikt s Ruskem, který normální lidé nechťejí. V tomto delším textu (2 stránky A4) redaktor využívá výsledky reportáže Radka Bartoníčka z Aktuálně.cz, který podnikl cestu do Vrbetic a dalších venkovských obcí, a ptal se náhodných kolemjdoucích na názory na výbuch skladů ve Vrběticích a následnou mediální a politickou kauzu. Redaktor Šebesta poté poznatky z této reportáže předkládá jako vůli „venkova“ jako celku. Je zřejmé, že se ani zdaleka nejedná o ucelený výzkum veřejného mínění, ze kterého je možné čerpat informace. Data, která článek používá, tak postrádají hodnotu. Výsledkem je výzva, aby se již nepodnikaly další kroky proti Ruské federaci. Jako příklad uvedu jednu z citací

¹²⁶ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 119 - 123

v článku: „Já od cca nedělního poledne slýchám: Co o tom pořád mluví? To maj pořád co říkat? Dyť to bouchlo, udělali to ‚Rusáci‘, o nich se to ví, že jsou to zmetci. Proč se neřeší něco důležitýho...“¹²⁷. Podobný přístup odvádí pozornost od celé kauzy a od viny agentů Ruské federace (distract). V druhé části článku autor prezentuje debatu s názory několika žurnalistů a akademiků o zastoupenosti názorů lidí z venkova v politice. Článek je hodnocen středně proruský. Přihlédnuto bylo zejména k tomu, že data, ze kterých vychází, nejsou věrohodná. Způsob, kterým je redaktor podává, jsou manipulativní a působí tak, že prostí lidé z venkova (,kterých je pochopitelně většina) si přejí mír, zatímco někdo jiný (Praha, nenávidění politici, USA či kdosi jiný) si přeje válku proti Ruské federaci. Titulek vyjadřující důraz sdělení v podobě vykřičníků je zavádějící. Využívá se zde tradiční rozpor mezi venkovem a hlavním městem a s tím spojenými negativními emocemi. Parlamentní listy jsou populární zejména mezi voliči politických stran, které jsou populární mimo Prahu.

Následující text („Jeden Pat a Mat na celou Evropu?“ Profesor Krejčí a Vrbětice: Je to na popravu)¹²⁸ je o něco přímočařejší a neméně proruský. Jeho autorem je jakýsi Marek Korejs (v kontaktech nedohledatelný). Opět jde o středně dlouhý text, který si vysloužil hodnocení jako proruský. Jde o další text, který má být jakousi analýzou od zasvěceného komentátora, kterým je v tomto případě profesor Oskar Krejčí. Pointou článku je, že oficiální verze může být pravdivá, a vtom případě jsou na místě vysoké tresty pro dotyčné agenty, ale spíše pravdivá není, protože existuje mnoho pochybností a jsou zde snahy z USA poškodit RF. Vláda České republiky během kauzy několikrát pochybila a celou situaci tím ještě zkomplikovala. Její jednání je chaotické. V tomto textu se opět setkáváme s opakovanými kategoriemi: rozporování oficiální verze, kritika vlády a účelovost kauzy s cílem poškodit Ruskou federaci na přání Spojených států. Příspěvatel však své názory nepokládá za definitivní a nabízí je pouze v teoretické spekulativní rovině. Jen kvůli tomu článek nemá nejvyšší hodnocení jako proruský. Titulek článků je manipulativní a zavádějící. Nejprve zesměšňující rétorikou rozporuje oficiální verzi o ruských agentech, a následně mluví o popravě. To vyznívá, jako kdyby se volalo po popravě lidí, kteří tuto verzi šíří. Příspěvatel přitom mluví o trestu smrti pro ruské agenty, jsou-li vinni.

¹²⁷ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 119 - 123

¹²⁸ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 124 - 128

Autorem předposledního článku ze dne 20. dubna je předseda Strany práv občanů – Zemanovci Petr Martan. Jedná se o jediný článek, jehož autorem je výhradně politik – bez editační činnosti redakce. Jeho název zní „Vrbětice jako Sarajevo - aneb jak začíná válka“.¹²⁹

Tento středně dlouhý text jednoznačně varuje před jakýmkoli akcemi proti Ruské federaci. Všechny kroky, které by byly vedeny proti Rusku, by znamenaly vyvolávání války. Obzvláště v tomto případě, kdy se Ruská federace trestá v podstatě bez důkazů a bez soudu. Podle příspěvatele je třeba nepodléhat rusofobním snahám některých politických uskupení, jako je například koalice Pirátů a STAN. Celý text v podstatě naplňuje strategický bod „dismay“ – tedy strašení před následky nepřátelských kroků vůči Ruské federaci. Text dostal hodnocení jako vysoce proruský.

Poslední text z dotyčného dne se dá v nadsázce nazvat „třešničkou na dortu“. Jedná se v podstatě o reprodukci ruského narativu v podání tehdejšího poslance Lubomíra Volného s názvem „Vrbětice a tajné služby USA. Rusofobní rasisté, zadání z NATO. Volný zboural sněmovnu, žádal trest pro Koudelku“.¹³⁰ Redaktor jeho lži, které se poslanec ani neobtěžuje dokazovat nějakými ověřitelnými fakty, předkládá naprosto nekritickým a nezaujatým způsobem. V úvodu textu, který je plný dezinformací, lží a konspiračních teorií, stojí, že poslanec Volný vidí kauzu „trochu jiným pohledem“. Agresivní rétorika, která má za cíl hanobit všechny aktéry (politické strany a hnutí, ostatní politiky, vládu, tajné služby, celou kauzu Vrbětice atd.) vyvolává ve čtenáři pocity hněvu. Pointa článku spočívá v tom, že česká vláda a tajné služby, které se jí plně podřizují, společně pouze slouží USA a plní v kauze Vrbětice poslání v rámci rusofobního tažení proti Ruské federaci. Oficiální verze je k smíchu a slouží pouze účelově k manipulaci a zakrytí protiprávního jednání vlády České republiky. Důkazy k těmto tvrzením navíc podle Volného není potřeba hledat, jelikož se s nimi stejně nikdo jiný neobtěžuje. Článek má maximálně proruské hodnocení.

Nekritický a až obdivný postoj redaktora (např. titulek „Volný zboural sněmovnu“) k neověřeným extrémně radikálním tvrzením dokládá, že redakci Parlamentních listů tento způsob nakládání s informacemi není „proti srsti“. Důležitou okolností je i fakt, že Lubomír Volný je na profilech Parlamentních listů velice populární s hodnocením 2, 94 na škále od -3

¹²⁹ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 129 - 132

¹³⁰ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 133 - 137

do 5.¹³¹ Vysoká oblíbenost politika, který nepokrytě v poslanecké sněmovně hlásá ruskou propagandu a zpochybňuje veškeré oficiální informace, značně napovídá o preferencích čtenářů Parlamentních listů. Potřeba redakce vyjít poptávce po podobném narativu, jako je tento, který prezentuje Lubomír Volný, je pravděpodobně příčinou článků, které do nějaké míry přebírají ruský narativ, či upřednostňování přispěvatelů, kteří jsou tomuto narativu nakloněni.

4. 5. - 21. dubna

První ze 7 článků, které byly publikovány ke kauze Vrbětice 21. dubna, spadá opět do kategorie „analýzy případu a oficiální verze“ (Generál Šándor: Čuk a Gek ve Vrbětících? Desítky kilo výbušnin. Musel pomoci místní. Info, časy, trasa, to nepišou v novinách. Ukažte papír, leží u nás).¹³² Přispěvatele je opět generál Šándor, a to se odráží v podobě textu. Název základní kategorie zní „Verze BIS má mnoho trhlin, vláda a BIS zamlčují informace“. Pointou tohoto dlouhého článku je, že vláda zamlčuje důležité informace k vyšetřování, a že verze BIS je neúplná pravda nebo nepravda. Tím, že vláda zamlčuje citlivé informace, se stává podezřelou. Kvůli tomuto chabému obhájení oficiální verze by vláda neměla činit žádné další kroky proti RF, jelikož by tím vyeskalovala napětí. Titulek je formulován tím způsobem, aby čtenáři naznačil, že se zamlčují informace o případu. Opět se zde tedy setkáváme se zpochybňováním oficiální verze a výzvou, aby se nepodnikaly kroky proti Ruské federaci. Text získal hodnocení odpovídající středně závažné podpoře ruského narativu. Autorem článku je regionální redaktor Oldřich Szaban.

Druhý text z tohoto dne je článek s titulkem *Bidenova válka s Ruskem a „vrbětický objev“*. Jaroslav Bašta řadí fakta v čase.¹³³ Tento titulek ukazuje, jak je možné uvést článek způsobem, aby působil věrohodně na čtenáře. Pointa článku je: Kauza Vrbětice vznikla jako součást boje nové administrativy Joea Bidena proti RF. Kroky vlády ČR by mohly vést ke konfliktu s Ruskem. Kvůli této manipulaci je oficiální verze BIS nevěrohodná. Jde o podobnou manipulaci, jako byl covid. Článek vysloveně přebírá důležité body „ruského narativu“, a tomu také odpovídá jeho hodnocení.

¹³¹ Profily, Mgr. Lubomír Volný. OUR MEDIA a.s.. 2009-2022, dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/profily/Mgr-Lubomir-Volny-115990>

¹³² Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 138 - 143

¹³³ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 144 - 148

Tvůrce dalšího textu je opět sám ředitel redakce Jaroslav Polanský. Rozhovor s názvem „Milan Žitný: Kdyby důkazy byly jasné, postup by byl jiný. Proti komu se obrátí Vrbětice“¹³⁴ je jedním z nejdelších textů, které byly subjekty analýzy. Milan Žitný, který je jediným zdrojem informací pro tento text, je slovenský samozvaný bezpečnostní analytik. Vstupuje do povědomí svými videy na internetu a výroky v médiích. O jeho pracovní praxi nebo klientele jeho bezpečnostních analýz existuje málo informací a jeho osoba je poměrně kontroverzní, jak si povšimly některé deníky na Slovensku¹³⁵ nebo slovenský poslanec Juraj Krúpa¹³⁶. Za normálních okolností by byla volba právě tohoto člověka s poněkud pochybnou reputací zvláštním krokem. Parlamentní listy nicméně jeho služeb nevyužily poprvé. V minulosti se jeho výroky objevily pod záštitou této platformy v několika případech. Text přináší podobné informace jako ten předchozí s názory Andora Šándora. Kategorie, které vznikly během axiálního kódování, zní „Verze BIS není dostatečně podpořena, proto je možných více verzí (bez účasti Rusů)“, „Kritika postupu vlády“, „Kauza je účelová (možná tahá za nitky někdo třetí)“. Článek sice pouze analyzuje situaci, ovšem obzvláště kategorie 1 staví do jedné roviny možnost, že BIS a vláda Itálie, s ostatními variantami. Dokonce v této analýze označuje oficiální verzi za tu nepravděpodobnou. V textu se objevuje i několik zmínek, které hovoří proti zájmům ruské federace, např. přiznání, že Rusové svou ambasádu nejspíše používají ke špionážní činnosti. Článek má, podobně jako ten předchozí, hodnocení odpovídající středně závažné podpoře ruského narativu.

Téměř totožné hodnocení získal i třetí článek z téhož dne. Opět jde o relativně dlouhý text, jehož autorem je stálý člen redakce (Karel Šebesta, DiS.). Přináší opět „analýzu případu a oficiální verze“. Příspěvatel je opět Štěpán Kotrba,¹³⁷ a vyznění textu je téměř stejné jako u těch ostatních, které přinášejí jeho názory. Význam textu má spočívat v „nové informaci“, a tedy, že sklad nejdříve hořel a až potom vybuchl. Kdyby za tím stáli profesionální ruští agenti a použili nálož, sklad by vybuchl rovnou. Sám hořet začít nemohl, z čehož plyne, že výbuchy byly způsobeny cizím zaviněním. Tato teorie je centrálním bodem celé analýzy.

¹³⁴ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 149 - 156

¹³⁵ HANUS, Martin. Profesionálny dezinformátor Milan Žitný. *Denník Postoj*, 5. 1. 2021, dostupné z: <https://www.postoj.sk/v-skratke/3113/profesionalny-dezinformator-milan-zitny>.

¹³⁶ KRÚPA, Juraj. Kto vlastne platí Milana Žitného!?. *O médiách.com*, 03.01.2022, dostupné z: <https://www.omeiach.com/strucne/22063-juraj-krupa-kto-vlastne-plati-milana-zitneho>

¹³⁷ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 156 - 160

Pointa článku se dá shrnout tak, že průběh výbuchu spíše nasvědčuje tomu, že oficiální verze netvrdí úplnou pravdu. Existují zde mnohé pochybnosti, které odporují verzi, že by sklad vyhodili ruští agenti, jelikož nejdříve chvíli hořel. Mohlo jít o nehodu, ale není nic jisté. Vliv mohlo mít i slabé zabezpečení areálu. Domněnky a teorie v tomto textu nejsou přímo vydávány jako hotová věc, nicméně znehodnocování oficiální verze a několik vyjádření, které jsou shodné s ruským narativem vynesly článku hodnocení odpovídající středně závažné podpoře ruského narativu.

I čtvrtý text, který je nazvaný „Kaprál (Trikolóra): Kauza Vrbětice má několik různých rovin“¹³⁸ zpochybňuje oficiální verzi. Opět se jedná o relativně dlouhý text psaný stálým členem redakce (Markéta Vančová (PV) - monitoring, aréna, obce). Pointou článku je představení 3 možností scénáře vývoje událostí, což znamená, že oficiální verze je dost možná nepravdivá a to poměrně zásadním způsobem narušuje legitimitu tajných služeb. Článek opět získal hodnocení odpovídající středně závažné podpoře ruského narativu.

Ani pátý text se nevzdaluje dosavadní snaze o zpochybnění oficiální verze, kterou zveřejnila vláda ČR. Tento text („Petráš (BOS): Ještě jednou Vrbětice“)¹³⁹ také kritizuje vládu samotnou za její kroky během kauzy, představuje teorii, že na vině musí být také jakýsi vlastizrádce z České republiky a uvádí, že kauza se odehrála v zájmu třetí země, a že Česká republika v čele s vládou Andreje Babiše v ní hraje roli užitečného idiota. Příspěvatel je Ladislav Petráš – předseda nepříliš známého politického hnutí BOS (Bezpečnost, odpovědnost, prosperita). Stejně jako ostatní články z tohoto dne získal tento text hodnocení odpovídající středně závažné podpoře ruského narativu.

Všechny články, které byly publikovány dne 21. dubna, získaly hodnocení jako proruské. Všechny také byly napsány stálými členy redakce a mají nadprůměrný rozsah. Všechny shodně zpochybňují oficiální verzi BIS.

4. 6. - 22. dubna

I předposlední den z těch, které byly předměty výzkumu, nabídl jev, kdy jeden externí zaměstnanec redakce publikuje krátce po sobě 3 texty. V tento dotyčný den je tímto aktivním externím redaktorem opět Miloš Polák (mp), který má na svědomí 3 ze 6 článků týkající se

¹³⁸ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 161 - 165

¹³⁹ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 166 - 170

kauzy Vrbětice z tohoto dne a to hned ty, co vyšly nejdříve. Znovu jsou publikovány velice rychle po sobě a jejich součet znovu končí na čísle 3. Tento opakovaný jev značí snahu redakce publikovat dostatek článků týkajících se kauzy Vrbětice, a že si nejspíše za tímto účelem vytvořila denní normu, která musí být naplněna, je-li to možné. Tyto texty jsou však, na rozdíl od článků publikovaných jinými externími redaktory v tomto rychlém tempu, relativně obsáhlé a frekvence, ve které vycházely, je tedy úctyhodná (7:23, 9:11, 9:56).

První z těchto článků¹⁴⁰ přináší vyjádření respektovaného katolického kněze Tomáše Halíka. Ten se dlouhodobě vymezuje proti ruskému mezinárodnímu vlivu, proti prezidentu Zemanovi nebo například kardinálu Dukovi. Jeho název je „Tomáš Halík: Za Vrbětice může Zeman“ a pointou článku je, že situace poté, co vyšlo najevo, že ruští agenti spáchali v ČR teroristický čin, je velmi vážná a je ještě závažnější kvůli tomu, že nejvyšší ústavní činitelé v čele s prezidentem Zemanem dlouhodobě napomáhají ruským zájmům a nedá se od nich očekávat podpora národu, která by mu nyní příslušela. Kvůli jejich podpoře ruským zájmům také nyní došlo na útok ve Vrběticích, protože Rusové ví, že se Česká republika nebude účinně bránit. Český národ musí v této těžké době držet při sobě.

Článek vyznívá značně proti ruským zájmům a kritizuje na PL velice populárního Miloše Zemana. Uvádí jako viníka výbuchů vrbětických skladů Ruskou federaci. Jedná se z velké většiny o přímé citace či parafráze Halíkových výroků. Vstupy redakce spočívají ve vykreslení jeho výroků jako útočných („nebral si servítky Halík“, „nešetřil ostrými slovy Halík“, „A znovu přitom udeřil na Miloše Zemana“ „znovu uhodil na prezidenta Zemana“. Titulek, který tvrdí, že za „Vrbětice může Zeman“, je významově absurdní a navíc odvádí pozornost od ruských agentů, kteří byli doposavad jedinými obviněnými. Titulek je navíc značně zavádějící, jelikož v článku profesor Halík hovoří o prezidentově vině v tomto smyslu: „Rusové by si nikdy vůči suverénnímu státu nedovolili takovou agresi, kdyby v čele našeho státu stál člověk statečně, důstojně a důsledně obhajující skutečné národní zájmy.“ Je tedy zřejmé, že se redakce pokusila mírným způsobem znevážit výroky nepopulárního Halíka vůči populárnímu prezidentu Zemanovi. Jelikož se však jedná o pouze mírné ovlivnění, zůstává článku hodnocení odpovídající středně závažného odporování ruského narativu. Z taktiky 4D se v článku objevuje zlehka *distract* a *distort*.

¹⁴⁰ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 171 - 175

Další článek od Miloše Poláka je oproti tomuto značně proruský. Jak již napovídá jeho titulek („Varuji vás.“ V ČT nečekaně o řežbě s Ruskem. Vrbětice a uprchlíci. Pak bylo zle)¹⁴¹, vyskytuje se v něm komunikační taktika *dismay*. Článek je po analýze ve stručnosti shrnut tak, že vláda jednala chybně, unáhleně a na pochybném základě nevěrohodné verze BIS, a tím eskalovala napětí. To ponese následky. Přestože se v textu objevuje i oponentura těchto hlavních tvrzení např. z úst Karla Schwarzenberga (na PL nepopulární¹⁴²). Ty jsou v článku ve značné menšině. Objevují se v něm i výroky dalších osob, například redaktorů, které shazují hlavního přispěvatele Druláka. Ty jsou podány tím způsobem, že je na něj konána jakási ostrakizace nebo hon. Článek si vysloužil poměrně hodnocení odpovídající středně závažné podpoře ruského metanarativu a využitá taktik 4D.

Třetí článek od stejného autora je výrazně kratší a věnuje se vyjádření tehdejšího kardinála Dominika Duky.¹⁴³ Ten překvapivě kritizuje přístup prezidenta Miloše Zemana a vyzývá ho k aktivnější roli ve spojování národa ve složité situaci. Za viníka jasně označuje ruské agenty, to se ale neobjevuje v titulku (Duka k Vrběticím: Pane prezidente, mluvmé jedním hlasem. Jsme ohroženi), stejně jako v něm nenajdeme zmínku o vině ruských agentů. Text nevyužívá taktiky 4D a nepodporuje ruský metanarativ. Jeho dopad je snížen poměrně neutrálním titulkem.

Čtvrtý článek ze dne 22. dubna publikoval opět nedohledatelný Marek Korejs¹⁴⁴. Jedná se o dlouhý text, ve kterém je možné najít hned několik narativů, které byly aplikovány v předchozích článcích: kritika západu a jeho porovnávání s Ruskou federací, kritika liberálního progresivistického myšlenkového směru, zpochybňování oficiální verze BIS, naznačení účelovosti kauzy Vrbětice za účelem cizího prospěchu, a kritika vlády. Významnou částí textu je porovnávání vojenských sil zemí NATO a Ruské federace, z čehož jednoznačně vítězně vychází ruská armáda.

Jedná se o rozhovor s Karlem Srbou. Kontroverzní osobou, která byla odsouzena na 12 let za přípravu vraždy novinářky Sabiny Slonkové, která publikovala článek o jeho netransparentních

¹⁴¹ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 176 - 180

¹⁴² Profily, Karel Schwarzenberg. OUR MEDIA a.s.. 2009-2022, dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/profily/Karel-Schwarzenberg-78>

¹⁴³ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 181 - 184

¹⁴⁴ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 185 - 189

ziscích.¹⁴⁵ Hodnocení článku odpovídá středně/vysoce závažné podpoře ruského metanarativu a stejnou měrou je v něm zastoupena taktika 4D. Příspěvatel používá zesměšňující degradující rétoriku směrem k oficiální verzi a západním zemím. Text není ovlivněn vstupem redakce. Titulek odpovídá znění článku.

I poslední dva články z tohoto dne jsou relativně dlouhými texty a jejich autory jsou stálí členové redakce. Oba si vysloužily velice podobné hodnocení jako článek věnující se komentáři Karla Srby.

Autorem 5. článku z 22. dubna s bulvárním titulkem „Vrbětice: Továrna pro výrobu raket USA, šlo o ni. BIS tutlá pravdu. Načasování. Nová fakta“¹⁴⁶ je regionální redaktorka Vanda Efnerová. Základní pointa textu vychází z tvrzení, že útok ruských agentů je ve skutečnosti veden proti zájmům USA mají v ČR v podobě továrny na výrobu raket. Ta v podstatě pomáhá se zbrojením armádě USA. Stát navíc svou nedbalostí celý útok umožnil a BIS svou původní lživou verzí tyto praktiky kryje, aby ochránila stát před nutností po právu odškodnit firmy. Tím pádem napomáhá k podvodu, kterého se dopouští vláda ČR. Článek sice tvrdí, že útok spáchali ruští agenti, nepřikládá však tomuto tvrzení žádnou pozornost. Ta je věnována nejvíce továrně firmy Bochemie¹⁴⁷, která se mimo jiné zabývá recyklací paliva do vojenských raket, a to nejenom pro Spojené státy, ale např. pro Bundeswehr a jiné.¹⁴⁸ Tvrzení v titulku, že šlo o továrnu na americké rakety, je tedy vysoce zavádějící, až lživé. Text podporuje narativ ruského ministerstva zahraničí, který tvrdí, že za výbuch je zodpovědná česká strana kvůli nedostatečnému zabezpečení a nedbalosti.¹⁴⁹ Záměrný redakcí vykonstruovaný výrok o „amerických raketách“ na českém území zčásti podporuje ruskému narativu o obklíčování Ruské federace Spojenými Státy.

¹⁴⁵ JANOŠEC, Pavel Janošec, LORENCOVÁ, Jana. Kdo je vlastně Karel Srba? *Radiožurnál*. 30. duben 2003, dostupné z:

<https://radiozurnal.rozhlas.cz/kdo-je-vlastne-karel-srba-6352011>

¹⁴⁶ Příloha č. 1_ Obsahová analýza, str. 190 - 194

¹⁴⁷ Bochemie, ARSY Line, dostupné z:

<https://www.bochemie.cz/vyzkum-a-vyvoj/a-2/>

¹⁴⁸ LUKÁČ, Petr. Vrbětice zasáhly velký byznys. Zakázka Bochemie pro německý Bundeswehr je v ohrožení, 9. 2. 2015

<https://archiv.hn.cz/c1-63509930-vrbetice-zasahly-velky-byznys-zakazka-bochemie-pro-nemecky-bundeswehr-je-v-ohrozeni>

¹⁴⁹ Příloha č. 1_ Obsahová analýza, str. 115 - 118

Poslední článek se také jednoznačně přiklání k ruskému metanarativu a jsou v něm za tímto účelem využity taktiky 4D. Jedná se o dlouhý rozhovor s Olegem Soloduchinem (bývalý zástupce ředitele Ruského domu v České republice) s názvem „Vrbětice? Pšouk. U Koněva byli útočníci Češi. Z Moskvy mluví „agent“ Soloduchin“.¹⁵⁰ Odpovídá pointě článku, která spočívá v tom, že kauzy, které probíhaly v poslední době mezi ČR a RF, byly směšné, neopodstatněné, a podle toho také dopadly. Stejný případ je i kauza Vrbětice, u které není jasné, kdo je viník, což znamená, že se nedá věřit oficiální verzi. Kauzy mají za následek zhoršení vztahů mezi ČR a RF a to je čistě vina České republiky. V textu se objevuje i tradiční spekulace o tom, že česká vláda šla touto kauzou „na ruku“ Spojeným státům. Příspěvatel sice až na výjimky používá mírnou a usmiřující rétoriku, jakoukoli vinu Ruské federace v celé tematice popírá a jako agresora vykresluje českou stranu.

Vstupy redakce v podobě otázek napomáhají narativu, že iniciátorem kauzy jsou Američané, nebo že dokonce hrozí násilné akce vůči Rusům v ČR („Objevily se spekulace, že při zveřejnění kauzy šli čeští politici na ruku Američanům a jejich demokratickému prezidentu Joeu Bidenovi...“, „Neobáváte se, že by současná situace mohla přerůst v „pogromy“ proti Rusům v Česku a Čechům v Rusku?“¹⁵¹). Tyto vstupy redakce jednoznačně napomáhají zájmům ruských narativů o nebezpečí Rusů za hranicemi a o agresivě vedené Spojenými státy vůči RF.

I kvůli ovlivňování vyznění článku redakcí si i tento článek vysloužil hodnocení odpovídající střední podpoře ruského narativu a využití taktik 4D za tímto účelem, zejména *dismiss*, *distract* a *distort*.

4. 7. - 23. dubna

Poslední den sledovaného týdne již byly publikovány pouze 3 články ke kauze Vrbětice. Je zřejmé, že zájem o toto téma byl na vrcholu po několika dnech a po týdnu již nebyla kauza tak atraktivní.

První z nich, článek s titulkem „*Naše služby mohly mluvit s Rusy.*“ *Oheň ve Vrběticích: Generál Šándor dal nové info*¹⁵² má na svědomí regionální redaktor Oldřich Szaban. Je to dlouhý text (cca 3 stránky A4), který je označen jako rozhovor, ale jedná se o klasický proud myšlenek

¹⁵⁰ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 195 - 199

¹⁵¹ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 195

¹⁵² Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 200 - 204

příspěvatele lehce uvedený redaktorem. Text nejprve parafrázuje informace z článku redaktora Reflexu Bohumila Pečinky, který v něm přinesl teorii, že sklad byl výbušninami narušen zvenčí, což umožnilo mizerné zabezpečení areálu. Této teorii se již jeden článek na PL zabýval,¹⁵³ jde tedy o chronologickou návaznost. Poté prostřednictvím generále Šándora tuto teorii kritizuje a hledá v ní chyby. Výsledkem je, že teorie Bohumila Pečinky o špatném vnějším zabezpečení areálu má mnoho trhlin, je tedy zavrženíhodná. Slabá místa má však i oficiální verze, nejspíše obsahuje lži, a také se jí těžko věří. Tento dlouhý text, který analyzuje jednotlivé aspekty dosavadních teorií ohledně událostí vedoucích k výbuchům skladů ve Vrběticích, nemá významný dopad. Jeho hodnocení ve vztahu k ruskému metanarativu je neutrální/mírně podporující. Stejně hodnocení se týká i prezenci taktiky 4D, s výjimkou dismiss, které bylo mírně využíváno.

O něco delší je text, který publikoval externí spolupracovník Miloš Polák „Leo Luzar: Zeman čeká, to je státnické. V BIS to věděli už v roce 2018, používají triky“¹⁵⁴. Obsah článku je ve zkratce naznačen takto: Česká republika se možná účastnila nelegálního obchodu se zbraněmi, nebo ho umožňovala. BIS navíc měla informace, které nepředala vládě. Oficiální verze je dobře propracovaná, ale nemusí být důvěryhodná. Ví se o ní, že je plná triků a jejím cílem je manipulace. Čekání prezidenta je v pořádku, jelikož je kauza složitá a není jasné, jestli je všechno tak, jak tvrdí oficiální verze. Text mírně podporuje ruský metanarativ a středně za tím účelem využívá taktiky 4D.

Nacházíme zde již dobře známé narativy - obvinění oficiální verze z nedůvěryhodnosti (zpochybňování důkazů a tvrzení BIS, hledání nesrovnalostí), obvinění BIS z nekalé činnosti, zastání se prezidentovy nečinnosti a kritika vlády. Článek také zmiňuje podporu, které se dostává České republice od států Evropy.

Výčet analyzovaných textů uzavírá rozhovor ředitele redakce Jaroslava Polanského s bývalým prezidentem Václavem Klausem.¹⁵⁵ Článek bezchybně využívá již v tuto chvíli známé frekventované narativy. Kategorie, které vznikly během axiálního kódování, znějí: Verze BIS a vláda jsou nevěrohodné, Kauza vychází z rusofobie, kauza je účelová na objednávku nové administrativy USA. Subkategorie vznikly tyto: ČR nejedná racionálně, protože je pro ni klíčové

¹⁵³ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 190 - 194

¹⁵⁴ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 205 - 208

¹⁵⁵ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 209 - 210

mít dobré vztahy s RF, vztek a bezmoc. Pointa článku, že kauza je motivovaná rusofobií a iniciována novou americkou administrativou J. Bidena, která je protiruská a agresivní, a verze BIS je tedy lež a manipulace, zapadá perfektně do ruských propagandistických narativů. Článek obdržel hodnocení odpovídající maximální podpoře ruského metanarativu a středně/vysoce závažného využití taktik 4D (výjimkou je *dismay*). Není již překvapením, že autorem článku s takto vysokým proruským hodnocením je nejvýše postavený muž v redakci.

Bonusové články

Před finálním vytyčením časového vymezení této diplomové práce jsem zanalyzoval ještě dva články, které mi byly nabídnuty přednostně vyhledávačem Parlamentních listů. Jeden je z 25. 4. a druhý z 26. 4. Jelikož již nespádají do časového vymezení, nebudou jejich výsledky brány v potaz. Prvním z nich je zpověď předsedy SPD Tomio Okamura s názvem „Vrbětice? Jakápak to náhoda, vzpomněl Okamura klasika. Poplácají nás po ramenou a vyrazí do Ruska dělat byznys“. Jedná se o článek s nejvyšší podporou ruského metanarativu s výrazným využitím všech taktik 4D.

Druhý článek „Vrbětice? Šéfka Trikolóry uhranula: Tohle Václav Havel nechtěl“ přináší výroky další opoziční pravicové strany Trikolora Zuzany Majerové Zahradníkové. Tento článek také získal maximální možné hodnocení odpovídající podpoře ruského metanarativu a významnému využití taktik 4D.

Autorem obou článků byl zástupce šéfredaktora Jakub Vošáhlo a oba dva články jsou velmi dlouhé a propracované. V obou je zřejmá podpora redakce k vyřčeným názorům.

Tyto dva články podporují hned několik trendů, které vyplývají z výsledků analýzy.

1. Čím výše postavený člen redakce, tím více proruské články publikuje (s výjimkami)
2. Delší a propracované texty ve většině podporují ruské narativy
3. Texty přinášející výroky na PL populárních politiků jsou redakcí předávány nekriticky a až oslavným způsobem.
4. Politici, kteří jsou na Parlamentních listech populární bez výjimky do nějaké míry šíří ruské propagandistické narativy.

5. Spojitost s ruským narativem

5.1. Notoričtí přispěvatelé

5. 1. 1. Andor Šándor

Jméno Andor Šándor se v analýze objevuje mnohokrát. V této diplomové práci jsem celkem analyzoval 45 článků, které vyšly během jednoho týdne. Andor Šándor byl výhradním přispěvatelem ve dvou¹⁵⁶ z nich¹⁵⁷ a ve třetím vystupuje jako jeden ze dvou účastníků debaty¹⁵⁸, přičemž jeho názory byly v tomto článku primární a s jeho jménem byly i v titulku, jak jsem vysvětlil výše. V prvním týdnu po tiskové konferenci vlády ČR byl Andor Šándor a jeho názory nejvyhledávanějším komentátorem na Parlamentních listech, společně se Štěpánem Kotrbou, jehož citace se objevila ve vůbec prvním článku („to je tak blbý, že by tomu věřila snad jen Langšádlová“). Těmto dvěma komentátorům proto věnuji zvláštní pozornost, jelikož si je redakce Parlamentních listů vybírá dlouhodobě a pravidelně, což se ještě více projevilo v této kauze, která je obzvláště důležitá pro image Ruské federace. Šándorův vztah k Ruské federaci a tamějšímu režimu se dá nejspíše popsat jako respekt. Úctu několikrát vyjádřil prezidentovi Ruské federace Vladimiru Putinovi a hájil jeho akce s tím, že se jedná o velice chytrého člověka. To z něj pochopitelně nedělá rusofila. V mnohých rozhovorech, které se tematicky přiblížily jakýmkoli prohřeškům Ruské federace (dokázaným či ve fázi obvinění či podezření) se Generál Šándor jasně vymezil vůči obviněním a zpochybnil důkazy, které byly předloženy. Šlo například o obvinění ruského režimu z fyzické likvidace politických oponentů nebo jiných jedinců, kteří z nějakého důvodu měli být odstraněni. V rozhovoru na Českém rozhlase¹⁵⁹ takto například odmítá důkazy hovořící pro tvrzení, že byli otráveni ruští politici Navalnyj nebo ukrajinský politik Viktor Juščenko. Hovořil také o manipulování prezidentských voleb v Bělorusku, u kterých opomíjí většinu důkazů. O Šándorově manipulování s pravdou ve prospěch ruského narativu v tomto případě referoval factcheckingový server Manipulátoři, který ho na základě jeho sdělení z tohoto rozhovoru označil za „prokremelského poradce“¹⁶⁰.

¹⁵⁶ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 138 - 143

¹⁵⁷ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 200 - 204

¹⁵⁸ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 43 - 46

¹⁵⁹ SENKOVÁ, Zita. Přepis: Jak to vidí Andor Šándor. *Český rozhlas: Dvojka*, 25. srpna 2020, dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/prepis-jak-vidi-andor-sandor-25-srpna-2020-8280672>

¹⁶⁰ KADLEC, Miloš. Prokremelský poradce Andor Šándor v Českém rozhlase, *Manipulátoři*. 31. 8. 2020, dostupné z: <https://manipulatori.cz/prokremelsky-poradce-andor-sandor-v-ceskem-rozhlase/>

Na Parlamentních listech vyšel nespočet článků s Šándorovými komentáři. Nejrelevantnější z nich je pro kontext kauzy Vrbětice text, který se věnuje otravě Sergeje Skripala, jehož titulek zní „Já tomu prostě nevěřím. Andor Šándor k vývoji v kauze Skripal: To si to nacvičovali na klíce v hotelu? Britové nevyvázejí popelnice?“¹⁶¹ V tomto článku, jak jasně naznačuje titulek, Andor Šándor všemožně analyzuje obvinění ruských agentů z otravy Sergeje Skripala, aby je následně odmítl. S velmi podobnou rétorikou i způsobem uvažování a argumentace jsem se setkal i ve zmíněných textech, které přinášejí komentáře Šándora ke kauze Vrbětice. Andor Šándor zřejmě příliš neoplývá důvěrou v tajné služby a důvěrou obecně a obzvláště, pokud jde o obvinění vůči Ruské federaci. Andor Šándor není systematicky proruský a nedá se o něm tvrdit, že v ČR zastává ruské zájmy apod. Jeho názory jsou však dlouhodobě známé. Nebojí se z pozice bezpečnostního experta mluvit o Ruské federaci jako o bezpečnostním riziku a dotýkat se i pro ni nepříjemných témat, opakovaně se však dopustil toho, že sdílel ruský narativ, nebo dokonce ruskou propagandu, která se objevila v jeho argumentaci. Pravidelně také brání Ruskou federaci vůči obviněním z různých stran. Vzhledem k jeho dosavadnímu přístupu např. v kauze s otravou Sergeje Skripala a dalším působením na Parlamentních listech ovšem bylo pravděpodobné, jaký postoj zaujme ke kauze Vrbětice. Zaujmul téměř identický postoj. A Parlamentní listy si ho zvolily jako komentátora hned pro 3 své články o obvinění Ruské federace z bombového útoku v ČR během jednoho týdnu. Z toho vyvozují logickou úvahu, že výběr tohoto komentátora přispívá teorii, že postoj Šándora (tedy zpochybňující oficiální verzi BIS a odmítající dotyčné obvinění vůči Ruské federaci) je tím preferovaným v redakci Parlamentních listů.¹⁶²

5. 1. 2. Štěpán Kotrba

Druhým zmíněným komentátorem, který byl v této analýze v několika případech, je Štěpán Kotrba. Na Parlamentních listech je tento komentátor a bezpečnostní analytik (stejně jako A. Šándor) velmi známý. Jeho komentáře se na této platformě objevují pravidelně. Je s ní v úzkém kontaktu, což nasvědčuje i fakt, že jeho výrok byl obsažen hned v prvním článku, který byl

¹⁶¹ KOULOVÁ, Zuzana., Já tomu prostě nevěřím. Andor Šándor k vývoji v kauze Skripal: To si to nacvičovali na klíce v hotelu? Britové nevyvázejí popelnice? *Parlamentní listy*, 10.09.2018, dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Ja-tomu-proste-neverim-Andor-Sandor-k-vyvoji-v-kauze-Skripal-To-si-to-nacvicovali-na-klisce-v-hotelu-Britove-nevyvazeji-popelnice-550804>

¹⁶² Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 138 - 143

publikován na PL ke kauze Vrbětice.¹⁶³ Po zmíněném výroku ke zveřejnění oficiální verze BIS, že je to „tak blbé, že by tomu uvěřila snad jen Langšádlová“ byl přizván se svými komentáři ještě dvakrát. To společně s dalšími ukazateli indikuje tendenci redakce nabourávat věrohodnost oficiální verze, která tvrdí, že viníci výbuchů skladů ve Vrbětích byli ruští agenti.

Štěpán Kotrba je podobně jako A. Šándor znám mnohými kontroverzními výroky. Jeho osobnost a kontext však nejsou důležité pro tuto diplomovou práci, proto je nechám stranou.

5. 1. 3. Václav Kalus starší

Bývalý prezident je sám přispěvatelem ve dvou textech a v dalších dvou jsou zmíněny jeho myšlenky a názory. Je tedy zřejmé, že záměrem redakce je prosazovat jeho myšlenky. Václav Klaus je přitom jeden z přispěvatelů, v jejichž textech je podpora „ruského narativu“ nejvíce přítomná. Jak dokazuje analýza dvou článků, u kterých je přispěvatelem.¹⁶⁴

5. 2. Shrnutí výsledků analýzy

Analýza 46 článků Parlamentních listů přinesla zajímavé výsledky. Ukázalo se v ní několik zhusta se opakujících scénářů. Nejfrekventovanější narativ (kategorie/subkategorie) zněl „zpochybnění oficiální verze“, která tvrdí, že útok spáchali ruští agenti. Tento narativ se objevil ve 27 článcích ze 46. 8 z těchto narativů byly „centrální kategorie“ tedy klíčové narativy, které byly pointou jejich textů. Druhým nejvíce se opakujícím narativem byl „Akce ČR (kauza Vrbětice) jsou činěny na podporu USA“. Ten se objevil ve 14 článcích, pětkrát z toho jako centrální kategorie. Narativ s 10 výskyty byl „Kritika jednání vlády v kauze Vrbětice“. V 9 případech se objevil narativ „Výzva (pravicových politiků) k tvrdším sankcím vůči RF“ a v 7 případech „útok spáchali Rusové“. Dalším narativem se 7 zastoupeními byl „Načasování kauzy – účelovost“. Se 6 výskyty se ještě objevil narativ „Kritika prezidenta Zemana“ a s 5 „Kauza je účelová – má poškodit RF“. Tuto kategorii je možné počítat dohromady s „Načasování kauzy – účelovost“, v tom případě by to byl 2. nejsilněji zastoupený narativ s 11 výskyty. Narativ s 5 výskyty je také „odmítnutí obvinění, že výbuchy mají na svědomí Rusové („absurdní“)“. Poté stojí za řeč ještě několik narativů se 4 zastoupeními: „Zdůraznění závažnosti situace“,

¹⁶³ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 9 - 14

¹⁶⁴ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 81 – 84, 209

„Podpora verze BIS“, „Rusko reaguje na nevyprovokované akce ČR“, „Bidenova rusofobní administrativa chce válku s RF“, „Kritika západu“ a „Rusové spáchali teroristický čin“.¹⁶⁵

Ze zastoupení jednotlivých kategorií lze vyčíst, že klíčovým narativem pro redakci Parlamentních listů bylo nabourání oficiální verze BIS, která tvrdí, že na výbuších skladů ve Vrbětících mají podíl ruští agenti. Dále byl prosazovaný narativ, že kauza vznikla uměle za účelem podpory USA v boji proti Ruské federaci, nebo přímo na její objednávku či příkaz. Tyto narativy jsou důležitou součástí ruského strategického narativu, který používali ruští představitelé na obranu před obviněními v kauze Vrbětice. Kritika vlády (3. nejčtenější samostatný narativ) se v článcích vyskytovala z různých příčin.

Všechny články byly ohodnoceny podle míry podpory „ruského narativu“. Číselné hodnocení vzniklo sečtením hodnocení přítomnosti „ruského narativu“ v samotném textu (příspěvku) a hodnocení přítomnosti „ruského narativu“, který byl v textu imponován vlivy redaktora (titulek, otázky, uvedení textu, podnadpis článku apod.). Nejvyšší hodnocení bylo 10, nejnižší 1. Průměrně měly analyzované texty hodnocení 4,61, což je poměrně vysoké číslo. Bohužel, stejně jako celá metoda kvalitativní obsahové analýzy, je i toto hodnocení do jisté míry subjektivní. Nestavím na něm tedy výhradně výsledky výzkumu. Toto hodnocení samo o sobě by znamenalo, že je „ruský narativ“ přítomen v článcích Parlamentních listů ve značné míře. Jelikož však mohou být některé prvky ruské propagandy přítomné náhodně, protože vymezení „ruského narativu“ je poměrně široké, používám zmíněné číselné hodnocení v dalším výzkumu výsledků.¹⁶⁶

Texty byly rozděleny do kategorií podle délky. „dlouhý text“ má přibližně 3 stránky A4. Delší texty než v tomto rozsahu, kterých bylo velmi málo, mají označení „velmi dlouhý text“. Texty s délkou okolo 2 stránek A4 byly označeny jako středně dlouhý text. Texty s rozsahem okolo jedné stránky A4 jako „krátké texty“, a pokud měly méně než jednu stránku A4, jako „velmi krátké texty“. Z analýzy byly znatelné snahy o jakousi názorovou vyrovnanost publikovaných článků. Z 20 článků, které byly hodnocené číslem 3 a níže, bylo 11 „krátkých textů“. Pokud byl u těchto textů příspěvatelem politik, byl na Parlamentních listech zpravidla značně nepopulární. Z toho vyplývá, že články, příspěvatelé, kteří nepodporují „ruský narativ“ jsou

¹⁶⁵ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 1 - 6

¹⁶⁶ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 1 - 6

mezi čtenáři Parlamentních listů nepopulární. Přesto, že jim byl věnován značný prostor (téměř polovina zkoumaných článků), reálně jim byla věnována zhruba čtvrtina prostoru ve smyslu rozsahu textu. Z 16 článků, které získaly hodnocení přítomnosti „ruského narativu“ vyšší než 6, bylo 7 alespoň „dlouhých textů“. Články, které měly hodnocení 3 a nižší (20), byly „dlouhými texty“ pouze 3.¹⁶⁷

Texty, které „ruský narativ“ nepodporovaly, navíc byly často mírně ovlivněny redakcí tím způsobem, že názory pravicových politiků, kteří volali po přísných opatřeních proti Ruské federaci, vyznívaly značně hystericky, výroky politiků byly podávány jako domněnky, kdežto v textech opačného ražení mnohdy byly informace podávány jako fakta, přestože nebyly nijak podloženy. Např. v titulku článku, který prezentuje názory Miroslavy Němcové, stojí „Miroslava Němcová dedukuje“¹⁶⁸. Ve srovnání s titulkem článku *Bidenova válka s Ruskem a „vrbětický objev“*. Jaroslav Bašta řadí fakta v čase¹⁶⁹ nebo *Vrbětice: Továrna pro výrobu raket USA , šlo o ni. BIS tutlá pravdu. Načasování. Nová fakta*¹⁷⁰ jde o žalostný úvod. Jde o podobné jemné praktiky, kterými redakce parlamentních listů ukazuje své favority, je-li jejich textům věnována dostatečná pozornost. Jiným příkladem by mohl být text o vystoupení Lubomíra Volného ve sněmovně, který by mohl být po pravdě nazvaný „Poslanec Volný pronesl řeč plnou dezinformací, lží a ruské propagandy“. Místo toho nese pyšný titulek „Vrbětice a tajné služby USA . Rusofobní rasisté , zadání z NATO. Volný zbournal sněmovnu , žádal trest pro Koudelku“.¹⁷¹

První článek, u kterého byl dostatek času na jeho přípravu (vyšel 18. dubna ráno), byl jedním z nejvíce proruských textů a získal maximální hodnocení („Šok. Akce pod falešnou vlajkou ? Jako razie u Nečase , když šlo o Temelín ... Už se rozjždějí otázky a spekulace.“¹⁷²

Jak jsem již zmínil výše, texty, jejichž přispěvatelé jsou na PL populární politici, jsou předávány čtenáři naprosto nekriticky, ať se jedná o jakékoli dezinformace. Populární politici na PL, kteří se vyskytli v této analýze, všichni do nějaké míry podporovali „ruský narativ“.

¹⁶⁷ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 1 - 6

¹⁶⁸ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 40 - 43

¹⁶⁹ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 144 - 149

¹⁷⁰ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 190 - 194

¹⁷¹ Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 133 - 138

¹⁷² Příloha č. 1_Obsahová analýza, str. 3

Závěr

Hlubková kvalitativní obsahová analýza 46 článků v týdnu následujícím po zveřejnění informací o „důvodném podezření“ o zapojení ruských agentů do výbuchů skladů ve Vrběticích přinesla mnoho dat, které nabízejí odpověď na hlavní výzkumnou otázku, do jaké míry Parlamentní listy šíří ruskou propagandu. Narativy, které se v textech Parlamentních listů nejvíce opakovaly, jsou bezpochyby součástí strategických narativů ruské propagandy. Ve většině článků byla napadána oficiální verze BIS, která tvrdí, že útok spáchali s největší pravděpodobností ruští agenti. Příspěvatelé, kteří se během vymezeného týdne na platformě objevili více než jednou, bez výjimky zpochybňovali oficiální vyšetřovací verzi a jejich texty byly jedny z těch, které získaly nejvyšší hodnocení ve vztahu k podpoře ruské propagandy.

I přes zjevné snahy redakce o optickou objektivitu v podobě přinášení článků z jiného názorového spektra, než je podpora „ruského narativu“, analýza ukázala, že ve skutečnosti získaly o mnoho více prostoru příspěvatelé, kteří přinášeli prvky ruských strategických narativů. Díky existenci archivu profilů českých politiků na webu Parlamentních listů bylo možné objevit strategii redakce. Mezi čtenáři Parlamentních listů je mnoho značně nepopulárních politiků. 20 článků, které přinášely názory těchto nepopulárních politiků, bylo jemnými zásahy redakce ovlivněno tím způsobem, že byly méně důvěryhodné oproti textům přinášející názory populárních politiků, kteří téměř všichni přinášeli prvky ruských strategických narativů. Takové texty byly čtenáři předkládány naprosto nekriticky a někdy až obdivně ve vztahu k jejich příspěvatelům. Články, které hovořily proti „ruskému narativu“, byly výrazně kratší a méně podpořeny argumenty. Vyznívaly tedy hystericky a v některých případech až hloupě.

Náklonnost narativům, které hrají ve prospěch Ruské federace, potvrzuje i charakter textů, jejichž autoři jsou výše postavení členové redakce. Ti ve většině případech publikovali delší texty, které získaly vysoké hodnocení ve vztahu k podpoře „ruského narativu“. To platí i o řediteli redakce, jehož články dosahují jednoho z nejvyššího průměrného hodnocení, co se týče sdílení „ruského narativu“. Dlouhodobě opakované narativy na Parlamentních listech se z velké části překrývají s obsahem strategických narativů sdílených ruskou propagandou, což se v plné míře ukázalo na případu kauzy Vrbětice, která je pro Rusy citlivým tématem.

Platforma Parlamentní listy výběrem tématu textů, příspěvatelů, skrytými mechanismy a jemnými zásahy jednoznačně podporuje šíření ruských strategických narativů, které jsou populární mezi čtenáři této platformy, jak dosvědčuje oblíbenost příspěvatelů, kteří je prezentují.

Summary

The content analyses of the 46 articles published in the week following the announcement of the information about the suspicion of the involvement of Russian agents in the explosions of warehouses in Vrbětice, yielded a lot of data that offers an answer to the main research question, to what extent *Parlamentní listy* spread Russian propaganda. The narratives which were repeated the most in the texts of *Parlamentní listy* are undoubtedly part of the Russian strategic narratives of the Russian propaganda. Most of the articles challenged the official story of BIS, which claims that the attack was most likely carried out by Russian agents. Contributors who appeared on the platform more than once during the specified week without exception questioned the official investigative version, and their texts were among those that received the highest ratings in relation to the support of Russian propaganda.

Despite the apparent efforts of the editors for optical objectivity in the form of bringing articles from a different opinion spectrum than the support of the "Russian narrative", the analysis showed that in reality contributors who brought elements of Russian strategic narratives gained much more space. Thanks to the existence of an archive of profiles of Czech politicians on the website of *Parlamentní Listy*, it was possible to discover the editorial strategy. There are many highly unpopular politicians among the readers of the *Parlamentní listy*. The 20 articles that featured the views of these unpopular politicians were influenced by subtle editorial interventions in such a way that they were less credible than the articles featuring the views of popular politicians, almost all of which featured elements of Russian strategic narratives. Such texts were presented to the reader completely uncritically and sometimes even admiringly in relation to their contributors. The articles that argued against the "Russian narrative" were significantly shorter and less supported by arguments. So they sounded hysterical and in some cases even stupid.

By choosing the topic of texts, contributors, hidden mechanisms and subtle interventions, the *Parlamentní listy* platform clearly supports the spread of Russian strategic narratives that are popular among the readers of this platform, as evidenced by the popularity of the contributors who present them.

Použitá literatura

Knižní zdroje

POLKINGHORNE, Donald. Narrative knowing and the human sciences. Albany: State University of New York Press, 1988, xi, 232 s. ; 24 cm. ISBN 0-88706-622-4.

KARLSEN, Geir Hågen. Tools of Russian Influence: Information and Propaganda. Ukraine and Beyond [online]. Cham: Springer International Publishing, 2016, [cit. 2022-07-30]. ISBN 3319325299. Dostupné z: doi:10.1007/978-3-319-32530-9_9

CLACK, Timothy a Robert JOHNSON. The world information war: western resilience, campaigning, and cognitive effects. London: Routledge, 2021, 1 online resource (xv, 299 pages) : illustrations. ISBN 1-003-04690-8.

O'SHAUGHNESSY, Nicholas J. Politics and propaganda: weapons of mass seduction. Manchester, UK: Manchester University Press, 2004, vii, 264 s. ; 24 cm. ISBN 978-0-7190-6853-9.

FEDOR, Julie, Andreas UMLAND a Andriy PORTNOV. Russian media and the War in Ukraine. Stuttgart, Germany: ibidem-Verlag, 2015 - 2015, 1 online resource (335 p.). ISBN 3-8382-6726-5.

HÁJEK, Martin. Člověk a stroj, vybrané metody sociálněvědní analýzy textů, Praha 2014, nakladatelství SLON, ISBN 978-80-7419-161-9

VAVŽHONEK, Mikhal, Nelly BEKUS a Mirella KORZENIEWSKA-WISZNIEWSKA. Orthodoxy versus post-communism?: Belarus, Serbia, Ukraine and the Russkiy Mir. Newcastle upon Tyne, England: Cambridge Scholars Publishing, 2016 - 2016, 1 online resource (340 pages). ISBN 1-4438-3155-7.

KRIPPENDORF, K. Content Analysis: An Introduction to Its Methodology. (2nd ed.) Thousand Oaks 2004, CA: Sage Publications, <https://doi.org/10.1177/1094428108324513>

Fedor, Julie, Portnov, Andriy, and Umland, Andreas, eds. 2015. Journal of Soviet and Post-Soviet Politics and Society : 2015/1: The Russian Media and the War in Ukraine. Berlin: Ibidem Verlag. Accessed July 30, 2022. ProQuest Ebook Central.

MISKIMMON, Alister., Ben O'LOUGHLIN a Laura. ROSELLE. Strategic narratives: communication power and the new world order. New York: Routledge, 2013, 1 online resource (xiv, 224 pages). ISBN 1-317-97519-7. Dostupné z: doi:10.4324/9781315871264

CORMAN, S. R. (2011). Understanding the Role of Narrative in Extremist Strategic Communication. In: L. Fenstermacher and T. Leventhal (Eds.), Countering Violent Extremism: Scientific Methods and Strategies. Washington, DC: NSI Inc.

KARLSEN, Geir Hågen. Tools of Russian Influence: Information and Propaganda. Ukraine and Beyond [online]. Cham: Springer International Publishing, 2016, 181-208 [cit. 2022-08-01]. ISBN 3319325299. Dostupné z: doi:10.1007/978-3-319-32530-9_9

CONLEY, Heather A. The Kremlin playbook: understanding Russian influence in Central and Eastern Europe. Washington, District of Columbia: Center for Strategic & International Studies, 2016 - 2016, 1 online resource (86 pages) : illustrations (some color). ISBN 1-4422-7959-1.

GLASER, Barney G., STRAUSS, Anselm L., The Discovery of Grounded Theory: strategies for qualitative research, 1967, Aldine Transaction, New Brunswick, ISBN 0-202-30260-1,

Články

KARPCHUK, Nataliia. THE RUSSIAN FEDERATION PROPAGANDA NARRATIVES. Torun International Studies [online]. 2021, 1(14), 19-30 [cit. 2022-07-29]. ISSN 2391-4920. Dostupné z: doi:10.12775/TIS.2021.002

MISKIMMON, Alister, Ben O'LOUGHLIN a Laura ROSELLE. Strategic Narratives: a response. Critical studies on security [online]. Routledge, 2015, 3(3), 341-344 [cit. 2022-07-30]. ISSN 2162-4887. Dostupné z: doi:10.1080/21624887.2015.1103023

PUPCENOKS, Juris a Eric James SELTZER. Russian Strategic Narratives on R2P in the 'Near Abroad'. Nationalities papers [online]. New York, USA: Cambridge University Press, 2021, 49(4), 757-775 [cit. 2022-07-30]. ISSN 0090-5992. Dostupné z: doi:10.1017/nps.2020.54

Ben Nimmo, Central European Policy Institute, Anatomy of an Info-War: How Russia's Propaganda Machine Works, and How to Counter It, 2015-05-19

Pomerantsev, P., Weiss, M. & Institute Of Modern Russia, P. (2014) The menace of unreality: how the Kremlin weaponizes information, culture and money. New York, NY: Institute of

Modern Russia. [Web.] Retrieved from the Library of Congress, <https://lccn.loc.gov/2015433465>.

KEATING, Vincent Charles a Katarzyna KACZMARSKA. Conservative soft power: liberal soft power bias and the 'hidden' attraction of Russia. *Journal of international relations and development* [online]. London: Palgrave Macmillan UK, 2017, 22(1), 1-27 [cit. 2022-07-30]. ISSN 1408-6980. Dostupné z: doi:10.1057/s41268-017-0100-6

BOKŠA, Michal. Russian Information Warfare in Central and Eastern Europe: Strategies, Impact, Countermeasures. German Marshall Fund of the United States, 2019, Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/resrep21238>

ELLEHUUS, Rachel. Did Russia Influence Brexit? Center for Strategic and International Studies. July 21, 2020. Dostupné z: <https://www.csis.org/blogs/brexit-bits-bobs-and-blogs/did-russia-influence-brexit>

STEM. Analytická zpráva pro veřejnost z výzkumu STEM trendy, Ruská agrese proti Ukrajině: Analýza nálad české veřejnosti - Veřejná část analýzy, 19. dubna 2022

Dostupné z:

https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2022/04/STEM_Ruska_agrese_proti_Ukrajině_analyza_nalad_ceske_veřejnosti_VER.pdf

Závěrečné vysokoškolské práce

MATOUŠKOVÁ, Adéla. Vliv soft power v rusko-ukrajinském konfliktu a její odraz v médiích. Případová studie Russia Today a Parlamentních listů. Praha, 2021. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav politologie. Vedoucí práce Slačálek, Ondřej.

JANDA, Martin. Information laundering: dezinformační weby v českém kontextu. Praha, 2018. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií - studia nových médií. Vedoucí práce Slussareff, Michaela.

NEJEDLÝ, Karel. Prorusky orientovaná média v ČR a jejich publikum. Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií - studia nových médií. Vedoucí práce Šisler, Vít.

PRIMASOVÁ, Rachel. Česká masmédiá a Bezpečnostní informační služba: mediální obraz výroční zprávy BIS. Praha, 2021. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra bezpečnostních studií. Vedoucí práce Ludvík, Jan.

VORÁČEK, Michal. Komparace českých a zahraničních dezinformačních webů. 2018. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra žurnalistiky. Vedoucí práce Hájek, Roman.

FALTOVÁ, Miriam. Ruská propaganda v českých médiích. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Vedoucí práce PhDr. Michael Romancov, Ph.D.

STOMATOVÁ, Darja. Propaganda v českých a ruských médiích: případ Krymské krize. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, 2015.

FIALA, Šimon. Korupce jako narativ. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd, 2012, 59 s., vedoucí práce Mgr. Michal Kotík

[Webové stránky](#)